

EN DROPPE NEGERBLOD

(PUDD'NHEAD WILSON)

KRIMINALHISTORIA

AV

MARK TWAIN

ÖVERSÄTTNING AV AXEL WESTBERG

ANDRA UPPLAGAN
STOCKHOLM
BJÖRCK & BÖRJESSON

Originalet till denna bok utkom 1894.

STOCKHOLM 1919
AKTIEBOLAGET FAHLCRANTZ' BOKTRYCKERI

Förord till den elektroniska utgåvan

Från originalets baksidestext:

För första gången på svenska presenteras nu den store amerikanske humoristens främsta bok näst Tom Sawyer och Huckleberry Finn. »En droppe negerblod» uppbäres av Mark Twains briljanta berättarekonst. Det är en särdeles spännande bok, men tillika med ett överflöd av denna intelligenta humor, som bevarar friskheten i nästan allt vad denne mästare frambragt.

Boken, som utkom som nr 78 i Björck & Börjessons serie *Berömda Böcker*, scannades direkt för Projekt

Runeberg i augusti 2012 av Bert H.

FÖRSTA KAPITLET.

Det finnes icke någon karaktär, hur god och upphöjd den än må vara, som ej kan dragas ned av åtlöjet, hur uselt och dumt detta än må vara. Tänk på åsnan, till exempel; dess karaktär är i det närmaste fullkomlig, den är den mest utvalda anden bland djuren — och se, vart åtlöjet har bragt den! I stället för att känna oss smickrade, då vi kallas en åsna, känna vi oss högst dubiöst berörda. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok. Tala sanning eller bluffa — men laga, att du får hem tricken. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Skådeplatsen för denna berättelse är staden Dawson's Landing på Missourisidan av Mississippi, en halv dags ångbåtsresa nedanför S:t Louis.

År 1830 var staden en liten trevlig samling av en- och tvåvåningshus, vilkas vitrappade ytterväggar nästan doldes av klängrosornas, kaprifoliernas och vildvinets hopflätade rankor. Vart och ett av dessa vackra hem hade åt gatan en trädgård, inhägnad med ett vitt staket och överfylld med stockrosor, ringblommor, springkorn, amaranter och andra gammaldags blommor; på fönsterbrädena stodo trälådor med mossrosor och terracottakrukor, i vilka växte en art geranium, vars rikedom på intensivt röda blomkalkar lyste upp det rosenklädda husets övervägande ljusröda färg som med lågorna från en explosion. Fanns det rum på hyllan för något mer än krukor och blomlådor, så låg det en katt — åtminstone när solen sken — utsträckt till sin fulla längd, sovande och salig med sin lurviga mage vänd mot solen och ena tassen över nosen. Då stod huset så att säga komplett, och dess förnöjsamhet och frid kungjordes förall världen genom denna symbol, vars vittnesbörd är oantastligt. Ett hem utan en katt — och en välfödd, bortskämd och i vederbörlig aktning hållen katt — kan måhända vara ett fullkomligt lyckligt hem, men hur kan det bevisa sina anspråk på att vara det?

Längs gatornas hela sträckning, på båda sidorna, stodo på de tegellagda trottoarernas ytterkant akacieträd med stammarna skyddade av trälådor och sörjde för skugga under sommaren och en ljuv doft om våren, då klasar av knoppar slogo ut. Huvudgatan, som skildes från floden av en rad kvarter och löpte parallellt med densamma, var också den enda affärsgatan. Den var sex kvarter lång, och i varje kvarter reste sig två eller tre trevåningsmagasin av tegel över mellanskjutande gyttringar av små salustånd. Hängande skyltar gnisslade i blåsten utefter gatans hela längd. Den randiga påle, som vid Venedigs palats kantade kanaler utmärker gammal anstolt adel, skyltade blott för en anspråkslös rakstuga Dawson's Landings huvudgata. Vid ett av de livligaste gathörnen stod en hög, omålad påle, från toppen och ända ned behängd med plåtpannor och bleckkrukor, den förnämste bleckslagarens bullersamma underrättelse till omgivningen (när det blåste) att hans butik stod öppen för affärer i samma hörn.

Framsidan av den lilla platsen sköljdes av den stora flodens klara vatten, varifrån dess kvarter sträckte sig bakåt uppefter en sakta sluttning; i bakersta ytterkanten sträckte den ut sig och spred sina hus utefter foten av kullarna, som reste sig högt och inneslöto staden i en halvcirkelformad båge, klädda med skog ända upp till toppen.

Ångbåtar gingo förbi, upp- och nedför floden, ungefär en gång i timmen. De som tillhörde den lilla Cairolinjen eller den lilla Memphislinjen lade alltid till; de stora Orleansbåtarna stoppade blott om de anropades eller för att landsätta passagerare eller fraktgods och likadant var förhållandet med den stora flottiljen av egentliga lastångare. Dessa kommo från ett dussin floder — från Illinois, Missouri, Övre Missisippi, Ohio, Tennessee, Red River, White River och så vidare — voro destinerade till alla möjliga platser och lastade med alla tänkbara rariteter och förnödenheter som samhällena vid Mississippi kunde behöva, från de

skummande fallen vid S:t Anthony ned genom nio olika klimat till det solstekta New Orleans.

Dawson's Landing var en slavägarstad med en rik bygd bakom sig, i vilken slavarbetet frambragte spannmål och fläsk. Staden var sömnig, välmående och belåten. Den var femtio år gammal och tillväxte långsamt — mycket långsamt i själva verket, men ändå något.

Den främste medborgaren var York Leicester Driscoll, omkring fyrtio år gammal, domhavande vid häradsrätten. Han var mycket stolt över sina gamla Virginia-anor, vilkas traditioner han uppehöll i sin gästfrihet och i sitt en smula cirklade, ståtliga sätt. Han var nobel, rättrådig och ädelmodig. Att vara en gentleman, en gentleman utan vank eller fläck, var hans enda religion, och den var han alltid trogen. Han var aktad, värderad och älskad av hela samhället. Han var välbärgad, och hans förmögenhet tillväxte alltjämt. Han och hans hustru voro nästan lyckliga, men icke alldeles, ty de hade inga barn. Längtan efter denna skatt, ett barn, hade vuxit starkare och starkare under det åren gingo, men välsignelsen kom aldrig — och skulle aldrig komma.

Hos detta par bodde domhavandens syster, änkefru Rachel Pratt, och hon var också barnlös — barnlös och sörjande däröver utan att kunna finna tröst. Båda kvinnorna voro goda och alldagliga människor, som gjorde sin plikt och hade sin belöning i rena samveten och samhällets gillande. De voro presbyterianer, under det att domhavanden var fritänkare.

Pembroke Howard, advokat och ungkarl, omkring fyrtio år gammal, var en annan Virginiaädling med bevisad härstamning från de Första Familjerna. Han var en nobel, tapper, majestätisk gestalt, en gentleman enligt den virginianska uppfattningens strängaste krav, en övertygad presbyterian, en auktoritet i fråga om den samling av provinsens hedersbegrepp som kallades »the code» och ständigt artigt beredd att stå för sin sak om något hans ord eller någon hans handling förefallit någon annan tvetydig eller misstänkt, att förklara den för denne andre med vilket vapen denne behagade välja, från en syl till en kanon. Han var mycket populär bland folket och var domhavandens bäste vän.

Så bodde där överste Cecil Burleigh Essex, också han en F. F. V. (ättling av Virginias Första Familjer) av fruktansvärd kaliber, men med honom ha vi för närvarande ej att befatta oss.

Percy Northumberland Driscoll, bror till domhavanden och fem år yngre än denne, var gift och hade haft barn vid sin härd, men de anföllos den ene efter den andre av mässling, difteri och scharlakansfeber, och detta gav doktorn användning för hans antediluvianska metoder — så att vaggorna stodo tomma. Percy Driscoll var en burgen man med gott huvud för affärer, och hans förmögenhet växte. Den 1 februari 1830 föddes två gossebarn i hans hus; ett åt honom, ett åt en av hans slavflickor, vars namn var Roxana. Roxana var tjugu år gammal. Hon var på benen igen samma dag med fullt upp att göra, ty hon måste sköta och amma båda barnen.

Fru Driscoll dog, innan veckan gått till ända. Roxy fortfor att ha barnen om hand. Hon styrde och ställde som hon ville med dem, ty mr Driscoll gick snart upp i sina spekulationer och lät henne råda med barnen.

Samma februari månad fick Dawson's Landing en ny medborgare. Denne var mr David Wilson, en ung man av skotsk härstamning. Han hade flyttat sina bopålar till denna, långt från hans födelseort i det inre av staten New York belägna trakt för att skapa sig en framtid där. Han var tjugufem år gammal, universitetsbildad och hade genomgått ett juridiskt seminarium i någon av de östra staterna ett par år förut.

Han var en anspråkslös, fräknig ung man med gulrött hår och blå ögon, i vilka det fanns både öppenhet, hjärtlighet och en förstulen glimt av trevligt slag. Hade det inte varit för ett olyckligt yttrande, han en gång fällde, skulle han säkert med ens ha kunnat börja en framgångsrik verksamhet i Dawson's Landing. Men han fällde det olycksaliga yttrandet första dagen han var i den lilla landsortsstaden, och det »märkte» honom. Han hade just gjort bekantskap med en grupp medborgare, då en hund, som de inte sågo, började skälla, morra och tjuta och göra sig obehaglig på det mest tydliga sätt i världen, varpå Wilson sade, ungefär som en, vilken tänker högt:

»Jag önskar, att jag ägde halva den hunden.»

»Varför?» frågade någon.

»Emedan jag skulle döda min halva.»

Sällskapet granskade hans anletsdrag med nyfikenhet, till och med med oro, men fann ingen upplysning, intet uttryck i dem, som det kunde tyda. De drogo sig undan från honom som från något kusligt och företogo sig sedan

att privatim diskutera honom. En sade:

»Tycks vara en toker.»

»Tycks?» sade en annan. »Är, tänker jag skulle vara rättare sagt.»

»Sa', att han önskade äga halva hunden, den idioten», sade en tredje. »Vad trodde han skulle bli av andra halvan om han dödade sin halva? Menar ni han trodde, att den skulle bli vid liv?»

»Ja, min själ, måtte han ha trott det, om han inte är den allra största tok i världen, ty om han inte trott det, skulle han väl velat äga hela hunden, eftersom han måste veta att om han dödade sin halva och den andra halvan dog, skulle han bli ställd till ansvar för den halvan som om han dödat den i stället för sin egen. Ter sig inte saken så för herrarna?»

»Jo visst. Om han ägde hälften av hunden i allmänhet, skulle det vara så; om han ägde ena ändan av hunden och en annan person ägde andra ändan, skulle det också vara så, särskilt i första fallet, ty om man dödar hälften av en hund i allmänhet kan ingen säga, vems hälft det var, under det att om han ägde ena ändan av hunden, kunde han kanske döda sin ända och — — —»

»Nej, han kunde inte göra det då heller utan att bli ansvarig, om den andra ändan dog, vilket den komme att göra. Enligt min åsikt är karlen inte vid sitt fulla förstånd.»

»Enligt min åsikt har han inte något förstånd alls.»

N:r 3 sade: »Ja, han är i varje fall en stolle.»

»Det är vad han är», sade n:r 4; »han är en tokdåre, en riktigt tvättäkta tokdåre om någon.»

»Ja, han är en fördömd narr, det är vad jag värderar honom till», sade n:r 5. »Envar kan tycka som han vill, men det är min åsikt.»

»Instämmer med herrarna», sade n:r 6. »En komplett boricka — ja, och det är inte för mycket sagt, att han är ett pundhuvud. Om han inte är ett pundhuvud, så förstår jag mig ej på sådana, det är hela saken.»

Mr Wilsons rykte var stadgat. Tilldragelsen berättades över hela staden och diskuterades allvarsamt av alla människor. Inom en vecka hade han förlorat sitt förnamn och fått det ersatt med Pundhuvud. Med tiden kom han att bli omtyckt, till och med riktigt omtyckt, men då hade öknamnet fastnat ordentligt och satt fast. Domslutet den där första dagen gjorde honom till en narr, och han kunde ej få det upphävt eller ens mildrat. Snart upphörde öknamnet att ha någon sträv eller ovänlig innebörd, men det behöll sin plats och kom att göra det under tjugu långa år.

*

ANDRA KAPITLET.

Adam var uteslutande mänsklig — det förklarar allt. Han ville ej ha äpplet för äpplets egen skull; han ville ha det blott emedan det var förbjudet. Misstaget var att ej förbjuda ormen, ty då skulle han ha ätit ormen. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Pundhuvud Wilson hade litet pengar, då han kom, och han köpte ett litet hus i yttersta västra utkanten av staden. Mellan det och domhavanden Driscolls hus låg blott en gräsplan, och mitt över den gick ett staket, som skilde egendomarna åt. Han hyrde ett litet kontor nere i staden och hängde ut en plåtskylt med följande inskrift:

DAVID WILSON.

Advokat och sakförare.

Biträder vid lantmäteriförrättningar, köp och lagfart m. m.

Men hans olycksaliga ord hade förstört alla utsikter för honom — åtminstone i juridiken. Inga klienter kommo. Efter någon tid tog han ned sin skylt och flyttade den till sitt eget hus, sedan han skrapat bort vad som gällde

»Instämmer med herrarna», sade n:r 6. »En komplett boricka — ja, och det är inte för mycket sagt, att han är ett pundhuvud. Om han inte är ett pundhuvud, så förstår jag mig ej på sådana, det är hela saken.»

Mr Wilsons rykte var stadgat. Tilldragelsen berättades över hela staden och diskuterades allvarsamt av alla människor. Inom en vecka hade han förlorat sitt förnamn och fått det ersatt med Pundhuvud. Med tiden kom han att bli omtyckt, till och med riktigt omtyckt, men då hade öknamnet fastnat ordentligt och satt fast. Domslutet den där första dagen gjorde honom till en narr, och han kunde ej få det upphävt eller ens mildrat. Snart upphörde öknamnet att ha någon sträv eller ovänlig innebörd, men det behöll sin plats och kom att göra det under tjugu långa år.

*

ANDRA KAPITLET.

Adam var uteslutande mänsklig — det förklarar allt. Han ville ej ha äpplet för äpplets egen skull; han ville ha det blott emedan det var förbjudet. Misstaget var att ej förbjuda ormen, ty då skulle han ha ätit ormen. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Pundhuvud Wilson hade litet pengar, då han kom, och han köpte ett litet hus i yttersta västra utkanten av staden. Mellan det och domhavanden Driscolls hus låg blott en gräsplan, och mitt över den gick ett staket, som skilde egendomarna åt. Han hyrde ett litet kontor nere i staden och hängde ut en plåtskylt med följande inskrift:

DAVID WILSON.

Advokat och sakförare.

Biträder vid lantmäteriförrättningar, köp och lagfart m. m.

Men hans olycksaliga ord hade förstört alla utsikter för honom — åtminstone i juridiken. Inga klienter kommo. Efter någon tid tog han ned sin skylt och flyttade den till sitt eget hus, sedan han skrapat bort vad som gällde

juridiken. Nu erbjöd den hans tjänster i den blygsamma egenskapen av lantmätare och bokföringsexpert. Då och då fick han en lantmäteriförrättning, och då och då anlitade en köpman honom för att få reda i sina affärsböcker. Med skotskt tålamod och kurage beslöt han sig för att taga döden för sitt oförtjänt dåliga anseende och i alla fall arbeta sig fram som advokat, trots allt. Stackars karl, han kunde ej förutse, att det skulle komma att kosta honom en så lång och tröttsam tid att genomföra den föresatsen.

Han hade rikligt överflöd på fritid, men det nedslog aldrig hans mod, ty han intresserade sig för allt nytt som föddes i idéernas värld, studerade det och experimenterade med det hemma hos sig. En av hans käraste käpphästar var konsten att spå i händer. En annan käpphäst gav han intet namn och ville ej heller förklara för någon, vad den skulle tjäna till, utan sade att det bara var ett tidsfördriv. I själva verket hade han funnit, att varje oskyldig vurm han hade bidrog att stärka hans anseende som pundhuvud, varför han blivit rädd för att vara allt för meddelsam om vad han roade sig med. Denna vurm, som icke hade något namn, stod i samband med folks fingeravtryck. Han bar i rockfickan en flat låda med flera falsar, och i varje fals sutto små glasskivor, ungefär fem tum breda. Längs underkanten av varje skiva var klistrad en remsa vitt papper. Han bad folk att stryka med fingrarna genom håret (varigenom de fingo en tunn bestrykning av det naturliga hårfettet) och sedan trycka först

tumändan mot glaset och sedan de andra fingertopparna i tur och ordning. Under denna rad av svaga fettavtryck brukade han skriva en anteckning på den vita pappersremsan, så här:

John Smitt, högra handen

samt tillfoga år, månad och datum, samt sedan taga Smitts vänstra hand på en annan glasskiva, tillfogande namn och datum samt orden »vänstra handen». Glasskivorna sattes därefter in i lådan igen och fingo sedan plats i vad Wilson kallade sitt »register».

Han studerade ofta sina avtryck, undersökande dem och grubblande över dem med ett allt uppslukande intresseända tills sent på nätterna; men vad han fann i dem, om han nu fann något, omtalade han för ingen. Understundom brukade han på papper kopiera det invecklade och fria mönstret i ett fingeravtryck och sedan förstora det flera gånger med en pantograf, så att han i allsköns bekvämlighet kunde studera dess nät av kroklinjer.

En svettdrivande eftermiddag — det var första dagen i juli 1830 — satt han och gnodde med en hög intrasslade räkenskapsböcker i sitt arbetsrum, som hade utsikt åt väster över en sträcka obyggda tomter, då ett samtal utanför störde honom. Det fördes i så högljudd ton, att de som samtalade tydligen ej voro nära varandra.

»Hör du, Roxy, hur ä' de' me' ungen din?» Dessa ord kommo från den mera avlägsna rösten.

»Bussigt — hur ståre te' me' dej, Jasper?» Det skriket kom alldeles från grannskapet.

»Å, tämmeligen, har ingenting å' klaga över. Ja' ska' komma å' fria te' dej endera dagen, Roxy.»

»Ska' du, din svarta smutsgris? Hähähä! Ja' har annat å' göra än sällskapa me' så svarta niggrer som du. Har miss Coopers Nancy gett dej på båten?» Roxy lät denna salva åtföljdes av ett nytt utbrott av ringaktande skratt.

»Du ä' svartsjuk, Roxy, de' ä' felet me' dej, din slyna — hähähä! Nu fick du!»

»Jaså, nu gav du mej, tror du? Om din högfärd skulle slå in, Jasper, så dog du åv den, de1 ä' säkert. Om ja' äggde dej, skulle jag sälja dej nedåt floden innan du gått för långt. Så snart ja' råkar din husbonde, ska' ja' säja åt'en att göra de'.»

På så sätt fortsattes det meningslösa pladdret, under det att bägge parterna njöto av det vänskapliga vapenskiftet och av sin egen anpart av de kvickheter som växlades — ty kvicka tyckte de, att de voro.

Wilson gick fram till fönstret för att titta på de stridande; han kunde ej arbeta så länge de höllo på att munhuggas. Borta på en av de obebyggda tomterna var Jasper, ung, kolsvart och med en präktig gestalt, sittande på en skottkärra mitt i det stekande solskenet — och förmodades antagligen vara i arbete, under det att han i själva verket förberedde sig därför genom att taga en

timmes vila innan han började. Framför Wilsons port stod Roxy med en på platsen tillverkad barnvagn, i vilken hennes två skyddslingar sutto, en i vardera ändan av vagnen, tittande på varandra. Av Roxys tal kunde en främling ha väntat, att hon skulle vara svart, men det var hon ej. Blott en sextondel i henne var svart, och den sextondelen syntes ej. Hon var majestätisk i både form och kroppslängd, hennes sätt att föra sig var imponerande och påminde om en staty, hennes gester och rörelser utmärktes av ett visst nobelt och ståtligt behag. Hennes hy var mycket ljus, med hälsans rosenglöd på kinderna, hennes ansikte var fullt av karaktär och uttryck, hennes ögon voro bruna och klara, och hon hade en rikedom av fint, mjukt hår, som också var brunt, men denna sista omständighet kunde man ej iakttaga, enär hennes huvud var omvirat med en brokig näsduk, som dolde hennes hårmassor. Hennes ansikte var välformat, intelligent och täckt — ja, till och med skönt. Hon hade ett ogenerat, självsäkert sätt att uppträda — då hon var bland sin egen kast — och riktigt högdragna fasoner därjämte, men naturligtvis var hon ödmjuk och undfallande nog bland vita.

I alla tänkbara avseenden var Roxy lika vit som någon, men den enda sextondel i henne som var svart vann överhand över de andra femton delarna och stämplade henne som neger. Hon var slavinna och kunde säljas som sådana. Hennes barn var till trettioen trettiotvådelar vit, och han var också slav, samt, enligt uppfattningen i lag

och sed, neger. Han hade blå ögon och ljusa lockar liksom sin vita kamrat, men till och med fadern till det vita barnet kunde skilja de båda gossarna åt — hur litet han än hade att göra med dem — på deras klädsel, ty den vita babyn var klädd i mjukt, vackert musslin och bar ett halsband av korall, under det att den andre endast bar en grov säckvävsskjorta, som knappt räckte den till knäna, och intet smycke alls.

Det vita barnets namn var Thomas à Becket Driscoll; det andras Valet de Chambre utan tillnamn: slavar hade ej privilegiet att bära ett sådant. Roxana hade hört den frasen någonstans: välljudet i den hade behagat hennes öra, och som hon trodde det vara ett namn, belastade hon sin

älskling med den. Den blev naturligtvis snart förkortad till »Chambers».

Wilson kände Roxy till utseendet, och när kvickhetsduellen börjat tyna av, steg han ut ur huset för att få ett »avtryck» eller två. Jasper började arbeta energiskt, så snart han varseblev, att hans sysslolöshet blivit observerad. Wilson såg på barnen och frågade:

»Hur gamla äro de, Roxy?»

»Bägge lika gamla, herrn — fem månader. Födda den första februari.»

»Det är vackra små pysar. Den ena är till på köpet precis lika söt som den andra.»

Ett förtjust leende visade flickans vita tänder, och hon sade:

»Gu’ signe er, herr Wilson, d’ä väldigt snällt åv er att säja dä’, eftersom den ena åv dom bara ä’ en nigger. Rysligt prima liten nigger, brukar ja’ alltid säja, men de’ ä’ för att han är min, förståss.»

»Hur kan du skilja dem åt, Roxy, när de inte ha kläder på sig?»

Roxy skrattade — ett skratt, som stod i proportion till hennes stora kropp, och sade:

»Å, ja’ kan skilja dom åt, herrn, men ja’ slår vad om att massa Percy inte skulle kunna göra de’, om de’ så gällde å’ rädda hanses liv.»

Wilson språkade vidare med henne en stund och fick så Roxys fingeravtryck för sin samling — högra handen och den vänstra — på ett par av sina glasskivor, etiketterade och daterade dem och tog så bägge barnens »avtryck» också, vilka likaledes försågos med namn och datum.

Två månader senare, den 3 september, tog han åter denna trio av fingeravtryck. Han ville gärna ha serier, två eller tre »sittningar» med någon tids mellanrum under barndomstiden, vilka sedan följdes av andra med flera års mellanrum.

Dagen därpå, alltså den 4 september, hände något, som gjorde ett djupt intryck på Roxana. Mr Driscoll saknade återigen en liten summa penningar — vilket är ett sätt att uttrycka, att detta ej var något nytt, utan hade inträffat förut. I själva verket hade det hänt tre gånger förut.

Driscolls tålamod var uttömt. Han var en ganska human man mot slavar och andra djur; han var utomordentligt human mot felande människor av sin egen ras. Stöld kunde han ej tåla, och tydligen fanns det en tjuv i hans hus. Tjuven måste ovillkorligen vara någon av hans negrer. Stränga mått och steg måste tagas. Han inkallade sina tjänare på sitt rum: de voro tre, utom Roxy: en man, en kvinna och en gosse, tolv år gammal. De voro ej släkt inbördes. Mr Driscoll sade:

»Ni ha allesammans blivit varnade förut. Det har ej tjänat till något. Den här gången skall jag giva er en läxa. Jag skall sälja tjuven. Vem av er är den skyldige?»

De ryste alla vid hotelsen, ty här hade de ett gott hem, och ett nytt skulle troligen bliva ett dåligt byte. De nekade enstämmigt Ingen hade stulit någonting — inte pengar, i varje fall — litet socker, eller kaka, eller honung eller något dylikt, som »massa Percy inte skulle bry sig om eller sakna», men inte pengar — inte ett öre pengar. De voro vältaliga i sina bedyranden, men mr Driscoll lät sig icke röras. Han svarade den ene efter den andre: »Säg, vem tjuven är!»

I själva verket voro de skyldiga allesammans, utom Roxana; hon misstänkte, att de andra voro skyldiga, fastän hon inte visste det säkert. Hon ryste vid tanken, hur nära det varit, att hon själv varit brottslig; hon hade i elvte timmen blivit räddad genom ett frälsningsmöte i de färgades metodistkyrka för fjorton dagar sedan, på vilken tid och plats hon »blivit frälst». Redan dagen efter denna nåderika livserfarenhet, under det att hennes ändring i livsåskådning stod alldeles färsk för henne och hon yvdes över sitt luttrade jag, hade hennes husbonde låtit ett par dollars ligga obevakade på sitt skrivbord, och hon råkade ut för denna frestelse, då hon städade bordet med en dammtrasa. Hon såg på pengarna en stund med ständigt ökad förargelse och utbrast till slut:

»Fördöme det frälsningsmötet, jag önskar, det hade varit uppskjutet tills i morron!»

Därefter höljde hon över frestelsen med en bok, och en annan medlem av köksdepartementet tog den. Hon gjorde denna uppoffring såsom hörande till den religiösa etiketten,

som något nödvändigt, oundvikligt just då, men alldeles inte som något vilket finge betraktas såsom ett prejudikat för all framtid; nej, en vecka eller två skulle komma att tina upp hennes fromhet, så skulle hon bli förnuftig igen, och nästa två dollars som lämnades på det viset skulle finna en beskyddare — en beskyddare som hon kunde namngiva.

Var hon dålig? Var hon sämre än hennes ras i genomsnitt? Nej. De hade blivit orättvist illa utrustade för livets strid, och de ansågo det ej för någon synd att vinna militärriska fördelar från fienden — i liten skala; i liten skala, men ej i stor. De snattade mat från skafferiet så ofta de kommo åt, eller en mässingsfingerborg, en vaxkaka, ett nålbrev, en silversked, en dollarsedel eller små beklädnadsartiklar, eller vad annan egendom av litet värde som helst; och det var så långt ifrån att de betraktade sådana tillgrepp syndiga, att de kunde gå i kyrkan och skråla och bedja mera högljutt och uppriktigt än någonsin med sitt byte i fickorna. Böndernas rökerier måste hållas omsorgsfullt låsta, ty ej ens den färgade predikanten själv kunde motstå en rökt skinka, när Försynen i en dröm eller på annat sätt visade honom, var en sådan persedel hängde övergiven och längtande efter någon att älska. Men hade han också hundra sådana hängande framför sig, så tog pastorn icke två — det vill säga, icke under samma natt. Under kalla nätter brukade den ömsinte svarte tjuvstrykern värma upp ena ändan av en planka och sticka den under några i ett träd uppflugna pullors stackars frusna klor, när en sömnig höna då steg på den trevliga brädan, sakta kluckande fram sin tacksamhet, rutschade den ned i niggerns påse och sedan i hans mage, allt under det han var alldeles tvärsäker på, genom att röva denna småsak från den man, som dagligen berövade honom en ovärderlig skatt — hans frihet — att inte begå någon synd som Gud skulle påminna honom om på Den Sista Stora Dagen.

»Säg, vem tjuven är!»

För fjärde gången hade mr Driscoll sagt så, och alltid med samma hårda tonfall. Och nu tillade han några ord av fasansfull innebörd:

»Ni få en minut på er» — hän tog fram sin klocka, »Om ni inte ha bekänt, när den tiden är ute, skall jag

inte blott sälja er alla fyra, utan — jag skall sälja er nedåt floden!»

Detta var detsamma som att döma dem till helvetet! Ingen Missourineger hade något tvivel om den saken. Roxy vacklade, där hon stod, och färgen försvann från hennes ansikte; de andra föllo på knä som om de blivit skjutna; tårar strömmade från deras ögon, deras händer höjdes bönfallande, och tre svar kommo i samma ögonblick:

»Ja' gjort de'!»

»Ja' gjort de'!»

»Ja' gjort de'! — var barmhärtig, massa — Herren förbarme sig över oss fattige niggrer!»

»Mycket bra», sade husbonden och stoppade klockan på sig. »Jag skall sälja er här, fastän ni ej förtjänat det Ni borde ha blivit sålda nedåt floden.»

Brottslingarna kastade sig framstupa, alldeles hänryckta av tacksamhet, kysste hans fötter och förklarade, att de

aldrig skulle glömma hans godhet och aldrig upphöra att bedja för honom, så länge de levde. De voro uppriktiga, ty som en gud hade han uträckt sin mäktiga hand och tillslutit helvetets portar framför dem. Han visste själv, att han gjort något ädelt och vackert och var i tysthet belåten med sin storsinthet; och samma kväll antecknade han tilldragelsen i sin dagbok, så att hans son skulle kunna läsa det någon gång under kommande år och därigenom bevekas att själv visa mildhet och mänsklighet i sina gärningar.

*

TREDJE KAPITLET.

Var och en, som levat nog länge för att förstå vad livet är, vet, vilken djup tacksamhetsskuld vi ha gent emot Adam, vårt släktes förste, store välgörare. Han förde döden in i världen. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Percy Driscoll sov gott, natten efter det han räddat sina svarta kelgrisar från att sändas nedför floden, men i Roxys ögon kom ej en blund. En djup fasa hade tagit

inte blott sälja er alla fyra, utan — jag skall sälja er nedåt floden!»

Detta var detsamma som att döma dem till helvetet! Ingen Missourineger hade något tvivel om den saken. Roxy vacklade, där hon stod, och färgen försvann från hennes ansikte; de andra föllo på knä som om de blivit skjutna; tårar strömmade från deras ögon, deras händer höjdes bönfallande, och tre svar kommo i samma ögonblick:

»Ja' gjort de'!»

»Ja' gjort de'!»

»Ja' gjort de'! — var barmhärtig, massa — Herren förbarme sig över oss fattige niggrer!»

»Mycket bra», sade husbonden och stoppade klockan på sig. »Jag skall sälja er här, fastän ni ej förtjänat det Ni borde ha blivit sålda nedåt floden.»

Brottslingarna kastade sig framstupa, alldeles hänryckta av tacksamhet, kysste hans fötter och förklarade, att de aldrig skulle glömma hans godhet och aldrig upphöra att bedja för honom, så länge de levde. De voro uppriktiga, ty som en gud hade han uträckt sin mäktiga hand och tillslutit helvetets portar framför dem. Han visste själv, att han gjort något ädelt och vackert och var i tysthet belåten med sin storsinthet; och samma kväll antecknade han tilldragelsen i sin dagbok, så att hans son skulle kunna läsa det någon gång under kommande år och därigenom bevekas att själv visa mildhet och mänsklighet i sina gärningar.

*

TREDJE KAPITLET.

Var och en, som levat nog länge för att förstå vad livet är, vet, vilken djup tacksamhetsskuld vi ha gent emot Adam, vårt släktes förste, store välgörare. Han förde döden in i världen. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Percy Driscoll sov gott, natten efter det han räddat sina svarta kelgrisar från att sändas nedför floden, men i Roxys ögon kom ej en blund. En djup fasa hade tagit

henne i besittning. Hennes barn kunde växa upp och säljas nedåt floden! Den tanken gjorde henne vansinnig av skräck. När hon för ett ögonblick dåsade till och höll på att somna in, var hon i nästa ögonblick på fötter och flög bort till sitt barns vagga för att se, om det ännu fanns där. Så tryckte hon det till sitt hjärta och utgöt sin kärlek över det i en paroxysm av kyssar, stönanden, tårar och utrop: »Dom ska' int', 'å dom ska' int' få göra de'! Din stackars morsa ska' döda dej hellre!»

En gång när hon lade det tillbaka i vaggan igen, vred det andra barnet på sig i sömnen och tilldrog sig hennes uppmärksamhet. Hon gick fram och böjde sig över det en lång stund, språkande för sig själv:

»Va' har min stackars unge gjort, att han int' kan få det lika bra som du? Han har int' gjort nå't. Gud har varit god mot dej, varför är han int' god mot honom? Dom kan int' sälja dej nedåt floden. Ja' hatar din farsa; han har inget hjärta — åtminstone inte för niggrer. Ja hatar'en och ja' skulle kunna döda'n.» Hon tystnade för ett ögonblick och funderade; så utbrast hon i vilda snyftningar igen och vände sig bort, klagande: »Å, ja' måste döda mitt barn, de' finns ingen annan råd — att döda husbonn skulle inte rädda barnet från att skickas nedåt floden. Å, ja' är tvungen att göra de', din stackars morsa måste döda dig för att rädda dig, raring» — hon tryckte sitt barn mot sin barm och överhöljde det med smekningar — »morsan är tvungen å döda dej — hur ska ja' kunna göra de'! Men din morsa ska int' överge dej, — nej, nej, så, så, gråt inte — hon ska' följa me' dej, hon ska' döda sig själv me'. Kom nu raring, kom med morsan, vi ska' gå å hoppa i floden, så ä' alla sorger i den här världen slut — dom säljer inga niggrer nedåt floden på andra sidan.»

Hon gick mot dörren, kuttrande för barnet och tystande det; halvvägs dit, stannade hon plötsligt. Hon hade fått ögonen på sin nya söndagsklänning — en billig kattunskjol, prålande med skrikande färger och ett fantastiskt mönstet. Hon betraktade den vemodigt, längtansfullt.

»Har aldri' haft'en på mej än», sade hon, »å den ä' riktigt stili'.» Därpå nickade hon som svar på en angenämtanke och fortsatte: »Nej, ja' ska' inte bli uppfiskad ur vattne'. så att alla människor sir på mej, i den här eländiga gamla halvylletrasan.»

Hon satte ned barnet och bytte om kläder. Hon såg sig i spegeln och förvånade sig över sin egen skönhet. Hon beslöt att göra sin dödstoalett fullkomlig. Hon tog av sig sin halsduksturban och satte upp sin rikedom av glänsande hår »som vita människor hade det»; hon flätade in i det några stumpar av tämligen urblekta band och en kvist hemska, konstgjorda blommor, slutligen kastade hon över sina axlar en tunn spetsschal — den kallades en »sky» på den tiden — av eldröd färg. Sedan var hon redo för graven.

Hon tog upp sitt barn en gång till, men när hon kom att uppmärksamma dess eländigt korta lilla gråa säckvävsskjorta och märkte kontrasten mellan dess fattighjornsutstyrsel och hennes egen, som var ett riktigt vulkaniskt utbrott av avgrundsprakt, rördes hennes modershjärta, och hon blygdes.

»Nej, raring, så ska' inte mamma behandla dej. Änglarna ska' komma å beundra dej lika mycke' som morsan. Ja' vill int' ha dom å sätta händerna för ögona å säja till David å Goliat å dom andra profeterna: 'dä' barne' ä klätt för opassande för den här platsen!»

Under tiden hade hon tagit av barnet skjortan. Sedan klädde hon den nakne lille bytingen i en av' Thomas à Beckets snövita, långa bärklänningar med ljusblå rosetter och näpna spetsgarneringar.

»Seså — nu ä' du färdi'.» Hon satte barnet i en stol och tog ett steg baklänges för att granska det. Genast började hennes ögon vidgas av förvåning och beundran, hon klappade händerna och ropade: »Kors, dä' va' dä' värsta! Aldri' visste ja', att du va' så rar! Massa Tommy ä' int' en bit sötare — inte ett enda dyft.»

Hon gick fram och tittade på det andra barnet, hon kastade en blick tillbaka på sin egen, så åter en på arvtagaren i huset. Nu började ett underligt ljus skimra i hennes ögon, och inom ett ögonblick var hon försänkt i djupa tankar. Hon tycktes vara i en förtrollning; när hon kom loss ur den, mumlade hon: »När ja' bada' dom i baljan i går frågade hanses egen far mej, vem åv dom som va' hanses.»

Hon började gå av och an som en sömngångerska. Hon

klädde av Thomas à Becket varenda tråd och satte säckvävsskjorta på honom. Hon satte hans korallhalsband om halsen på sitt eget barn. Därpå satte hon barnen sida vid sida och mumlade efter en allvarsam granskning: »Vem skulle väl kunna tro, att kläder kunde göra något tocket! Ta' mej katten om de' int' ä' nätt å' jämnt, att ja' kan se' nå'n skillnad på dom, mycke' mindre hanses farsa!»

Hon lade sin unge i Tommys eleganta vagga och sade: »Du är massa Tom från denna stund, å' ja' måste öva mej

å’ vänja mej vid å’ kalla dej de’, raring, annars tar ja’ miste en vacker da’ och ställer till tråkigheter för oss båda två. Se så — ligg du nu stilla bara å’ bekymra dej inte vidare, massa Tom, — å’, tack ske den goda Herren i himmelen, du ä’ räddad, du ä’ räddad! — de’ finns ingen som nå’nsin kan sälja morsans stackars lilla raring nedåt floden hädanefter!»

Hon lade husets arvtagare i sitt eget barns omålade furuvagga och sade, i det hon skyggt betraktade dess sovande gestalt:

»Ja’ ä’ ledsen för din skull, raring, ja’ ä’ ledsen, de’ ska’ Gud veta, att ja’ ä’ — men va’ ska’ ja’ ta’ mej till, va’ kan ja’ göra? Din farsa skulle komma att sälja honom åt någon, någon gång, å’ då måste han nedför floden, å’ de’ kunde, de’ kunde ja’ inte stå ut me’!»

Hon kastade sig på sin bädd och började tänka och kasta sig av och an, kasta sig av och an och grubbla. Efter en stund satte hon sig plötsligt upprätt, ty en tröstande tanke hade flugit genom hennes bekymrade själ:

»De’ ä’ ingen synd — vita människor ha gjort de’! De’ ä’ ingen synd, ära vare gudomen, de’ ä’ ingen synd! Dom ha gjort de’ — ja’ å’ dom va’ åv finaste sorten i hela rasket te på köpet — kungar!»

Hon började fundera; hon försökte samla ihop ur sitt minne enskildheterna i en berättelse, som hon vid något tillfälle hört. Slutligen sade hon:

»Nu har ja’ de’, nu minns ja’. De’ va’ den där gamla niggerpredikanten som berätta’ de’, den gången han kom över hit från Illinois å’ predika i niggerkyrkan. Han sa’ att de’ finns ingen som kan frälsa sej själv — han kan inte

göra de’ med tro, kan inte göra de’ me’ gärningar, kan inte göra de’ på någe sätt alls. Fri nåd ä’ enda vägen, å’ den kommer från ingen ann’ än bara Herren, å’ han kan ge den åt vem han behagar, helgon eller syndare — de’ bryr han sej inte om. Han gör just som han är hugad te’. Han väljer ut vem helst som passar honom å’ sätter en ann’ i dens ställe, å’ gör den förste lycklig för evigheten, å’ låter den andre brinna hos Satan. Predikanten sa’, att de’ va’ just som di gjorde i Englan’ en gång för längesedan. Drottningen, hon lämna’ sitt barn liggande ensammet en da’ å’ gick ut på besök; å’ en åv niggrarna där på stället, som var närapå vit, hon kom in å’ fick se barnet ligga där, å’ tog å’ satte sitt eget barns kläder på drottningens barn, å’ drottningens barn kläder på sitt eget barn, å, så tog hon å’ lämnade sitt eget barn där å’ tog me’ sej drottningens barn till niggerkvarteret, å’ ingen kom nånsin underfund me’t, å’ hennes barn vart kung me’ tiden å’ sålde drottningens barn nedför floden en gång då di hade arvskifte. Ja, just så — predikanten sa’ de’ självandes, å’ de’ ä’ ingen synd, för vita människor ha gjort de’. Dom gjorde de’ — ja, dom gjorde de’, och inte bara vanligt vitt folk heller utan de’ finaste sorten åv hela ras ket. Å, ja’ ä’ så glad över att ja’ kommer ihåg de’!»

Hon steg upp, lätt om hjärtat och lycklig, gick fram till vaggorna och tillbragte vad som återstod av natten med att »öva sig». Hon gav sitt eget barn en lätt klapp och sade ödmjukt: »ligg stilla, massa Tom!» och så gav hon den riktige Tom en dask och sade med stränghet: »ligg still, Chambers! — eller vill du att jag ska’ låta dej få smaka på någe annat, va’?»

Allt eftersom hon fortsatte med att öva sig, förvånades hon själv över att se, hur säkert och stadigt den underdånighet, som hade hållit hennes tunga i vördnad och hennes sätt ödmjukt mot hennes lille husbonde överflyttade sig på hennes tal och sätt mot inkräktaren, och å andra sidan hur lätt hon vande sig vid att överflytta det moderliga, korta tilltalet och bestämda, befallande sättet på sin behandling av den gamla familjen Driscolls olycklige arvtagare.

Emellanåt tog hon sig en stunds vila från försöken och hängav sig åt att beräkna vad utsikt hon hade att lyckas.

»Dom kommer att sälja de här niggrerna i dag för att dom stulit pengarna, å’ se’n kommer dom att köpa några andra som inte känner te’ barnen — så de’ ä’ allt som de’ ska’ vara. När jag tar med mej barna ut å’ går, så ska’ ja’ i samma ögonblick jag vänder om hörnet ta å’ smörja dom riktigt om munnen me’ sylt, så kan ingen si, att dom ä’ bortbytta. Ja, de ska’ ja’ göra tills ja ä’ säker, om det så ska’ dröja ett år.

De ä’ bara en karl, som ja’ ä’ rädd för, å’ de’ ä’ den där Pundhuvud-Wilson. Dom kallar honom pundhuvud och säjer, att han ä’ en toker. Nej, sannerligen, den karl’n ä’ inte mer tokig än jag! Han ä’ den klokaste karl’n i hela sta’n, kanske undantagandes domhavanden Driscoll eller möjligen Pem, Howard. Fördöme den karl’n, han oroar mej med sina fönsterglasbitar; jag tror att han ä’ en trollkarl. Men de’ gör de’samma, ja’ ska’ kila in te honom endera dagen å’ låtsas att jag tror att han vill trycka åv barnas fingrar igen, å’ om han inte märker att di ä’ bortbytta, så ger ja’ mej katten på att ingen annan kommer å’ märka’t, å’ då ä’ jag trygg, de’ ä’ säkert de’. Men ja’ tänker att ja’ ska’ ha’ en hästsko me’ mej för å’ hålla trolltyget från mej.»

De nya negrerna gjorde naturligtvis ej Roxy några bekymmer. Inte husbonden heller, ty en av hans spekulationer hade blivit tilltrasslad, och hans tankar voro så upptagna att han knappt såg barnen då hans ögon föllo på dem, och allt vad Roxy hade att göra, var att narra dem bägge att gapskratta, då han kom i närheten; deras ansikten bestodo då mest av gap, i vilka tandköttet lyste fram, och innan skrattanfallet gått över och de små bytingarna återtogo mänskligt utseende, var han borta.

Inom några få dagar hade den nyss omtalade spekulationens öde blivit så tvivelaktigt, att mr Percy reste bort med sin bror domhavanden i sällskap för att se, vad som kunde göras åt saken. Det var en landspekulation som vanligt, och den hade blivit tilltrasslad genom en process. De båda bröderna voro borta sju veckor. Innan de kommo tillbaka, hade Roxy gjort sitt besök hos Wilson och var tillfreds med utgången därav. Wilson tog fingeravtrycken, etiketterade dem med namn och datum — den 1 oktober

— lade omsorgsfullt in dem och fortsatte sitt prat med Roxy, som tycktes vara mycket angelägen att han skulle beundra den stora förkovran i hull och utseende, som barnen gjort sedan han tog deras fingeravtryck förra gången, för en månad sedan. Han sade några artigheter om deras framsteg till hennes fulla belåtenhet, men som de voro utan någon förklädnad i form av sylt eller annan smuts, darrade hon hela tiden och var olycklig av rädsla för att han skulle — — —

Men det gjorde han icke. Han upptäckte ingenting alls, och hon gick jublande hem samt lät för alltid alla bekymmer för den sakens skull försvinna ur sina tankar.

*

FJÄRDE KAPITLET.

Adam och Eva hade många förmåner, men den förnämsta var, att de sluppo tandsprickningen. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Denna berättelse måste hädanefter rätta sig efter det utbyte, Roxana verkställt, kalla den verklige arvtagaren »Chambers» och den inkräktande lille slavpojken »Thomas à Becket» — varvid vi förkorta det senare namnet till »Tom» för dagligt bruk, som folket i hans omgivning gjorde.

»Tom» var en elak unge från första början av sin tid som inkräktare. Han brukade skrika utan anledning; han kunde helt oväntat få utbrott av djävulskt lynne och utstöta det ena skriket, det ena illvrålet efter det andra och så sätta kronan på verket genom att upphöra att andas — denna vettskrämmande specialitet hos dibarn under tandsprickningen, varvid den lilla varelsen först uttömmer sina lungor och sedan faller i konvulsioner, ljudlöst vrider och snor sig och sparkar omkring sig under ansträngningen att draga andan, under det att dess läppar bli blå och munnen står stel och vidöppen, framvisande en liten usel tand i kanten på en ring rött tandkött; och när den förskräckliga tystnaden varat så länge att man är nästan säker på att barnet aldrig skall hämta andan igen, kommer en sköterska flygande, stänker vatten i barnets ansikte, och — — lade omsorgsfullt in dem och fortsatte sitt prat med Roxy, som tycktes vara mycket angelägen att han skulle beundra den stora förkovran i hull och utseende, som barnen gjort sedan han tog deras fingeravtryck förra gången, för en månad sedan. Han sade några artigheter om deras framsteg till hennes fulla belåtenhet, men som de voro utan någon förklädnad i form av sylt

eller annan smuts, darrade hon hela tiden och var olycklig av rädsla för att han skulle — — —

Men det gjorde han icke. Han upptäckte ingenting alls, och hon gick jublande hem samt lät för alltid alla bekymmer för den sakens skull försvinna ur sina tankar.

*

FJÄRDE KAPITLET.

Adam och Eva hade många förmåner, men den förnämsta var, att de sluppo tandsprickningen. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Denna berättelse måste hädanefter rätta sig efter det utbyte, Roxana verkställt, kalla den verklige arvtagaren »Chambers» och den inkräktande lille slavpojken »Thomas à Becket» — varvid vi förkorta det senare namnet till »Tom» för dagligt bruk, som folket i hans omgivning gjorde.

»Tom» var en elak unge från första början av sin tid som inkräktare. Han brukade skrika utan anledning; han kunde helt oväntat få utbrott av djävulskt lynne och utstöta det ena skriket, det ena illvrålet efter det andra och så sätta kronan på verket genom att upphöra att andas — denna vettskrämmande specialitet hos dibarn under tandsprickningen, varvid den lilla varelsen först uttömmer sina lungor och sedan faller i konvulsioner, ljudlöst vrider och snor sig och sparkar omkring sig under ansträngningen att draga andan, under det att dess läppar bli blå och munnen står stel och vidöppen, framvisande en liten usel tand i kanten på en ring rött tandkött; och när den förskräckliga tystnaden varat så länge att man är nästan säker på att barnet aldrig skall hämta andan igen, kommer en sköterska flygande, stänker vatten i barnets ansikte, och —hokus-pokus! — lungorna fyllas och utstöta ögonblickligen ett skrik, ett tjut eller ett vrål som spräcker det lyssnande örat och narrar dess ägare att säga ord, som inte skulle passa bra ihop med en helgongloria, om han hade någon. Barnet Tom klöste var och en, som kom inom räckhåll för hans naglar, och slog var och en, som han kunde nå med sin skallra. Han skrek efter vatten tills han fick det, varpå han kastade mugg och alltsammans på golvet och skrek efter mer. Man föll undan för alla hans nycker, hur tröttsamma och ägnade att driva folk till förtvivlan de än kunde vara; han tilläts äta allt vad han ville, särskilt saker, som skaffade honom ont i magen.

När han kom så långt och var gammal nog att börja stulta omkring och uttala rådbråkade ord samt få ett begrepp om vad hans händer kunde användas till, blev han en mer fullkomlig landsplåga än någonsin. Roxy fick ingen ro, så länge han var vaken. Han kunde skrika efter vad som helst och allt som han såg, helt enkelt ropande: Vill’at (»jag vill ha det»), vilket var en befallning. När man så gav honom det, skrek han rasande och slog bort det med händerna: »Vill int’ ha’t!» — för att samma ögonblick det var borta sätta i med vilda skrän: »Vill’at! Vill’at!» så att Roxy måste bevinga sina steg för att skaffa det tillbaka till honom innan han fick tid att sätta i verket sitt uppsåt att falla i konvulsioner för den sakens skull.

Vad han föredrog framför allting annat, var koltängerna vid eldstaden. Detta var emedan hans »far» förbjudit honom att handskas med dem för att han ej skulle använda dem att slå sönder fönster och möbler med dem. Så fort Roxy vände ryggen till, stultade han i väg till dem och sade: »Tycker om det!» sneglande åt sidan för att se, om Roxy märkte något; så: »Vill’at» och en ny snegling, så, med åter en spejande blick, »Ja’ tar den» — och bytet var hans. Nästa ögonblick var den tunga tången lyftad i vädret; ögonblicket därpå kom det en skräll och ett skrik, och katten gav sig i väg på tre ben för att träffa någon bekant; Roxy kom just lagom för att få se en lampa eller ett fönster gå ohjälpligt i kras.

Tom fick alla smekningar; Chambers fick inga. Tom fick alla läckerheter, Chambers fick masgröt och mjölk och filbunke utan socker. Följaktligen var Tom ett sjukligt barn och inte Chambers. Tom var »retlig», som Roxy kallade det, och övermodig, Chambers var undfallande och snäll.

Med allt sitt goda ömdöme och praktiska duglighet var Roxy som mor svag och pjollrig. Sådan var hon mot sitt barn, och ännu mera: genom det bedrägeri, hon satt i scen, hade det blivit hennes husbonde; nödvändigheten att för omgivningen fasthålla detta förhållande och att fullkomna sig själv i allt, som hörde till erkännandet därav, hade lett henne till ett sådant nit och en sådan trohet i dessa vördnadsbetygelser, att förställningen snart blev vana; den blev automatisk och omedveten. Som en naturlig följd kom slutligen, att det bedrägeri som var avsett blott för andra övergick till självbedrägeri, den låtsade vördnaden blev verklig, den låtsade underdånigheten verklig underdånighet; den lilla konstlade klyftan mellan den låtsade slaven och den låtsade husbonden vidgades och vidgades, blev en avgrund och en verklig sådan — och på ena sidan om den stod Roxy, bedragen av sitt eget bedrägeri, på andra sidan hennes barn, ej längre en inkräktare i hennes föreställning, utan hennes laglige och erkände husbonde. Han var hennes älskling, hennes herre och hennes gud på en gång, och i sin dyrkan av honom glömde hon, vem hon var och vad han hade varit.

Under barndomen fick Tom knuffa, slå och klösa Chambers utan att bli tillrättavisad för det, och Chambers fick snart lära sig, att det var fördelaktigare politik att ödmjukt låta sig nöja därmed än att sätta sig till motvärn. De få gånger, kitsligheterna hade gjort honom utom sig och förmått honom att slå igen, hade höga vederbörande låtit honom dyrt få umgälla — inte Roxy, ty om hon någon gång gick längre än till att skarpt gräla på honom för att han »glömde åv vem som var hennes unge herre», så straffade hon honom åtminstone ej värre än med ett slag på örat. Nej, Percy Driscoll var det. Han lät Chambers veta, att han icke under några som helst omständigheter fick lyfta sin hand mot sin unge husbonde. Chambers överskred gränsen tre gånger och fick tre så övertygande kok stryk av den man, som var hans far utan att veta det, att han

därefter mottog Toms grymheter med den största ödmjukhet och ej gjorde flera experiment.

Utomhus voro de två pojkarna tillsammans under hela sin uppväxttid. Chambers var mycket stark för sin ålder och en duktig slagskämpe, stark emedan han fick grov föda och hölls till strängt arbete i hushållet, och en duktig slagskämpe, emedan Tom gav honom en mängd tillfällen att öva sig — på vita pojkar, som Tom hatade eller var rädd för. Chambers var hans ständiga livvakt på vägen till och från skolan; på lekplanen höll han sig i reserv för att försvara sin skyddsling. Han lyckades med tiden få ett så fruktansvärt anseende genom sina knytnävar, att Tom skulle hava kunnat, liksom ynglingen vilken i sagan tog riddar Lancelots rustning på sig, hava »ridit i frid», om han krupit i Chambers’ kläder.

Han var duktig i alla lekar, som krävde skicklighet också. Tom förság honom med kulor att satsa i »grop» eller »triangel», och tog sedan från honom all vinsten. Om vintern var Chambers till reds, klädd i Toms utslitna kostymer, med trasiga röda vantar, trasiga skor och draghål både på knäna och bak, att draga kälken uppför backen åt den varmt klädde Tom, men han fick aldrig åka själv. Han byggde snögubbar och snöfästningar efter Toms anvisningar. Han var Toms tåliga skottavla, då Tom ville kasta snöboll, men skottavlan fick inte kasta tillbaka. Chambers bar Toms skridskor till isbanan och spände dem på honom, fick så springa efter honom på isen för att vara till hands, om han behövdes, men han ombads aldrig att försöka skridskorna själv.

Under sommaren var det käraste tidsfördriv pojkarna i Dawson’s Landing hade att stjäla äpplen, persikor och meloner från böndernas torgvagnar — huvudsakligen på grund av risken att få sina skallar uppslitna av snärten på bondens piska. Tom var en riktig durkdriven expert i dessa snatterier — genom ombud. Chambers stal åt honom och fick på sin lott äppelkärnhusen, persikostenarna och melonskalen.

Tom lät alltid Chambers simma ut med sig och hålla sig i hans närhet för säkerhets skull. När Tom fått nog, brukade han kliva i land och binda knutar i Chambers

skjorta, doppa knutarna i vatten för att göra dem hårda att lösa upp och sedan kläda på sig samt sitta och skratta, under det att den andre nakne, skälvande stackaren slet med tänderna i de envisa knutarna.

Tom lät sin stackars kamrat pröva på alla dessa obehag dels på grund av medfödd elakhet, dels emedan han hatade honom för hans överlägsenhet i styrka och mod och för hans duktighet i en hel del saker. Tom kunde icke dyka, ty det fick han en dundrande huvudvärk av. Chambers kunde dyka utan obehagliga följder och tyckte om

att göra det. Han väckte en dag så mycket beundran bland en hop vita pojkar genom att slå volter baklänges från aktern på en båt, att det tröttade ut Toms tålamod och han till sist sköt båten under Chambers, medan denne var i luften — så att han kom ned på huvudet i bottnen av båten; medan han låg medvetslös, funno åtskilliga av Toms gamla fiender, att det tillfälle de länge önskat sig hade kommit och gåvo den falske arvtagaren ett sådant kok stryk, att han efteråt knappt kunde släpa sig hem, fastän Chamber hjälpte honom så gott han kunde.

När pojkarna blivit litet över femton år gamla, visade sig Tom en dag på styva linan i floden, då han fick kramp och skrek på hjälp. Det var ett vanligt trick bland pojkarna — synnerligen om en främling var närvarande — att låtsas få kramp och ropa på hjälp; när så den främmande så fort han förmådde skyndade till undsättning, fortsatte den »nödställde» att slå omkring sig i vattnet och skrika, ända tills räddaren var alldeles nära, då skriket utbyttes mot ett försmädligt grin och den skrikande saktmodigt simmade sin väg, under det att stadspojkarna anföllo den lurade med en salva kvickheter och skratt. Tom hade aldrig prövat på det knepet ännu, men förmodades göra det nu, varför pojkarna försiktigt höllo sig tillbaka, men Chambers trodde att hans herre menade allvar, sam ut och kom olyckligtvis i tid för att rädda hans liv.

Detta var droppen, som kom bägaren att rinna över. Tom hade lyckats stå ut med allting annat, men att offentligen och för alltid nödgas stå i en sådan tacksamhetsskuld till en nigger, och till denne nigger av alla niggrer — det var för mycket. Han överhopade Chambers med förolämpningar

och ovett för att denne »låtsades» tro honom ha menat allvar, då han ropade på hjälp, och sade att vem som helst, utom en träskalle till nigger, skulle ha begripit, att han skojade och låtit honom vara i fred.

Toms fiender voro emellertid i majoritet på platsen, och de uttryckte sin åsikt fullkomligt oförblommerat. De skrattade åt honom, kallade honom en feg stackare, lögnare, pjalt och med andra vackra smeknamn, samt förklarade, att de skulle giva Chambers ett nytt namn hädanefter och laga, att det kom i bruk i staden — »Tom Driscolls niggerpappa» — för att beteckna, att han blivit född på nytt i detta liv och att Chambers var upphovsmannen till hans nya tillvaro. Tom blev rasande över detta hån och skrek:

»Giv dem på skallen, Chambers! Slå huvena av dem! Vad står du där med händerna i fickorna för?»

Chambers undskyllde sig och sade: »Men, massa Tom, dom ä’ för många, dom ä’...»

»Hör du, vad jag säger?»

»Förlåt, massa Tom, tvinga mig inte! Dom ä’ så många, att...»

Tom sprang på honom och körde sin slidkniv i honom två eller tre gånger innan pojkarna hunno rycka honom undan och ge den sårade gossen tillfälle att komma undan. Han var illa skadad, men ej allvarligt. Om knivbladet varit en smula längre, hade hans bana fått sitt slut då och där.

Tom hade längesedan lärt Roxy, vad som var hennes »plats». Det hade gått mången god dag, sedan hon understått sig att giva honom en smekning eller ett smeknamn. Allt sådant, från en »nigger», var honom motbjudande, och hon hade fått besked att hålla sig på avstånd och komma ihåg, vem hon var. Hon såg sin älskling undan för undan sluta att vara hennes son, hon såg den »detaljen» försvinna alldeles spårlöst; allt vad som blev kvar var hennes husbonde — hennes herre, helt enkelt, och det var inte någon mild herre heller. Hon såg sig själv sjunka från moderskapets sublima höjd till det öppna slaveriets dystra djup. Den avgrund, som skilde henne från hennes son, var fullständig. Nu var hon blott hans kreatur, hans passopp, hans hund,

hans krypande och hjälplösa slav, ett ödmjukt och försvarslöst offer för hans nyckfulla lynne och elaka sinne.

Emellanåt kunde hon ej komma till sömns, fastän hon var utsliten av trötthet, emedan vreden kokade hett inom henne över vad hon under dagens lopp fått gå igenom med sin gosse. Hon kunde sitta och mumla för sig själv:

»Han slog mej, å’ ja’ hade inte gjort nå’t, slog mej i ansiktet, så alla människor såg’et. Å’ han kallar mej allti’ niggerslinka, å’ slyna, å’ allt va’ gement ä’, när ja’ gör de’ bästa ja’ kan. Å’, Herre Gud, ja’ har gjort så mycke’ för’en, ja’ ha’ lyft’en upp till va’ han ä’ — å’ de’ här ä’ va’ jag får för de’!»

När någon särskilt sårande skymf nådde henne ända in till hjärtat, kunde hon göra upp planer för hämnd och njuta vid tanken på hans avslöjande inför hela världen som inkräktare och slav — men mitt i den glädjen kom fruktan över henne; hon hade gjort honom för oangriplig, hon kunde ingenting bevisa, och — himmel, hon kunde bli såld nedför floden för vad hon gjort! Så blevo hennes planer alltjämt till intet, och hon sköt dem åt sidan i maktlöst raseri mot ödet och mot sig själv, för att hon burit sig åt som en narr den där ödesdigra septemberdagen genom att ej skaffa sig något vittnesbörd, som hon kunnat använda någon dag, då ett sådant kunde behövas för att lugna hennes efter hämnd törstande själ.

Och likväl — i samma ögonblick som Tom någon gång råkade vara god och vänlig mot henne, och det inträffade då och då, voro alla hennes hjärtesår läkta, och hon var lycklig, lycklig och stolt, ty detta var hennes son, hennes niggerson, som spelade herre bland de vita och säkerligen hämnades deras oförrätter mot hennes ras.

Det var två stora begravningar i Dawson’s Landing den hösten — hösten 1845. Den ena var efter överste Cecil Burleigh Essex, den andra var Percy Driscolls.

På sin dödsbädd skänkte Percy friheten åt Roxy och överlämnade högtidligen sin avgudade son i broderns, domhavandens, och dennes makas vård. Detta barnlösa par gladde sig över att få honom. Barnlösa makar äro ej granntyckta.

Domaren Driscoll hade en månad förut gått i hemlighet

till sin bror och köpt Chambers. Han hade fått höra, att Tom försökt förmå sin far att sälja gossen nedåt floden, och han ville förebygga skandalen — ty den allmänna opinionen gillade ej ett sådant sätt att behandla familjetjänare för liten eller ingen anledning.

Percy Driscoll hade slitit ut sig med att försöka rädda de stora egendomar, han köpt på spekulation, och han dog utan att lyckas däri. Han var knappt i graven förrän bubblan sprack och lämnade hans hittills avundade djävul till arvinge som en fattiglapp. Men det betydde ingenting; hans farbror sade honom, att han skulle bli hans arvtagare och få hela hans förmögenhet, då han dog, så att Tom blev tröstad.

Roxy hade nu intet hem, varför hon beslöt att gå omkring och säga adjö åt sina vänner samt sedan giva sig ut och se världen — vilket vill säga så mycket som att hon skulle taga plats som städerska på en ångbåt, den käraste ärelystnaden för hennes ras och hennes kön.

Hennes sista besök var hos den svarte jätten, Jasper. Hon fann honom sysselsatt med att hugga upp Pundhuvud-Wilsons vedförråd för vintern.

Wilson stod och pratade med honom, då Roxy kom, Han frågade henne hur hon kunde ha hjärta att ge sig i väg som ångbåtsstäderska och lämna sina pojkar; han erbjöd sig på skämt att kopiera en serie av deras fingeravtryck upp till deras tolvte år och ge åt henne som minne, men hon hajade ögonblickligen till, undrande, om han misstänkte något, och sade, att hon inte ville ha dem. Wilson tänkte för sig själv: »Den där droppen svart blod i henne är vidskeplig; hon tror, att det är något djävulskap, något häxeri med mina mystiska glasbitar på något sätt; hon kom hit en gång med en gammal hästsko i näven — den kan ha varit en tillfällighet, men jag tvivlar på det.»

*

FEMTE KAPITLET.

Uppfostran betyder allt. Persikan var en gång en bittermandel; blomkål är bara vanlig kål, som fått lärd uppfostran. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Mrs York Driscoll fick njuta av två års lycka med Tom, den juvelen — en lycka, som blev störd då och då, det är sant, men lycka i alla fall — varpå hon dog, och hennes man samt hennes barnlösa syster, änkefru Pratt, fortsatte lyckoaffären i oförändrad form. Tom kelades med, översågs med och skämdes bort till hans fulla belåtenhet eller

nära på. Detta fortgick tills han blev nitton år, varpå han sändes till Yale-universitetet. Han reste väl utrustad med goda förutsättningar i fråga om fickpengar, men eljest utmärkte han sig icke där. Han stannade vid Yale två år och gav sedan tupp striden. Han kom tillbaka hem med icke så litet förbättrat sätt; han hade förlorat sin butterhet och sin tvärhet och uppträdde nu nog så mjukt och artigt; han var i smyg, och stundom öppet, ironisk i sitt tal och fallen för att helt milt sätta åt folk på deras svaga sida, men han gjorde det på ett godmodigt, halvt omedvetet sätt, som räddade honom från att komma i bråk. Han var lika lat som någonsin och ådagalade ingen synnerligen brinnande iver att skaffa sig någon sysselsättning. Folk slöt därav, att han föredrog att låta underhålla sig av sin farbror tills dennes stövlar skulle bli lediga. Han förde med sig hem en eller par nya vanor, av vilka han öppet hängav sig åt en — att festa om — men dolde en annan, att spela högt. Det gick ej an att spela, så att hans farbror kunde få höra det; det visste han mycket väl.

Det slags polityr, Tom fått i de östra staterna, var ej omtyckt bland ungdomen på platsen. De kunde ha stått ut med den, måhända, om Tom ej gått längre, men han gick klädd i handskar, och det kunde de ej uthärda, och vill det inte heller, varför han för det mesta var utan umgänge. Han förde med sig hem en kostym av så utsökt stil, snitt och »fashion» — öststatsstil, stadsfashion — att den fyllde en var med ångest och betraktades som en alldeles särskiltonödig förolämpning. Han njöt av de känslor, han uppväckte, och paraderade upp och ned för stadsgatorna i upphöjt lugn, lycklig så länge dagen var, men de unga herrarna i staden satte en skräddare i arbete samma natt, och då Tom gick ut på fönsterparad nästa morgon fann han den gamle vänskaplige negern, som skötte om ringningen i kyrkklockorna, traskande fram i hans kölvatten, utstyrd i en prålig, överdriven imitation — i kalikå — av hans elegans och härmande hans fina öststatsfasoner så gott han kunde.

Tom gav sig besegrad och klädde sig efter den betan, som det brukades på platsen. Men den tysta landsortsstaden tråkade ut honom, sedan han nu stiftat bekantskap med livligare platser, och det blev värre för var dag som gick. Han började göra små utflykter till S:t Louis för förströelse. Där fann han sällskap, som passade honom, och nöjen efter sin smak, tillsammans med mera frihet i en del särskilda fall än han kunde få hemma. Under de kommande två åren blevo hans besök i den större staden därför allt oftare återkommande och hans uppehåll där allt långvarigare.

Han började komma ut på djupt vatten. Han gav sig i hemlighet in i äventyr, som en dag kunde komma att leda honom i fördärv — som i själva verket gjorde det.

Domaren Driscoll hade dragit sig tillbaka från domsagan och från alla affärer år 1850, och hade nu under tre års tid varit utan sysselsättning. Han var president i Fritänkarsällskapet, och Pundhuvud-Wilson var den andra medlemmen i detta. Sällskapets var vecka återkommande diskussioner voro nu den gamle lagkarlens enda livsintresse. Wilson strävade fortfarande i all obemärkthet vid foten av samhällsstegen, tryckt under den olycksaliga kvickheten om hunden, som han fällt för tjugutre år sedan.

Domaren Driscoll var hans vän och påstod, att hans förstånd var över medelmåttan, men det ansågs som en av domarens fixa idéer och kunde därför ej förändra allmänna opinionen. Eller rättare, detta var en av orsakerna till att domaren ej lyckades omvända allmänna meningen; det fanns en annan och viktigare orsak. Hade domaren låtit sig nöja med att upprepa sitt påstående, kunde det ha gjort en god verkan, men han begick misstaget att söka bevisa sin ståndpunkt. Under några år hade Wilson för sig själv hållitpå att skriva ihop en bisarr almanacka för sitt nöjes skull — en tänkespråksbok med en liten, blott lättfattlig filosofi, vanligen i ironiens form, för varje dag i året. Domaren tyckte, att dessa Wilsons infall och idéer voro väl turnerade och träffande och tog en vacker dag med sig en handfull av dem och läste dem högt för några av de förnämsta medborgarna. Men ironi var ej något som dessa människor uppskattade; deras själsliga syn var ej inriktad på sådana brännpunkter. De läste dessa skämtsamma småsaker med det mest solida allvar och förklarade utan tvekan, att om det någonsin funnits något tvivelsmål om att Dave Wilson var ett pundhuvud — vilket det aldrig funnits — så skulle det för tid och evighet ha skingrats genom detta avslöjande. Just så går det till här i världen; en fiende kan till en viss grad ruinera en man, men det behövs en välmenande, oförsiktig vän till att göra det komplett och genomgående. Efter detta kände sig domaren än vänligare stämd mot Wilson och än mera övertygad än någonsin, att dennes

tänkespråksbok hade sitt värde.

Domaren Driscoll kunde vara fritänkare och likväl behålla sin ställning i samhället, emedan han var dess mest betydande personlighet samt därför kunde våga gå sin egen väg och följa sina egna tycken. Den andra medlemmen i hans älskade sammanslutning medgavs samma frihet, emedan han var en nolla i allmänhetens ögon och ingen fäste någon vikt vid vad han gjorde. Han var omtyckt, han var välkommen vart han kom, men han betydde helt enkelt ingenting alls.

Änkefru Cooper — allmänt hedrad med den familjära benämningen »Tant Patsy» — bodde i en nätt och hemtrevlig stuga med sin dotter Rowena, som var nitton år gammal, romantisk, älskvärd och mycket vacker, men eljest obetydlig. Rowena hade ett par yngre bröder, som inte heller hade något att betyda.

Änkan hade ett stort rum ledigt, som hon hyrde ut med full inackordering, när hon kunde få någon hyresgäst, men detta rum hade nu till hennes sorg stått outhyrt i ett helt år. Hennes inkomst räckte bara till familjens uppehälle och hon behövde inackorderingspengarna för små överflödsutgifter. Men nu, en strålande junidag, fann hon sig

lycklig; hennes långa väntan var slut, hennes årslånga annonsering hade framkallat ett svar — och icke från någon reflektant i staden, å, visst inte! — det här brevet var långt från fjärran, från den töckniga stora världen i norr: det var från S:t Louis. Hon satt på sin veranda och skådade med ögon, som ingenting sågo, ut över den väldiga Mississippis strålande vattenyta med tankarna fördjupade i sin goda tur. Det var sannerligen alldeles särskilt god tur, ty hon skulle få två inackorderingar i stället för en.

Hon hade läst upp brevet för familjen och Rowena hade dansat i väg för att se till slavinnan Nancv, som skulle skura och vädra rummet, och de två pojkarna rusade ut i staden för att sprida den goda nyheten, ty det var en sak av allmänt intresse, och allmänheten skulle undra och bli stött, om den ej underrättades. Snart kom Rowena tillbaka, rodnande av glad iver, och bad att få läsa brevet en gång till. Det lydde som följer:

»Ärade Fru!

Min bror och jag ha av en händelse observerat Er annons och bedja att få taga i anspråk det rum, Ni erbjuder. Vi äro tjugufyra år gamla och tvillingar. Vi äro italienare till börden men ha länge vistats i olika europeiska länder och åtskilliga år i Förenta staterna. Våra namn äro Luigi och Angelo Capello. Ni önskar blott en gäst, men, ärade fru, om ni vill tillåta oss att betala för två, skola vi ej förorsaka Eder något besvär. Vi ankomma om torsdag.»

»Italienare! Så romantiskt! Tänk bara, mamma, det har aldrig varit någon italienare här i staden, och varenda en kommer att vilja bli bekant med dem, och de äro alldeles våra egna! Tänk bara på det!»

»Ja, jag tror nog, att de komma att ställa till stor uppståndelse!»

»Jo, det är säkert! Hela staden kommer att stå på huvudet! Tänk — de ha varit i Europa och överallt! Det har aldrig kommit någon riktig resande hit förr. Mamma, det skulle inte förvåna mig, om de träffat riktiga kungar!»

»Nå, ingen kan så noga veta, men de komma att väcka tillräcklig uppmärksamhet ändå.»

»Ja, naturligtvis. Luigi — Angelo. Det är vackra namn, å, så vackra, så utländska — låter inte alls som Jones och

Robinson eller något ditåt. Om torsdag komma de, och i dag är det bara tisdag; det är en hemskt lång tid att vänta. Här kommer domare Driscoll in genom grinden. Han har redan hört det. Jag skall springa och öppna.»

Domaren var full av lyckönskningar och nyfikenhet. Brevet lästes och diskuterades. Efter en stund kom underdomaren Robinson med fler gratulationer, och så blev det ny läsning och ny diskussion. Detta var bara början. Granne efter granne, av båda könen, kommo de, och processionen fortsatte in och ut hela den dagen och kvällen, onsdagen och torsdagen också. Brevet lästes om och om igen, tills det var nästan utslitet; alla beundrade dess artiga och nätta form, den flytande och övade handstilen, alla voro intresserade och ivriga, och familjen Cooper sam i lycka hela tiden.

Ångbåtarna kommo mycket regelbundet under dessa ursprungliga tider. Den här gången hade torsdagsbåten icke

kommit klockan tio på kvällen, så att folket fick vänta hela dagen på bryggan för ingenting; de kördes hem av ett häftigt oväder utan att ha fått se de celebra främlingarna.

Klockan blev elva och det Cooperska huset var det enda i staden, där det ännu brann ljus. Regnet och åskan smattrade fortfarande och den oroliga familjen satt ännu och väntade och hoppades. Slutligen hördes en knackning på dörren, och familjen hoppade upp för att öppna den. Två negerkarlar kommo in, var och en bärande en koffert, och fortsatte uppför trappan till gästrummet. Så inträdde tvillingarna — det vackraste, mest välklädda, mest distingerade par unga herrar som Västern någonsin skådat. Den ene var litet blondare än den andre, men eljes voro de fullständiga dubbelgångare.

*

SJÄTTE KAPITLET.

Låtom oss försöka leva så, att till och med begravningsentreprenören sörjer, då vi gå bort. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

En vana är en vana, som ej låter sig kastas ut genom fönstret av någon man i världen, utan måste lirkas utför trapporna ett trappsteg i sänder. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Vid frukosten dagen därpå erövrade tvillingarnas behagliga sätt och lediga, förfinade uppträdande hastigt hela familjens välvilja. Allt tvång och alla formaliteter försvunno snabbt och de vänskapligaste känslor togo överhand. Tant Patsy kallade dem vid deras förnamn nästan med detsamma. Hon var full av den livligaste vetgirighet rörande allt, som angick dem, och visade det tydligt; de gingo henne tillmötes genom att tala om sig själva, vilket behagade henne synnerligen. Det kom snart fram, att de i sin tidiga ungdom fått pröva på fattigdom och slita ont. Under samtalet passade den gamla damen på rätta ögonblicket att sticka in en fråga eller par därom, och när det kom, sade hon till den blonde tvillingen, vars tur det nu var att föredraga biografierna, under det att hans mörka bror vilade sig:

»Om det ej är opassande att fråga, mr Angelo, hur kom det sig att ni voro så utan vänner och i sådan nöd, då ni voro små. Har ni något emot att berätta oss det? Låt bli i så fall.»

»Å, det göra vi ingen hemlighet av, min fru. I vårt fall var det helt enkelt olycka och ingens fel. Våra föräldrar voro välsituerade där borta i Italien, och vi voro deras enda barn. Vi voro av gammal florentinsk adel» — här tog Rowenas hjärta ett högt hopp, hennes näsborrar vidgades och ett vackert ljus glimmade i hennes ögon — »och när kriget bröt ut, var min far på den sidan, som blev besegrad, samt måste fly för sitt liv. Hans gods konfiskerades, hans personliga ägodelar togos i beslag, och där stodo vi i Tyskland som främlingar, utan vänner och faktiskt utan alla tillgångar. Min bror och jag voro då tio år gamla och väl uppfostradeför den åldern, mycket flitiga, mycket kära i våra böcker, och bra hemma i de tyska, franska, spanska och engelska språken. Dessutom voro vi ovanliga musikaliska underbarn — om ni vill tillåta mig säga det själv, eftersom det blott är sanningen.

Vår fader överlevde blott en månad sina motgångar, vår mor följde honom snart, och vi stodo ensamma i världen. Våra föräldrar kunde ha kommit i goda omständigheter genom att låta oss uppträda, och de mottogo både många och lysande anbud, men blotta tanken därpå kränkte deras stolthet, och de sade, att hellre ville de svälta ihjäl. Men vad de ej ville samtycka till, tvungos vi till utan formaliteten av något samtycke. Vi blevo helt enkelt utmätta för betalningen av de skulder, som deras sjukdom och begravning åsamkat oss, och placerades bland sevärdheterna i en billighetsförevisning i Berlin för att spela ihop pengar till skulden. Det tog oss två år att bliva kvitt det slaveriet. Vi reste över hela Tyskland utan att få någon betalning, ej ens vårt kosthåll. Vi måste finna oss i att uppträda för ingenting och tigga vårt bröd.

Nå, min fru, resten är ej mycket att berätta. Då vi sluppo undan detta slaveri vid tolv års ålder, voro vi i vissa hänseenden män. Erfarenheten hade lärt oss många värdefulla saker, bland annat att reda oss själva, att undvika

bedragare och bondfångare och att sköta våra egna affärer till vårt eget bästa och utan andra människors hjälp. Vi reste över hela världen — år ut, år in — uppsnappande fraser av främmande tungomål, vänjande oss vid underliga förhållanden och underliga sedvänjor, samlande en bildning av vittomfattande, omväxlande och underlig art. Det var ett trevligt liv. Vi reste till Venedig — till London, Paris, Ryssland, Indien, Kina, Japan...»

Här stack slavkvinnan Nancy in huvudet genom dörren och skrek:

»Gammelfrun, huset är pin toppfullt åv folk, å' dom spricker rakt åv iver att få träffa herrarna.» Hon visade på tvillingarna med en nick och drog så sitt huvud utom synhåll igen.

Det var ett stolt ögonblick för änkan, och hon lovade sig synnerlig tillfredsställelse av att få visa sina fina

utländska fåglar för sina grannar — enkla människor, som knappast någonsin sett en utlänning av något slag och aldrig någon av börd eller elegans. Hennes förtjusning var emellertid måttlig i jämförelse med Rowenas. Rowena rörde sig bland skyarna, hon gick på luften; detta skulle bli den största dagen, den mest romantiska episoden i den tysta landsortsstadens färglösa historia. Hon skulle få stå alldeles intill källan för all denna härlighet och känna sig överströmmad, omgjuten av dess böljor; de andra flickorna kunde blott se på och avundas, ej dela med henne.

Änkan var redo, Rowena var redo och främlingarna likaså.

Sällskapet skred genom hallen med tvillingarna i spetsen och trädde in genom den öppna dörren till förmaket, varifrån hördes ett stilla sorl av allmänt samtal. Tvillingarna togo plats nära dörren, änkan ställde sig vid Luigis sida och Rowena vid Angelos vid förbimarschen och presentationerna. Änkan var idel leenden och belåtenhet. Hon mottog processionen och lät den gå vidare till Rowena.

»God morgon, syster Cooper» — handtryckning.

»God morgon, bror Higgins — greve Luigi Capello, mr Higgins» — handskakning, åtföljd från mr Higgins sida av ett stirrande, som om han ville äta upp den andra och »angenämt att få träffa er», från greve Luigis av en artig böjning på huvudvet och ett vänligt »mycket angenämt».

»God morgon, Rowena» — handskakning.

»God morgon, mr Higgins — låt mig föreställa er för greve Angelo Capello.» Handskakning, beundrande blick, »angenämt att få träffa er» — artig nick, ett leende, »mycket angenämt!» — och Higgins passerar vidare.

Ingen av de besökande kände sig riktigt ogenerad, men som det var hederliga människor, låtsades de ej heller vara det. Ingen av dem hade någonsin förut sett en person med adlig titel, och ingen hade varit beredd på att träffa en sådan vid detta tillfälle, varför titeln kom över dem som en dundrande överraskning, på vilken de ej voro beredda. Några försökte visa sig situationen vuxna och fingo fram ett tafatt »mylord» eller något ditåt, men det stora flertalet var överväldigat av det ovanliga ordet med

dess obestämda, imponerande förbindelser med guldskimrande hov, ståtliga ceremonier och smort kungadöme, så att de blott fumlade sig igenom handskakningen och mållösa passerade förbi. Någon gång, som det händer vid alla presentationer, åstadkom en mer än vanligt vänlig själ en stockning i processionen och tvang den att vänta, under det han frågade, vad bröderna tyckte om staden, hur länge de ämnade stanna, om deras familjer mådde bra, talade om vädret och hoppades, att det snart skulle bli svalare, och allt sådant för att när de kommo hem vara i stånd att säga: »Jag hade ett riktigt långt samtal med dem»; men ingen gjorde eller sade något olämpligt, och så genomgicks hela ceremonien till slut på ett högligen passande och tillfredsställande sätt.

Så följde allmän konversation, och tvillingarna flyttade sig från den ena gruppen till den andra, språkande obesvärat och flytande, tillvunno sig gillande och beundran och gjorde sig omtyckta hos var och en. Änkan följde deras triumftåg med stolta blickar, och litet emellanåt sade Rowena med djup tillfredsställelse till sig själv: »Och att tänka sig, att de höra oss till — alldeles höra oss till!»

Varken mor eller dotter fingo några sysslolösa ögonblick. Ivriga förfrågningar om tvillingarna viskades hela tiden

i deras förtjusta öron; båda kände med sig, att de nu för första gången uppfattade innebörden av det stora ordet »Ära» och till fullo värderade det samt begrepo, varför män i alla tidsåldrar varit villiga att kasta bort lägre former av lycka, skatter, livet självt för att få smaka dess upphöjda, höga glädje. Napoleon och alla av hans art kunde de nu förstå och rättfärdiga.

Då Rowena till sist fullgjort alla sina förpliktelser mot folket i förmaket, gick hon en trappa upp för att tillfredsställa den längtan, som rådde hos en till trängsel sammanpackad församling där, ty förmaket var ej stort nog att rymma alla besökande. Åter belägrades hon av ivriga frågare, och åter sam hon i solfyllda böljor av ära. När förmiddagen närmade sig slutet, kom hon plötsligt till en kvalfull insikt av att detta hennes livs härligaste ögonblick nästan var förbi, att ingenting kunde förlänga det, att ingenting riktigt dess like någonsin mer kunde falla på hennes

lott. Men det var i alla fall till fyllest i sig självt; den stora tilldragelsen hade genomlevats i ständigt stegrad stämning från början till slut och var en ädel, minnesvärd succès. Om nu tvillingarna bara kunde göra något, som satte kronan på verket, något ovanligt, något uppseendeväckande, något varmed de kunde tilldraga sig hela sällskapets hisnande beundran, något som en elektrisk överraskning...

Här utbröt ett väldigt brakande i rummet inunder, och alla rusade ned för att se. Det var tvillingarna, som i stor stil hamrade fram ett klassiskt fyrahandsstycke på pianot. Rowena var tillfredsställd — tillfredsställd ända till hjärtats botten.

De unga främlingarna höllos länge kvar vid pianot. Småstadsborna häpnade och förtjustes av det storslagna i deras spel och kunde ej förmås att låta dem sluta. All musik de någonsin förut hört tycktes dem vara ett själlöst fuskverk utan både behag och tjusning vid jämförelsen med dessa bedårande vågor av välljud. De förstodo, att de för en gång i sitt liv lyssnade till verkliga mästare.

*

SJUNDE KAPITLET.

En av de mest slående skillnaderna mellan en katt och en lögn är, att katten endast har nio liv. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Sällskapet bröt motvilligt upp och promenerade mot sina respektive hem, livligt språkande och alla ense om att det skulle komma att dröja länge, innan Dawson’s Landing fick skåda maken till denna dag. Tvillingarna hade sagt ja till åtskilliga inbjudningar under det att mottagningen pågick och hade också lovat att spela några duetter vid en amatörföreställlning, som skulle ges för något välgörande ändamål. Societeten var angelägen att få trycka dem till sin barm. Domaren Driscoll hade turen att kunna försäkra sig om dem för en åktur direkt från den nyss skildrade presentationsmottagningen och sålunda bli den förste att lott. Men det var i alla fall till fyllest i sig själv; den stora tilldragelsen hade genomlevats i ständigt stegrad stämning från början till slut och var en ädel, minnesvärd succès. Om nu tvillingarna bara kunde göra något, som satte kronan på verket, något ovanligt, något uppseendeväckande, något varmed de kunde tilldraga sig hela sällskapets hisnande beundran, något som en elektrisk överraskning...

Här utbröt ett väldigt brakande i rummet inunder, och alla rusade ned för att se. Det var tvillingarna, som i stor stil hamrade fram ett klassiskt fyrahandsstycke på pianot. Rowena var tillfredsställd — tillfredsställd ända till hjärtats botten.

De unga främlingarna höllos länge kvar vid pianot. Småstadsborna häpnade och förtjustes av det storslagna i deras spel och kunde ej förmås att låta dem sluta. All musik de någonsin förut hört tycktes dem vara ett själlöst fuskverk utan både behag och tjusning vid jämförelsen med dessa bedårande vågor av välljud. De förstodo, att de för en gång i sitt liv lyssnade till verkliga mästare.

*

SJUNDE KAPITLET.

En av de mest slående skillnaderna mellan en katt och en lögn är, att katten endast har nio liv. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Sällskapet bröt motvilligt upp och promenerade mot sina respektive hem, livligt språkande och alla ense om att det skulle komma att dröja länge, innan Dawson’s Landing fick skåda maken till denna dag. Tvillingarna hade sagt ja till åtskilliga inbjudningar under det att mottagningen pågick och hade också lovat att spela några duetter vid en amatörföreställlning, som skulle ges för något välgörande ändamål. Societeten var angelägen att få trycka dem till sin barm. Domaren Driscoll hade turen att kunna försäkra sig om dem för en åktur direkt från den nyss skildrade presentationsmottagningen och sålunda bli den förste attförevisa dem inför offentligheten. De stego upp med honom i hans schäs och fördes i parad nedför Storgatan, under det att alla människor stockades i fönstren och på trottoarerna för att komma åt att se.

Domaren visade nykomlingarna den nya kyrkogården, fängelset, vari stadens rikaste man bodde, frimurarelogens byggnad, metodistkyrkan, presbyterianernas kyrka och platsen, där baptistkyrkan skulle byggas, så snart de fått några pengar att bygga den för, och stadshuset och slakthuset och lät den frivilliga brandkåren rycka ut i uniform och släcka en imaginär eldsvåda; därpå lät han dem inspektera det frivilliga miliskompaniets musköter och utgöt en aldrig sinande ström av hänförelse över alla dessa härligheter och tycktes mycket nöjd med de svar han fick, ty tvillingarna beundrade hans beundran och visade sig i gengäld så erkännsamma de kunde, fastän de skulle lyckats bättre däri, om ej omkring femton eller sexton hundratusen tidigare erfarenheter av samma slag i olika länder hade berövat det hela en betydande del av nyhetens behag.

Domaren gjorde som värd allt vad han kunde för att roa dem, och om det var något som brast, så var det icke hans fel. Han berättade för dem en hel del lustiga anekdoter och glömde alltid själva klämmen i dem, men tvillingarna kunde alltid fylla ut dem, eftersom dessa historier voro av en rätt gammal årgång och herrarna hade haft tillfälle att friska upp dem mer än en gång tillförne. Och domaren berättade dem allt möjligt om sina olika förtroendeuppdrag och hur han beklätt den eller den lukrativa eller hedrande befattningen och en gång varit medlem av statens lagstiftande församling samt nu var president i Fritänkaresamfundet. Han sade, att samfundet ägt bestånd i fyra år och redan hade två medlemmar samt var grundat på en fast grundval. Han skulle hämta bröderna samma kväll, om de skulle ha lust att övervara ett sammanträde.

Alltså hämtade han dem, och på vägen berättade han för dem allt, som fanns att besrätta om Pundhuvud-Wilson, så att de i förväg skulle få en fördelaktig tanke om honom och vara beredda att tycka om honom. Uppsåtet hade framgång — det fördelaktiga intrycket uteblev ej. Sedan bekräftades och stärktes det, då Wilson föreslog, att man

av hänsyn till främlingarna skulle lämna å sido de vanliga överläggningsämnena och att samvaron i stället skulle ägnas åt samtal i vanliga ämnen samt åt odlandet av vänskapliga relationer och gott kamratskap — ett förslag, som underkastades omröstning och blev antaget.

En timme gick snart under livligt samspråk, och då den var till ända, hade den ensamme och försummade Wilson blivit två vänner rikare än han varit, då den började. Han bad tvillingarna att titta in till honom i hans bostad så snart de gjort ifrån sig en utlovad visit och de antogo med nöje inbjudningen.

Längre fram på kvällen voro de på väg till hans hus. Pundhuvud-Wilson var hemma och väntade på dem, under det att han fördrev tiden med att grubbla över en sak, som han lagt märke till samma dags morgon. Förhållandet var följande: han hade råkat stiga upp mycket tidigt — i daggryningen, i själva verket — och gick genom hallen, som delade hans villa i två lika stora hälfter, in i ett rum för att hämta något. Det fanns inga gardiner för fönstret i

detta rum, ty denna del av huset hade länge stått obebodd, och genom detta fönster fick han syn på något som förvånade och intresserade honom. Det var en ung kvinna — en ung kvinna, där rätteligen ingen ung kvinna borde ha varit, ty hon var i domaren Driscolls hus och i sängkammaren ovanför domarens privata kammare eller kontor. Det var unge Tom Driscolls sängkammare. Han och domaren, dennes syster, änkefru Pratt, och tre negertjänare voro de enda, som hörde till huset. Vem kunde då denna unga dam vara? De två husen voro skilda åt genom en vanlig gårdsplan, som genom ett staket, som gick från gatan till marken i bakgrunden, delades mitt itu. Avståndet var ej stort, och Wilson var i stånd att iakttaga flickan mycket väl, eftersom markiserna för fönstren i det rum, där hon stod, voro uppdragna och fönstren också voro öppna. Flickan hade på sig en nätt och trevlig svart- och vitrandig sommardräkt, och hennes huva var försedd med rött flor. Hon roade sig tydligen med att öva sig i steg, i att gå och i olika attityder, vilket hon gjorde med mycket behag och tydligen alldeles uppgående i vad hon förehade. Vem kunde

hon vara, och vad hade hon vid denna tid på dygnet att göra i Tom Driscolls rum?

Wilson hade raskt ställt sig på en plats, varifrån han kunde iakttaga flickan utan att löpa någon risk att bli sedd av henne, och han stod kvar i hopp att hon skulle draga upp floret och visa sitt ansikte. Men hon beredde honom en missräkning. Efter ungefär tjugu minuters tid försvann hon, och fastän han dröjde kvar på sin post ytterligare en halv timme, visade hon sig ej mera.

Vid middagstiden tittade han in hos domaren och språkade med mrs Pratt om dagens stora tilldragelse, mottagningen hos de distinguerade främlingarna, som tagit in hos tant Patsy Cooper. Han frågade efter hennes brorson Tom, och hon sade, att denne var på väg hem och att hon väntade honom litet före kvällen samt tillade, att hon och domaren gladde sig över att av hans brev kunna finna, att han uppförde sig mycket anständigt och hedrande — varvid Wilson för sig själv knep ihop ögonen och blinkade. Wilson frågade ej, om det fanns någon nykommen i huset, men han framställde några frågor, som skulle ha framkallat upplysande svar, om mrs Pratt haft något att upplysa i saken, varför han gick sin väg, övertygad om att han fått reda på saker, som försiggingo i hennes hus utan att hon själv hade reda därpå.

Han väntade sedan på tvillingarna, fortfarande grubblande över gåtan, vem den där flickan kunde vara och hur hon kunde finnas i den unge mannens rum vid daggryningen denna morgon.

*

ÅTTONDE KAPITLET.

Vänskapens heliga lidelse är av så ljuv och beständig, trofast och tålig natur att den kan räcka en hel livstid, om man ej ber att få låna pengar av den. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Besinna noga tingens proportioner. Det är bättre att vara en ung majbagge än en gammal paradisfågel. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Nu är det nödvändigt, att vi leta rätt på Roxy.

Vid den tidpunkt, då hon blev fri och gav sig i väg på städerskejobbet, var hon trettiofem år gammal. Hon fick plats som andra akterstäderska på en Cincinnatibåt på New Orleanstraden, »Stora Mogul». Ett par turer gjorde henne van och hemmastadd med arbetet och tjusade henne med ångbåtslivets rörlighet, äventyr och oberoende. Så fick hon befordran och blev första uppasserska. Hon var en favorit hos officerarna och utomordentligt stolt över deras skämtsamma och vänliga sätt att behandla henne.

Under åtta år tjänstgjorde hon tre fjärdedelar av året ombord på denna båt och under vintrarna på Vichsburgpostångaren. Men nu hade hon i två månaders tid haft reumatism i armarna, så att hon var tvungen att låta bli tvättbaljan. Därför tog hon avsked. Men hon var i goda omständigheter — rik, skulle hon själv ha sagt — ty hon hade levat förståndigt och varje månad satt in fyra dollars i en bank i New Orleans för att ha något att

draga på när hon blev gammal. Då hon började, sade hon, att hon »givit en barfotanigger skor att trampa på henne med» och att ett sådant misstag var nog; hon skulle för all framtid vara oberoende av alla människor, om hårt arbete och sparsamhet kunde hjälpa henne därhän. Då båten lade till vid kajen i New Orleans, sade hon farväl åt sina kamrater på »Stora Mogul» och flyttade sina grejor i land.

Men hon kom tillbaka om en timme. Banken hade gått överstyr och tagit med sig hennes fyrahundra dollars.Hon var utfattig och hemlös. Dessutom var hon åtminstone för tillfället urståndsatt att förtjäna sitt uppehälle. Fartygets officerare voro fulla av medkänsla med henne i hennes olycka och gjorde ett litet sammanskott åt henne. Hon beslöt resa till sin födelseplats, där hade hon vänner bland negrerna, och de olyckliga hjälpa alltid de olyckliga, som hon väl visste; dessa hennes ungdoms ringa kamrater skulle ej låta henne svälta.

Vid Cairo gick hon ombord på den lilla lokalångaren, och nu var hon på hemvägen. Tiden hade nött bort hennes bitterhet mot hennes son, och hon var i stånd att tänka på honom med jämnmod. Hon sköt åt sidan tanken på alla hans fula karaktärsdrag och dröjde blott vid minnet av den vänlighet, han någon gång visat henne. Dessa hågkomster förgyllde och utsmyckade hon på både ena och andra sättet, tills de blevo högst angenäma att tänka på. Hon började längta efter att få se honom. Hon skulle gå till honom och vara inställsam och slavisk — ty naturligtvis måste hon ställa sig sådan — och kanske skulle hon finna, att han mildrats med åren och att han skulle bli glad över att återse sin bortglömda gamla amma och behandla henne vänligt. Det skulle vara härligt; det skulle komma henne att glömma alla hennes sorger och all hennes fattigdom.

Hennes fattigdom! Den tanken kom henne att smycka sin dröm med ännu ett luftslott: kanske skulle han då och då skänka henne en smula — kanske en dollar, en gång i månaden, till exempel; vad som helst i den vägen skulle vara en hjälp, å, en sådan hjälp!

Då hon kom fram till Dawson‘s Landing var hon sig själv igen; hennes dystra grubblerier voro bortblåsta, hon var i allra bästa humör. Hon skulle säkert komma att reda sig; där funnos många kök, där tjänarna skulle dela sina måltider med henne, och dessutom stjäla socker och äpplen och andra godsaker åt henne att taga med hem — eller giva henne tillfälle att snatta dem själv, vilket skulle vara lika tjänligt för ändamålet. Och så hade man kyrkan. Hon var än mera fanatisk och hängiven metodist än någonsin, och hennes fromhet var ej låtsad, utan stark och ärlig. Ja, med fullt upp av världsliga bekvämligheter och hennes gamla plats i kapellets »amen-hörn» åter i hennes

besittning skulle hon vara fullkomligt lycklig och leva i frid och ro alla sina dagar.

Hon gick till domaren Driscolls kök först av alla. Där mottogs hon med förtjusning och väldig entusiasm. Hennes underbara resor, de främmande länder hon skådat och de äventyr hon genomgått gjorde henne till ett under, en riktig romanhjältinna. Negrerna stodo som förtrollade inför den storartade historien om hennes öden, oupphörligt avbrytande henne med ivriga frågor, med skrattsalvor, utrop av förtjusning och bifallstecken; och hon måste erkänna inför sig själv, att om det fanns något bättre här i världen än att fara som uppasserska på en ångbåt, så var det den ära som vanns genom att berätta om det. Åhörarna fyllde hennes mage med sina middagar och länsade sedan skafferiet för att fylla hennes korg till brädden.

Tom var i S :t Louis. Tjänarna sade, att han tillbragt större delen av sin tid där under de två senaste åren. Roxy kom tillbaka var dag och hade många samtal om familjen och dess angelägenheter. En gång frågade hon, varför Tom var borta så mycket. Mannen, som gick under namnet »Chambers», sade:

»Saken ä’ den, att gammelherrn trivs bättre me’ att unga herrn ä’ borta än me’ att ha’en hemma i sta’n; ja, å han tycker bättre om’en me’, å’ därför gir han honom femti dolla’ i måna’n — — —»

»Nej, ä’ de’ möjligt? Chambers, du skojar väl med mej?»

»Nej, så vid Gud gör ja’ ej, morsan, massa Tom talte själv om’et för mej. Men de’ gör de’samma, de’ räcker inte ändå.»

»Bevara mej, varför räcker de’ inte då?»

»Jo, de' ska' ja' säja dej, om du bara ger mej tid, morsan. Varför de' inte räcker, de' ä' för att massa Tom spelar.»

Roxy sträckte upp händerna i sin förvåning och Chambers fortsatte:

»Gamla herrn kom underfund me't, för att han måste betala tvåhundra dolla' i spelskulder för massa Tom, å' de' ä' sant, morsan, lika tvärsäkert sant som du ä' födder.»

»Två—hundra—dolla'! Kors, va' ä' de' du säjer!

Två—hundra—dolla'! I all' min da'r, de' ä' nästan nog för å' köpa en ganska bra andrahandnigger me'! Å' du ljuger inte, raring? — Du ljuger väj inte för din gamla mamma?»

»De' ä' Guds egen sanning, just som ja' säjer — tvåhundra dolla' — måtte ja' aldrig kunna röra en fot om de' inte ä' sant. Och bevare mej, gamla massa riktigt hoppade! Han var pin galen, må du tro! Han tog å' strök honom ur testamentet.»

Han slickade sig om läpparna med förtjusning efter att ha fått fram det fina ordet. Roxy arbetade med det ett ögonblick, fann det hopplöst och sade:

»Strök honom ur testa — vafärnå't?»

»Ur testamentet.»

»Va' ä' de'? Va' betyder de'?»

»Betyder, att han gjorde honom arvlös.»

»Gjor—de honom arvlös! Han kan aldrig i världen behandla honom så! Tag tillbaka, du eländiga efterapning av en nigger, som jag födde i sorg och bedrövelse!»

Roxys mest älskade luftslott — en dollar då och då ur Toms ficka — föll i spillror inför hennes ögon. Hon kunde ej stå ut med en sådan olycka, ej ens med tanken därpå. Hennes utrop roade Chambers.

»Hå, hå, hå, — hör bara på'na! Om jag är en efterapninig, va' ä' du då? Vi ä' bägge två efterapningar av vita — de' ä' va' vi ä' de'! — och riktigt bra efterapningar te' på köpet — hå, hå, hå, — vi ä' inte mycke' me' niggerefterapning, å' va' beträffar — — —»

»Tyst me' dina dumheter, eljest slår ja' dej på skallen å' berätta i stället om testamentet. Säj, att de' inte ä' ändrat — gör det, raring, så skall ja' aldrig glömma dej!»

»Nå, de' ä' de' inte för dom har gjort ett nytt, å' massa Tom har blivi' insatt som arvinge igen. Men varför ä' du så ivrig för den sakens skull, morsan? De' lär väl inte du bli fet åv, kan jag tro.»

»Angår de' inte mej? Vem skulle di då angå, om jag får fråga? Var jag hans mor tills han blev femton år gammål, eller var jag de' inte ? — Svara mej på de'! Å' du tror att ja' kan se honom utkastad i världen arm å' övergiven å' inte bry mej ett dyft om'et? Ja' tänker, attom du nå'nsin varit en mor själv, Valet de Chambers, skulle du inte snacka så'na dumheter.»

»Nåja, gamla massa förlät honom å' satte in honom i testamentet igen — ä' du nöjd nu, då?»

Ja, nu var hon nöjd, och riktigt lycklig och sentimental över det. Hon fortsatte att komma varje dag, och slutligen fick hon höra, att Tom hade kommit hem. Hon började skälva av rörelse och skickade ögonblickligen bud för att be honom »låta sin stackars gamla niggermamma få se honom bara en enaste gång och sedan dö av glädje».

Tom låg på en soffa i lättjefull välmåga, då Chambers kom med den bönen. Tiden hade ej mildrat hans gamla förakt för hans barndoms ödmjuka passopp och beskyddare; det var ännu lika bittert och omedgörligt. Han satte sig upp och riktade en sträng blick på den vackre unge mans ansikte, vars namn han bar utan att veta det och vars familjerättigheter han var i åtniutande av. Han fortsatte att stirra tills offret hade blivit tillräckligt förstelnat av skräck, varpå han sade:

»Vad vill den gamla odågan mig?»

Bönen återupprepades ödmjukt.

»Vem gav dig lov att komma och störa mig med någon niggers sällskapliga funderingar?»

Tom hade stigit upp. Den andre unge mannen darrade nu synbart. Han såg, vad som skulle komma, och böjde huvudet åt sidan under det att han lyfte vänstra armen för att skydda det. Tom gav honom slag på slag över huvudet och dess skydd utan att säga ett ord; offret mottog varje slag med ett bönfallande: »snälla massa Tom — å' snälla massa Tom!» Sju slag — så sade Tom: »Ansiktet mot dörren — marsch!» Han följde efter med en, två, tre kraftiga sparkar. Den siste förpassade den helt och hållet vite slaven över dörrtröskeln, och han linkade i väg, gnidande ögonen med sin gamla trasiga rockärm. Tom skrek efter honom: »Skicka in henne!»

Därpå kastade han sig flämtande ned på soffan igen och väste fram anmärkningen: »Han kom just i rätta ögonblicket! Jag var fylld till brädden med bittra tankar och hade ingen att låta det gå ut över. Så uppfriskande det var! Jag känner mig bättre nu.»

Toms moder steg in, stängde dörren bakom sig och gick fram till sin son med all den inställsamma, bönfallande underdånighet som fruktan och beräkning kunna ingiva den födde slavens ord och uppträdande. Hon stannade på ett stegs avstånd från sin gosse och lät höra två eller tre beundrande utrop över hans manliga gestalt och skönhet, och Tom lade ena armen under huvudet och ena benet över soffryggen för att se tillbörligt likgiltig ut.

»Bevara oss, vad ni har vuxit, raring! Så sant jag lever, jag skulle inte ha känt igen er, massa Tom! Titta vänligt på mej; minns ni gamla Roxy? — Känner ni igen er gamla niggermamma, raring? Ack, nu kan jag då lägga mej ner å' dö i lugn, sedan jag fått si — — —»

»Säg fort vad ni vill — raska på! Vad är det fråga om?»

»Kan en bara höra! Alldeles samma massa Tom som förr i världen, alltid glad och skojig med sin gamla mamma. Ja' va' lika säker på — — —»

»Säg vad ni vill, hör ni, och giv er i väg! Vad är det fråga om?»

Detta var en bitter missräkning. Roxy hade under så många dagar närt och kelat med sin inbillning, att Tom skulle bli glad över att återse sin gamla amma och göra henne stolt och lycklig ända in till märgen genom ett hjärtligt ord eller par, att hon behövde två avsnäsningar för att övertygas om att han icke skämtade och att hennes vackra dröm bara varit en kärleksfull och dåraktig fåfänga, ett ständigt och förödmjukande misstag. Hon kände sig sårad intill hjärteroten och så skamsen, att hon för ett ögonblick ej visste, vad hon skulle säga eller göra. Därpå började hennes barm att häva sig, tårarna kommo fram och i sin sorg förmåddes hon att pröva den där andra drömmen hon haft — en vädjan till hennes gosses barmhärtighet, och då framförde hon, handlande efter sin ingivelse och utan att tänka sig för, sin bön:

»Å, massa Tom, stackars gamla mamma har råkat så illa ut och är rakt förstörd i armarna å' kan inte arbeta, å' om ni kunde ge mej en dolla' — bara en enda liten dolla' — — —»

Tom kom på fötter så plötsligt, att den bönfallande själv skrämdes till ett hopp.

»En dollar — ge dig en dollar? Jag har lust att strypa dig! Var det ditt ärende hit? Ut med dig — och raska på bara!»

Roxy drog sig sakta tillbaka emot dörren. Då hon kommitt halvvägs, stannade hon och sade sorgset:

»Massa Tom, ja' amma' er när ni var liten å' skötte om er alldeles ensammen tills ni nästan var en ung herre, å' nu ä' ni ung å' rik, å' ja' ä' fattig å' håller på å' blir gammal, å' ja' kom hit å' trodde att ni skulle vilja hjälpa gamla mamma en smula på de' lilla stycke väg, som ä' mellan henne å' graven, å' — — —»

Tom tyckte ändå mindre om dessa tonfall än de föregående, ty de började väcka ett slags genklang i hans samvete; därför avbröt han henne med bestämdhet, fastän utan elakhet, att han icke var i tillfälle att kunna hjälpa

henne och icke komme att göra det.

»Tänker ni aldrig hjälpa mej, massa Tom?»

»Nej! Gå nu er väg och besvära mig inte mera.»

Roxy höll sitt huvud nedböjt i en ödmjuk ställning. Men nu flammade hennes forna oförrätter upp i hennes bröst och började häftigt brinna. Hon lyfte långsamt på huvudet, tills det hölls rakt, och på samma gång antog hennes stora gestalt omedvetet en rakryggad och befallande hållning, med all hennes gångna ungdoms majestät och behag uttryckt däri. Hon lyfte sitt finger som för att stryka under vad hon sade:

»Ni har talat. Ni har haft erat tillfälle, å' ni har trampat de' under fotterna. Då ni får ett till ska' ni fälla på era knän å' tigga om'et.»

En känsla av iskyla slöt sig kring Toms hjärta, han visste ej varför, ty hän gjorde ej klart för sig, att dylika ord från en så orimlig källa och så högtidligt uttalade näppeligen kunde förfela en sådan inverkan. Emellertid gjorde han vad som naturligt var; han svarade högmodigt och hånfullt:

»Du skulle ge mig ett tillfälle — du! Kanske jag helst borde falla på knä med detsamma? Men ifall jag nu inte gör det — låt oss bara antaga det — vad kommer då att hända, snälla du?»

»Jo, de' här ä' va' som kommer att hända: Ja' går till eranfarbror så fort benen bära mej å' berättar honom varteviga dugg ja' vet om er.»

Toms kinder vitnade, och hon såg det. Oroande tankar började jaga varandra genom hans huvud. »Hur kan hon ha fått reda på det? Och likväl måste hon ha kommit underfund med mig — hon ser sådan ut. Jag har fått testamentet återupprättat för knappt tre månader sedan, är redan djupt i skuld igen och rör upp himmel och jord för att rädda mig för avslöjande och fördärv, med tämligen goda utsikter att kunna tysta ned saken om jag får vara i fred, och nu har den här djävulen gått och spårat mig på ett eller annat sätt. Jag undrar, hur mycket hon vet? Å, å, det är tillräckligt att komma ens hjärta att brista! Men jag är tvungen att göra henne god igen — det finns ingen annan utväg.»

Så lyckades han åstadkomma en tämligen klen efterapning av ett glatt skratt och skuggan av ett ogenerat sätt, då han sade:

»Seså, kära Roxy, gamla vänner som du och jag ska' inte gräla. Se här har du din dollar — låt nu höra, vad du vet.»

Han räckte fram en sedel från någon misstänkt bank; men hon stod som förut och gjorde ingen rörelse. Det var nu hennes tur att med förakt avvisa all inställsamhet, och hon underlät ej att begagna sig därav. Hon sade med en barsk oböjlighet i röst och sätt, vilken nästan fick Tom att begripa, att även en för detta slav kan under tio minuter komma ihåg skymford och förolämpningar, mottagna i utbyte för artigheter och smicker, och att även en sådan kan njuta av att taga hämnd för sådant, när tillfället erbjuder sig.

»Va' jag vet? Jag ska' säja er va' jag vet. Jag vet tillräckligt för att kunna förvandla det där testamentet till aska — och mera, hör ni de', mera!»

Tom stod skräckslagen.

»Mera?» sade han. »Vad menar du med mera? Hur skulle det kunna finnas något mera?»

Roxy skrattade hånfullt och sade försmädligt, med en skakning på huvudet och händerna i sidorna:

»Jojo — nu kan man tänka sig. Jag tror nog att ni skulle vilja veta det — för eran eländiga lilla

pappersdollartrasa. Varför menar ni att ja' skulle berätta de' för er? Ni har inga pengar. Jag ska' berätta de' för eran farbror — å' de' i denna stund till på köpe' — å' han ska' ge mej fem dolla' för'et, å' de' gladeligen ändå.»

Hon vände sig föraktfullt om och började gå sin väg. Tom var utom sig av rädsla. Han fattade tag i hennes kjolar och bönföll henne om att stanna. Hon vände sig om och sade högdraget:

»Ser ni nu, va’ va’ de’ ja’ sa’ er?»

»Du — du sade — jag minns ingenting. Vad var det du sade mig?»

»Jag sa’ er att härnäst ja’ gav er ett tillfälle, skulle ni gå ned på era knän å’ tigga om’et.»

Tom var förlamad för ett ögonblick. Han flämtade av sinnesrörelse. Så sade han:

»Å, Roxy, du kan ej vilja ha din unge herre att göra något så förskräckligt! — Du kan inte mena det!»

»Ja’ ska’ mycket snart lära er om ja’ menar de’ eller inte! Ni kallar mej med öknamn å’ så gott som spottar på mej, då ja’ kommer hit, fattig å’ övergiven å’ ödmjuk, för å’ berömma er för att ni har vuxit upp å’ blivit stor å’ vacker, å’ berättar för er hur jag skötte er och amma er å’ vaka över er, när ni var sjuk, å’ ingen annan mor hade än mej i hela vida världen, å’ ber er att ge stackars gamla niggern en dolla’ för å’ skaffa henne nå’nting å’ äta — å’ ni skäller ut mej — skäller ut mej, må den onde ta’ er! Jaha, herrn, ja’ ska’ ge er ett enda tillfälle till, och de’ ä’ nu de’, å’ de’ räcker bara en halv sekund — hör ni, va’ ja’ säjer?»

Tom föll på knä och började be:

»Du ser att jag tigger och ber dig, och det uppriktigt också! Men berätta nu, Roxy, berätta!»

Arvtagerskan till två århundradens ohämnade oförrätter och förödmjukelser såg ned på honom och tycktes dricka tillfredsställelse i djupa klunkar. Därpå sade hon:

»En fin vacker vit herre på knä för en negerslinka! Ja’ ville se det för en enda gångs skull innan ja’ kallas hädan. Blås nu i ditt horn. Gabriel, blås, ja’ ä’ redo — — — — Stig upp!»

Tom gjorde så. Han sade ödmjukt:

»Snälla Roxy, straffa mig inte mera. Jag förtjänade vad jag fick, men var nu snäll och låt mig slippa med det. Gå inte till farbror. Säg det åt mig — jag skall giva dig den där femdollarn.»

»Ja, de’ slår ja’ vad om att ni kommer å’ göra, å’ inte kommer de’ att stanna med de’ heller. Men ja’ tänker inte berätta de’ för er här.»

»Nej, Gud bevare mig, inte här!»

»Är ni rädd för spökhuset?»

»N—nej.»

»Nåja, kom då till spökhuset vid tio- eller elvatiden i kväll å’ klättra uppför stegen, för trappstegen har ramla’ ner, så träffar ni mej. Jag håller hus där för att ja’ inte har råd å’ bo nå’n annanstans.» Hon gick mot dörren, men stannade och sade: »Giv hit dollarssedeln.» Han gav henne den. Hon granskade den och sade: »Hm — inte otroligt, att banken har stoppat.» Så satte hon sig i gång igen, men hejdade sig åter. »Har ni nån whisky?»

»Jo, en smula.»

»Gå efter den!»

Han skyndade till sitt rum en trappa upp och hämtade ned en flaska, som var full till två tredjedelar. Hon tog ur korken och drack en klunk. Hennes ögon gnistrade av tillfredsställelse, och hon stoppade buteljen under schalen med orden: »De’ va’ prima. Ja’ tar den med mej.»

Tom höll ödmjukt dörren öppen för henne, och hon marscherade ut lika barsk och rak som någon grenadjär.

*

NIONDE KAPITLET.

Varför fröjdas vi vid ett barns födelse och sörja vid en begravning? Därför att det i intetdera fallet är oss, det gäller. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Det är lätt att finna fel hos andra, om man har fallenhet därför. Det var en gång en man som, då han inte kunde finna något annat fel med sina kol, klagade över att det var för mycket förhistoriska paddor i dem. Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Tom kastade sig på soffan, dolde sitt värkande huvud i händerna och vilade armbågarna mot knäna. Han vaggade fram och tillbaka och jämrade sig.

»Jag har fallit på knä för en negerslyna!» mumlade han. »Jag trodde, att jag redan kommit till botten av all förnedring, men å, min Gud, det var ingenting emot detta — — — Nå, det finns åtminstone en tröst, sådan den nu är — den här gången har jag nått botten; det finns ingenting som är djupare ned.»

Men det var en förhastad slutsats.

Klockan tio den kvällen klättrade han uppför stegen och in i spökhuset, blek, matt och eländig. Roxy stod i dörren till ett av rummen och väntade, ty hon hade hört honom.

Huset var byggt i två våningar, och sedan det för ett par år sedan kommit ut, att det spökade där, var det förbi med dess användbarhet. Ingen ville bo i det sedan dess eller komma det nära under natten, och de flesta människor gjorde till och med vid fullt dagsljus en stor lov omkring det. Som det var utan medtävlare, kallades det helt enkelt spökhuset. Det höll nu på att falla i spillror genom att ingen såg till det. Det stod trehundra yards bakom Pundhuvud-Wilsons hus, och mellan dem fanns ingenting annat än ett tomrum. Det var sista huset i staden åt det hållet.

Tom följde efter Roxy in i rummet. Hon hade en hög ren halm i hörnet som bädd, några billiga, men välvårdadeklädespersedlar hängde på väggen, en plåtlykta gjorde golvet fräknigt med små ljusfläckar, och några ljus- och tvållådor stodo här och var, avsedda att användas som stolar. Tom och Roxy satte sig ned, och hon sade:

»Ja, nu ska' jag berätta rent ut va' jag vet, å' längre fram ska' jag börja ta ut pengarna; jag har ingen brådska. Va' tror ni att jag tänker säga er för nå't?»

»Å, du — du — å' Roxy, gör det ej för svårt för mig! Kläm fram det med detsamma och berätta, hur du på ett eller annat sätt kommit underfund med vilket elände jag kommit i genom slöseri och dårskap — —»

»Slöseri och dårskap! Nej, herrn, de' ä' inte de'. De' betyder ingenting i jämförelse med va' ja' vet.»

Tom stirrade på henne och sade:

»Vad i all världen menar du, Roxy?»

»Ja, menar så här — å' de' ä' dagsens sanning. Ni ä' intemera släkt till gamle massa Driscoll än jag ä' — de' ä' va' jag menar!»

»Vad!

»Jojo, herrn, å' de' ä' inte nog. Du ä' en nigger! — en född nigger å' slav — å' du ä' en nigger å' en slav den stund som är, å' gamle massa Driscoll kommer å' sälja dej neråt floden innan du bli't två dagar äldre, om ja' bara öppnar på munnen!»

»Det är en dundrande lögn, du eländiga gamla harskramla!»

»Nej, de' ä' inte lögn, försök inte. Det ä' rena sanningen, intet annat än sanningen, så hjälpe mej Gud. Jaha, du — du är min son — —»

»Du, din djävul!»

»Å' den där stackars pojken du slog å' sparkade i dag är Percy Driscolls son å' din husbonde.»

»Ditt odjur!»

»Å' hanses namn ä' Tom Driscoll, och ditt namn ä' Valet de Chambers, å' du har inget tillnamn, för de' har inga niggrer!»

Tom sprang upp, fick fatt på ett vedträ och lyfte det, men hans moder bara skrattade åt honom och sade:

»Sitt ned, din valp! Tror du, att du kan skrämma mej? Det duger du inte te' å' ingen åv dina likar heller. Jagtror nog att du skulle kunna skjuta mej i ryggen, kanske, om du kom åt, för de' vore nå'nting alldeles i din stil — jag känner dig alltigenom — men som jag har ingen lust å' bli mördad, har jag satt upp allt det här i skrift å' fått de' i säkra händer me', å' den karl'n som har de', vet var han har rätta mannen att vända sig till om jag blir mördad. Å bevara dej, om du tror att mor din är lika stor fåne som du, så tar du väldigt miste, de' kan jag säja dej! Seså, nu sitter du still å' bär dej hyggligt åt, å' du understår dej inte å' stiga upp förrän jag säjer åt dej att göra de'!»

Tom rasade och vred sig ett slag i en virvelvind av sönderslitande känslor och förnimmelser, men sade till slut med ett tonfall av fast övertygelse:

»Alltsammans är rena galenskapen; gå då och gör ditt värsta — jag har ingenting mer med dig att skaffa.»

Roxy svarade ej ett ord. Hon tog lyktan och gick mot dörren. Tom blev i ett ögonblick iskall av skräck.

»Kom tillbaka, kom tillbaka!» jämrade han sig. »Jag menade det inte, Roxy, jag tar det tillbaka och skall aldrig säga så mera! Var snäll och kom tillbaka, Roxy!»

Kvinnan stod stilla ett ögonblick; så sade hon allvarligt: »Det ä' en sak, du får sluta med, Valet de Chambers. Du får inte kalla mej Roxy, som om du vore min like. Barn tala inte te sin mor på de' viset. Du ska' säja mor eller mamma, de' ä' va' du ska' kalla mej — åtminstone när ingen hör'et. Säj de'!»

Det kostade Tom en kamp, men han fick fram det. »De' ä' rätt. Glöm de' nu aldrig i livet, om du vet va' som ä' hälsosamt för dej. Nu har du sagt att du aldrig nå'nsin skulle kalla det lögn å' galenskap igen. Jag säjer dej som en varning: om du nå'nsin säjer så en gång till, ä' de' sista gången i ditt liv, du kommer å' säja de' te' mej, för då traskar jag te' domaren direkte så fort jag orkar å' berättar honom vem du ä', å' bevisar de'. Tror du va' jag säjer?»

»Å», klagade Tom, »jag mer än tror det, jag vet det.»

Roxy visste att hennes seger var fullständig. Hon kunde icke hava bevisat någonting för någon människa, och hennes hotelse om den skrivna bekännelsen var en lögn,men hon kände den person, hon hade att göra med, och hade sagt båda dessa saker utan ringaste tvivel om den verkan, de skulle framkalla.

Hon gick och satte sig på sin ljuslåda, och hennes stolthet, hennes högdraget segervissa hållning gjorde den till en tron.

»Nu, Chambers, ska vi tala om affärer, och vi vill inte veta åv några tokerier mera. Först å' främst, du får femti dolla' i måna'n; hälften åv de' ska' du ge till din mor. Fram me' pengarna!»

Men Tom hade bara sex dollars i hela världen. Han gav henne dem och lovade börja på riktig räkning med nästa månads understöd.

»Chambers, hur mycket ä' du skyldig?»

Tom ryste till och sade:

»Nära trehundra dollars.»

»Hur tänker du kunna betala dem?»

Tom jämrade fram:

»Å, jag vet inte; gör mig inte sådana förskräckliga frågor!»

Men hon höll i sig tills hon pressade fram en bekännelse av honom; han hade strukit omkring förklädd och stulit

små värdeföremål från enskilda hus; han hade i själva verket gjort ett ordentligt plundringståg bland grannarna fjorton dagar förut, då han troddes vara i S:t Louis, men han fruktade, att han icke skickat i väg nog tjuvgods för att få ihop den summa, som behövdes, och tordes ej göra ett nytt försök under den rådande upphetsningen i staden. Hans mor gillade hans uppförande och erbjöd sig att hjälpa till, men detta skrämde honom. Han vågade helt darrande säga, att om hon ville flytta från staden, skulle han känna sig bättre och säkrare och kunde hålla sitt huvud mera högt — och han skulle just gå på med sina skäl, då hon avbröt honom och beredde honom en angenäm överraskning genom att säga, att hon var beredd att ge sig i väg; det gjorde henne detsamma, var hon bodde, blott hon fick sin andel av månadspengarna regelbundet. Hon sade, att hon inte skulle fara långt bort och komma tillbaka till spökhuset en gång i månaden för att hämta pengarna. Därpå sade hon:

»Jäg tycker inte så illa om dej nu, men jag har hatat dej inte så litet under många år — å' de' skulle vem som helst ha gjort. Bytte jag inte bort dej kanske, å' gav dej en god familj å' en gott namn, å' gjorde dej till en vit herreman å' rik, med stadskläder att sätta på dej — å' va' fick ja' för de'? Du föraktade mej hela tiden å' höll alltid på me' å' säja gemena, elaka saker åt mej så folk hörde't, å' kunde aldrig låta mej glömma, att jag va' en nigger, å' — å' —, — å' — —»

Hon började snyfta och sjönk ihop. Tom sade:

»Men du vet ju, att jag inte visste, att du var min mor, och dessutom — — —»

»Nå, vi ska' inte bry oss om de' nu, låt de' vara. Jag ska' glömma't.» Men så tilläde hon hotande. »Och laga, så att jag aldrig börjar komma ihåg de' igen, för då skall de' gå dej illa, de' säjer ja' dej!»

Då de skildes åt, sade Tom med det mest övertalande tonfall han kunde åstadkomma:

»Mamma, har du något emot att säga mig, vem min far var?»

Han hade trott, att han kom med en fråga, som skulle göra henne förlägen. Han misstog sig. Roxy rätade på sig med en stolt kastning av huvudet och sade:

»Om jag har något emot att säja dej de'? Nej, visst inte. Du har ingen orsak att skämmas över far din, de' kan jag säja dej. Han var av bästa sorten i den här sta'n — gammal Virginiasläkt. Från en av de första familjerna var han. Precis lika fin släkt som Driscolls och Howards, när dom stod som högst.» Hon antog en, om möjligt, ännu stoltare min och tilläde med eftertryck: »Minns du överste Cecil Bureigh Essex, som dog samma år som din unge herre Tom Driscolls far dog, å' minns du, hur alla frimurarna å' Odd Fellers å' kyrkförsamlingarna drog ut å' gav honom den största begravning di sett här i sta'n? Den mannen var det.»

Under intrycket av hennes stolta välvilja mot sonen återvände flydda dagars behag till henne, och hennes gestalt antog en ståtlig värdighet, som kunde sägas hava anstått en drottning, ifall hennes omgivning varit litet mera anpassad till den.

»De' finns inte en nigger till i den här sta'n, som ä' så högboren som du. Seså, ge dej i väg nu! Å, håll du huvudet så högt som du vill — det har du rätt till, å' de' kan jag svära på!»

*

TIONDE KAPITLET.

Alla säga: »Hur hårt det är, att vi måste dö» — en underlig klagan att komma från deras läppar, som varit tvungna att leva. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Är du ond, så räkna till fyra; är du mycket ond, så svär. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Sedan Tom gått till sängs, plågades han gång på gång av häftiga uppvaknanden, varvid hans första tanke var: »vilken glädje — det var bara en dröm!» Så lade han sig tungt ned igen med en suck och de frammumlade orden:

»en nigger! Jag är en nigger! Jag önskar, att jag vore död!»

Han vaknade vid daggryningen med ett återupprepande av denna fasa, och därpå beslöt han att inte ha något mer att skaffa med en gå förrädisk sömn. Han började tänka, och tillräckligt bittra voro de tankar, som kommo. De irrade omkring på ungefär följande sätt:

»Varför blevo niggrer och vita skapade? Vilket brott hade den första, oskapade niggern begått, eftersom födelsens förbannelse blev hans lott? Och varför har denna fasansfulla åtskillnad blivit till mellan vita och svarta? — — — Huru hård förefaller ej niggerns lott denna morgon — och likväl föll ingen sådan tanke mig in någonsin förr!»

Han suckade och jämrade sig en timme eller mera i sträck. Därpå kom »Chambers» ödmjukt in för att säga, att frukosten var nästan färdig. Tom blev blossande röd, då han såg denne aristokratiske, vite yngling krypa för honom och kalla honom »unga herrn». Han sade strävt: »Ut ur min åsyn!» och när gossen gått, mumlade han: »Han har ej gjort mig något ont, den stackars uslingen, men nu är han för mig som salt i surt öga, ty han är »De' finns inte en nigger till i den här sta'n, som ä' så högboren som du. Seså, ge dej i väg nu! Å, håll du huvudet så högt som du vill — det har du rätt till, å' de' kan jag svära på!»

*

TIONDE KAPITLET.

Alla säga: »Hur hårt det är, att vi måste dö» — en underlig klagan att komma från deras läppar, som varit tvungna att leva. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Är du ond, så räkna till fyra; är du mycket ond, så svär. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Sedan Tom gått till sängs, plågades han gång på gång av häftiga uppvaknanden, varvid hans första tanke var: »vilken glädje — det var bara en dröm!» Så lade han sig tungt ned igen med en suck och de frammumlade orden: »en nigger! Jag är en nigger! Jag önskar, att jag vore död!»

Han vaknade vid daggryningen med ett återupprepande av denna fasa, och därpå beslöt han att inte ha något mer att skaffa med en gå förrädisk sömn. Han började tänka, och tillräckligt bittra voro de tankar, som kommo. De irrade omkring på ungefär följande sätt:

»Varför blevo niggrer och vita skapade? Vilket brott hade den första, oskapade niggern begått, eftersom födelsens förbannelse blev hans lott? Och varför har denna fasansfulla åtskillnad blivit till mellan vita och svarta? — — — Huru hård förefaller ej niggerns lott denna morgon — och likväl föll ingen sådan tanke mig in någonsin förr!»

Han suckade och jämrade sig en timme eller mera i sträck. Därpå kom »Chambers» ödmjukt in för att säga, att frukosten var nästan färdig. Tom blev blossande röd, då han såg denne aristokratiske, vite yngling krypa för honom och kalla honom »unga herrn». Han sade strävt: »Ut ur min åsyn!» och när gossen gått, mumlade han: »Han har ej gjort mig något ont, den stackars uslingen, men nu är han för mig som salt i surt öga, ty han ärDriscoll, den unge gentlemannen, och jag är — å' jag önskar, att jag vore död!»

Ett jätteutbrott, sådant som vulkanen Krakatoas för någon tid sedan med åtföljande jordbävningar, havsvågor och moln av vulkanisk aska, förändrar det omgivande landskapets fysionomi till oigenkännlighet, sänkande högt belägna trakter och höjande de låga, skapande fagra sjöar där det varit öken och öknar, där förut grönskande ängar lett mot skyn. Den fruktansvärda katastrof som övergått Tom hade på samma sätt förändrat hans moraliska landskap. Några av sina lågt liggande nejder fann han upplyftade till ideal, några av hans ideal hade sjunkit ned i dalarna och lågo där med säck och aska av lava och svavel på sina störtade huvuden.

Hela dagar igenom irrade han omkring på ensliga ställen, tänkande, tänkande, tänkande — sökande att finna sig

till rätta. Det var ett nytt arbete. Om han mötte en vän, fann han en hel livstids vana på något hemlighetsfullt sätt kommit bort — hans arm hängde livlös ned i stället för att lyftas av sig själv och utsträcka handen till hälsning. Det var »niggern» i honom, som gav sin underdånighet till känna, och han rodnade och var skygg. Och »niggern» i honom förvånades, då den vite vännen räckte handen för att trycka hans. Han fann »niggern» inom sig ofrivilligt vika åt sidan, på trottoaren, för en vit slusk eller luffare. Då Rowena, det käraste han visste, föremålet för hans tysta tillbedjan, bjöd honom att stiga in hemma hos henne, gjorde »niggern» inom honom en förlägen ursäkt, var skygg för att komma in och sitta ned tillsammans med de fruktade vita på jämlik fot. »Niggern» inom honom strök omkring här och där och på alla möjliga platser, inbillande sig, att den såg misstänksamhet och kanske avslöjande i alla ansikten, tonfall och åtbörder. Så underligt och olikt honom blev Toms uppförande, att folk lade märke till det och vände sig om efter honom, då han gick förbi; och när han såg sig om — vilket han ej kunde låta bli att göra, kämpa emot hur mycket han ville — och mötte det förvånade uttrycket i någons ansikte, ingav det honom en sjuklig känsla, och han lagade sig ur synhåll så fort han kunde. Snart började han känna sig jagad och fick ett jäktat utseende, och så flydde han upp till bergstopparna och till

ensligheten. Han sade sig själv, att Chams förbannelse var över honom.

Han fruktade sina måltidstimmar; »niggern» inom honom skämdes över att sitta till bords med de vita och fruktade alltjämt upptäckt; och en gång, då domaren Driscoll sade åt honom: »vad är det med dig? Du ser lika ödmjuk ut som en nigger», kände han sig som lönnmördare påstås känna sig, då anklagaren säger: »Du är den mannen!» Tom svarade, att han ej mådde väl, och gick ifrån bordet.

Hans föregivna »fasters» omsorger och smekningar hade blivit en fasa för honom, och han undvek dem.

Och hela tiden växte alltjämt hatet mot hans föregivne »farbror» i hans hjärta, ty han sade till sig själv: »Han är en vit man, och jag är hans boskap, hans egendom, hans vara, och han kan sälja mig alldeles som han kan sälja sin hund.»

Under en hel vecka framåt trodde Tom, att hans karaktär genomgått en riktigt genomgripande förändring. Men det var, emedan han ej kände sig själv.

I mångt och mycket voro hans åsikter fullkomligt förändrade och skulle aldrig mera bli vad de varit förut, men grunddragen i hans karaktär voro ej förändrade och kunde ej förändras. En eller par viktiga sidor av dem voro förändrade, och med tiden skulle följderna härav visa sig, då tillfälle gavs — följder av en mycket allvarlig natur till på köpet. Under inflytande av en stor själslig och moralisk omvälvning hade hans karaktär och vanor till utseendet undergått en komplett förändring, men efter en tid, sedan stormen lagt sig, hade bådadera börjat komma i sitt förra läge igen. Småningom återföll han i sitt gamla lättsinniga och tanklösa väsen, sitt gamla tänkesätt och sitt gamla talesätt, och ingen av hans närmaste skulle ha kunnat upptäcka något som skilde honom från forna dagars svage och liknöjde Tom.

Den tjuvrazzia han gjort i staden gav bättre utbyte än han vågat hoppas. Den gav honom den summa, han behövde för att betala sina spelskulder, och räddade honom från att bliva upptäckt av sin onkel och ännu en gång struken ur testamentet. Han och hans mor kommo att tycka om varandra rätt bra. Än så länge kunde hon ej

älska honom, emedan »de' inte va' något med honom», som hon uttryckte sig, men hennes natur krävde något eller någon att härska över, och han var bättre än ingenting. Hennes starka karaktär och stridslystna, befallande sätt tilltvingade sig Toms beundran oaktat det faktum, att han fick röna flera prov på dessa hennes egenskaper än som var behövligt för hans välbefinnande. I regeln var hennes konversation emellertid sammansatt av rasens skvaller om de förnämsta stadsfamiljernas enskilda liv (ty varje gång hon kom till staden, gick hon ut på skörd i deras kök), och det njöt Tom av att få höra. Det var alldeles i hans stil. Hon uppbar alltid punktligt sin hälft av månadspengarna, och han kom alltid till spökhuset vid dessa tillfällen för at få en pratstund med henne. Litet emellanåt gjorde hon honom ett besök där på mellandagarna också.

Emellanåt brukade han resa in till S:t Louis på ett par veckor, och slutligen besegrades han åter av frestelsen. Han vann en hop pengar, men förlorade dem och en hel del dessutom, vilket han lovade betala så fort som möjligt.

För detta ändamål satte han sig före att göra en ny stöldrazzia i hemstaden. Han företog sig aldrig något dylikt i någon annan stad, ty han var rädd för att våga sig in i hus, som han ej kände till utan och innan och i vilkas vardagsvanor han ej var väl invigd. Han kom förklädd till spökhuset onsdagen innan tvillingarna hade kommit till staden — efter att ha skrivit till sin »faster» Pratt, att han ej skulle komma tillbaka förrän två dagar senare — och låg gömd där hos sin mor tills vid daggryningen fredag morgon, då han gick till sin farbrors hus och tog sig in bakvägen med sin egen nyckel samt smög sig upp på sitt rum, där han hade tillgång till spegel och toalettartiklar. Han hade med sig i ett bylte en flickdräkt att användas som förklädnad på tjuvnadsrazzian och kom klädd i en av sin mors kostymer med svarta handskar och slöja. Vid daggryningen var han färdigklädd för sitt företag, men han uppfångade en skymt av Pundhuvud-Wilson genom fönstret åt väggen mellan husen och visste, att Wilson sett en skymt av honom. Därför lät han Wilson en stund få se honom figurera och kråma sig framför spegeln en stund, varefter han drog sig utom synhåll och återtog den andraförklädnaden samt efter en stund gick ned och ut bakvägen samt nedåt staden för att rekognoscera terrängen för sitt tilltänkta arbete.

Men han kände sig illa till mods. Han hade återtagit sin mors dräkt och till förklädnaden fogat en gammal kvinnas lutande hållning, i tanke att Wilson ej skulle bry sig om att undra på en fattig gumma, som tidigt på morgonen kom bakvägen ut ur grannens hus, ifall han fortfarande stod på utkik. Men tänk, om Wilson sett honom gå ut och funnit det misstänkt samt följt efter honom också! Tanken på något sådant kom Tom ätt kallsvettas. Han uppgav tanken på stölderna den dagen och skyndade sig tillbaka till spökhuset på den skummaste väg han kände till. Hans mor hade gått, men efter en stund kom hon tillbaka med underrättelsen om den stora mottagningen hos Patsy Cooper och intalade honom snart, att tillfället var som sänt av försynen, så, inbjudande och präktigt var det. Så gick han i alla fall ut på sin tjuvfärd och gjorde ett utmärkt geschäft på den, under det alla människor givit sig i väg att hälsa på hos Patsy Cooper. Framgången gav honom kurage och till och med riktig djärvhet, så att han till och med, sedan han i en avsides liggande allé lämnat sin mor den inhöstade skörden, själv begav sig till mottagningen och ökade sin fångst med åtskilliga värdeföremål i det huset.

Efter denna långa utflykt ha vi åter kommit till den punkt, där Pundhuvud-Wilson — medan han väntade på tvillingarnas besök samma fredagsafton — satt och grubblade över den besynnerliga synen samma morgon, en flicka i Tom Driscolls sängkammare; grubblande och gissande och funderande över den och undrande, vem den skamlösa varelsen kunde vara.

*

ELVTE KAPITLET.

Det finns tre ofelbara sätt att behaga en författare, och de tre bilda en stigande skala av artighet; 1, att säga honom, att ni läst en av hans böcker; 2, att säga honom, att ni läst alla hans böcker; 3, att be honom låta er läsa manuskriptet till hans nästa bok. Genom n:r 1 vinner ni hans aktning, genom n:r 2 hans beundran, n:r 3 banar er väg rakt in i hans hjärta. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Vad beträffar adjektivet, så stryk det, om det råder ringaste tvekan om det. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Tivllingarna kommo, och man började språka. Samtalet gick lätt och sällskapligt, och under dess inflytande vann den nya vänskapen i uppriktighet och styrka. Wilson tog fram sin tänkebok, på begäran, och läste upp ett eller par stycken ur den, vilka tvillingarna hjärtligt berömde. Detta föll författaren så i smaken, att han gärna tillmötesgick deras begäran att få låna med sig hem en sats av boken att läsa i lugn och ro. Under sina omfattande resor hade de kommit underfund med att det finnes tre ofelbara sätt att behaga en författare; de använde sig nu av det säkraste bland dem.

Nu kom det ett avbrott. Unge Tom Driscoll trädde in och förenade sig med sällskapet. Han låtsades se de distinguerade främlingarna för första gången, då de reste sig för att skaka hand med honom, men detta var endast

en fint, eftersom han redan sett en skymt av dem vid mottagningen, under det att han plundrade i huset. Tvillingarna gjorde för sig själva den reflektionen, att han var blid och ganska vacker att se på, mjuk och smidig i sina rörelser — riktigt graciös, i själva verket. Angelo tyckte, att han hade en vacker blick; Luigi fann, att det var något beslöjat och skyggt i den. Angelo fann, att han hade ett behagligt, ogenerat sätt att tala; Luigi tyckte, att det var något mera ogenerat än som var behagligt. Angelotyckte, att han var en rätt trevlig ung man; Luigi reserverade sitt omdöme. Toms första bidrag till konversationen var en fråga, som han gjort Wilson hundra gånger förut. Den framställdes alltid muntert och godmodigt; den framkallade alltid en liten sveda, ty den vidrörde ett hemligt sår, men denna gång var svedan skarp, eftersom främlingar voro närvarande.

»Nå, hur går det med juridiken? Har ni fått något mål ännu?»

Wilson bet sig i läppen, men svarade: »Nej — icke än» med så mycken likgiltighet han kunde antaga. Domaren Driscoll hade ädelmodigt underlåtit att vidröra juridiken, då han gav tvillingarna Wilsons biografi. Unge Tom skrattade gemytligt och sade:

»Wilson är advokat, ser herrarna, men praktiserar inte för närvarande.»

Det var en sarkasm, som kändes, men Wilson bevarade sin självbehärskning och sade utan hetsighet:

»Jag praktiserar icke, det är sant. Det är riktigt, att jag aldrig haft något mål och nödgats förtjäna ett sparsamt uppehälle under dessa tjugu år som bokföringsexpert i en stad, där jag icke lika ofta kommer över handelsböcker att reda ut som jag skulle önska. Men det är också sant, att jag berett mig väl för advokatyrket. När jag var vid er ålder, Tom, hade jag valt ett yrke och blev snart kompetent att sköta det.» Tom vred på sig. »Jag fick aldrig något tillfälle att pröva min förmåga i det yrket, och får det kanske ej heller någonsin, men om jag skulle få ett tillfälle, skall det visa sig att jag är beredd att taga itu med det, ty jag har under alla dessa år fortsatt mina juridiska studier.»

»Just så, det är gott gry i er, och det är roligt att se det. Jag har lust att be er taga hand om alla mina rättssaker. Mina rättssaker och er advokatpraktik skulle passa bra ihop, Dave», och den unge mannen skrattade igen.

»Om ni skulle låta mig taga hand om...» Wilson tänkte på flickan i Toms sängkammare och vara nära att säga: »Om ni skulle låta taga händ om allt ert fuffens och allt vanhederligt, ni gör er skyldig till, skulle det ej bli så litet att reda upp», men, besinnade sig och sade: »Nåja, det här ämnet passar emellertid inte för vårt samspråk.»

»Gott, vi skola byta om ämne; jag antager, att ni var färdig att ge mig en ny gliring, så att jag slår gärna in på en ny bog. Hur är det med den Fruktansvärda Hemlijgheten? Wilson har gjort upp en plan att få fönsterglas ut ur marknaden, genom att smycka det med flottiga fingeravtryck, och göra sig en förmögenhet genom att sälja det till dyrtidspris till de krönta huvudena borta i Europa att utrusta sina slott med. Fram med det, Dave!»

Wilson tog fram tre av sina glasskivor och sade: »Jag låter vederbörande individ stryka sig med högra handen genom håret för att få en smula av hårfettet på fingertopparna och sedan trycka dem mot glaset. Härav uppkommer ett tydligt och minutiöst avtryck av linjerna i huden, som kvarstår oförändrat, om det ej kommer i beröring med något som kan gnida av det. Börja ni, Tom.»

»Men jag vill minnas, att ni tagit mina fingeravtryck en eller par gånger förut.»

»Ja, men sista gången var ni en liten gosse, endast omkring tolv år gammal.»

»Ja visst. Naturligtvis har jag förändrat mig fullständigt sedan dess, och omväxling är vad de krönta huvudena vilja ha, förmodar jag.»

Han strök fingrarna genom sin korta lugg och tryckte dem, en i sänder, mot glaset. Angelo gjorde ett avtryck av sina fingrar på ett annat glas och Luigi likaså på det tredje. Wilson satte på glasen etiketter med namn och datum och lade sedan in dem. Tom lät höra sitt vanliga skratt och sade:

»Jag tänkte icke säga något, men om det är omväxling ni vill ha, så har ni gjort av med en glasbit i onödan. Den ena tvillingens fingeravtryck är naturligtvis lika den andres.»

»Nå, det är gjort nu, och jag önskade i alla fall ha dem bägge», sade Wilson och satte sig på sin plats igen.

»Men hör på, Dave», sade Tom; »ni brukade spå folk också, då ni tog deras fingeravtryck. Dave är ett snille på alla möjliga områden — ett första klassens snille, må herrarna tro; en stor vetenskapsman, som bränner sitt ljus

förgäves här i byn, en profet med det slags erkännande som profeter pläga få i hemtrakten — för häromkring ge de inte ett dyft för hans lärda upptäckter och kalla hans hjärna en tokerifabrik — eller hur, Dave, är det inte så? Men det gör detsamma; han skall nog göra sig bemärkt endera dagen — fingerbemärkt, ser ni, hihihi! Men för att tala allvar — skulle ni inte vilja låta honom få titta på insidan av edra händer ett slag; det är värt dubbla entré en och pengarna tillbaka vid dörren. Vet ni, han kan läsa i edra handlinjer som i en bok och berätta er, inte bara femtio eller sextio saker som skola hända er utan också femtio eller sextiotusen som inte ska' göra det. Seså, Dave, visa herrarna, en så inspirerad polyhistor vi ha här i staden, utan att veta av det.»

Wilson vred på sig under detta retsamma och ej över sig hövliga tal, och tvillingarna ledo med honom och för hans skull. De kommo nu till den alldeles riktiga uppfattningen, att bästa sättet att komma honom till undsättning skulle vara att taga ämnet på allvar och behandla det med respekt utan att bry sig om Toms tämligen överdrivna raljeri, varför Luigi sade:

»Under våra resor ha vi sett en smula av konsten att spå i händer och ha mycket väl reda på, vilka förundransvärda saker man kan uträtta med den. Om det ej är en vetenskap, och till på köpet en bland de förnämsta, vet jag ej, vad det eljest skulle kallas. I Österlandet...»

Tom såg häpen och tvivlande ut. Han sade: »Skulle det där taskspeleriet vara en vetenskap. Men ni talar väl aldrig på allvar, eller hur?»

»Jo, fullkomligt. För fyra år sedan läto vi våra händer uttolkas som om innersidorna varit fyllda med tryckt text.»

»Vill ni således verkligen påstå, att det befanns vara något med det?» frågade Tom, vars vantro började försvagas en smula.

»Så mycket var det med det», sade Angelo, »att vad som sades oss om våra karaktärer var i minsta detalj riktigt — vi kunde ej hava beskrivit dem bättre själva. Vidare avslöjades två eller tre märkliga saker som hänt oss — saker, som ingen av de närvarande utom vi själva kunde ha haft reda på.»

»Kors, det är ju riktigt häxeri!» utropade Tom, som nu började bli mycket intresserad. »Och hur redde de sig med vad som skulle komma att hända er i framtiden?»

»På det hela taget mycket bra», svarade Luigi. »Två eller tre av de viktigaste tilldragelser, som förutspåddes oss, ha sedan dess inträffat; den utan jämförelse betydelsefullaste av dem innan ett år hade gått. Några av de mindre förutsägelserna ha slagit in; några andra, både av mindre och av större vikt, icke ännu — och komma kanske, det är klart, inte heller att göra det; likväl skulle jag bli mera förvånad, om de icke slå in än om de göra det.»

Tom var nu alldeles omvänd och mycket imponerad. Han sade ursäktande:

»Dave, det var ej min mening att förringa den där vetenskapen; jag skämtade bara — lät tungan löpa i väg, skulle jag hellre säga. Jag önskade, att ni ville se dem i händerna. Säg, vill ni inte göra det?»

»Jo, för allt i världen, om ni önskar det; men som ni vet, har jag ej haft något tillfälle att utbilda mig och påstår mig ej heller vara skicklig i konsten. Då en förfluten händelse efterlämnat ett något så när tydligt intryck i handen, kan jag i allmänhet upptäcka det — icke alltid, naturligtvis, men ofta — varemot jag icke har mycket förtroende till mig själv, då det gäller att läsa i framtiden. Jag talar, som om jag dagligen plägade studera konsten att spå i händer, kiromantin, men så är det icke. Jag har ej granskat ett halvt dussin händer under de sista sex åren; ser ni, folket här började skämta med det och jag slutade för att sladdret skulle tystna. Vet ni vad, greve Luigi, jag skall försöka säga något om ert förflutna liv, och om jag har någon framgång i det, så — nej, jag låter i alla fall framtiden vara i fred; det hör en expert till att tolka den.»

Han tog Luigis hand. Tom sade:

»Vänta ett ögonblick — titta inte ännu, Dave! Greve Luigi, här är papper och penna. Skriv ned den där saken, som ni sade var den mest betydelsefulla av vad som förutspåddes er och som inträffade inom mindre än ett år efteråt, och lämna mig sedan papperet, så att jag själv kan övertyga mig, om Dave finner det i er hand.»

Luigi skrev en rad avsides och vek ihop pappersbiten samt räckte den till Tom med orden: »Jag skall säga er till att se på den, om han finner det.»

Wilson började nu granska innersidan av Luigis hand, följande livslinjerna, hjärtelinjerna, huvudlinjerna och så vidare, under det att han omsorgsfullt gav akt på deras förbindelser med hela spindelvävsnätet av finare och mera otydliga märken och linjer, som på alla sidor omgåvo dem; han kände på den köttiga sidan av handen mellan handloven och roten av lillfingret och gav akt på dess skapnad likaså; han undersökte omsorgsfullt fingrarna i det han lade märke till deras form, proportioner och hur de höllos, när de voro i fullkomlig vila. Hela denna procedur iakttogs av de tre åskådarna med spänt intresse, under det att de lutade sina huvuden över Luigis flata hand, och ingen störde tystnaden med ett enda ord. Nu började Wilson åter med en noggrann granskning av handens innersida och började föredraga sina upptäckter.

Han skisserade Luigis karaktär och fallenheter, hans tycken och smak, Vad han avskydde och vad han åtrådde, hans begåvning, ärelystnad och hans excentriska sidor på ett sätt, som emellertid kom Luigi att studsa och de andra att skratta, men båda tvillingarna förklarade bilden vara konstnärligt utförd och korrekt.

Därpå övergick Wilson till Luigis historia. Nu rörde han sig försiktigt och med tvekan, i det han långsamt förde sina fingrar utefter flata handens huvudlinjer och litet emellanåt hejdade sig vid en »stjärna» eller något otvetydigt landmärke, noggrant granskande omgivningen. Han omtalade ett par gånger händelser, varvid Luigi bekräftade riktigheten av vad han sade, och undersökningen fortgick. Bäst det var, såg Wilson plötsligt upp med ett förvånat uttryck.

»Här finnes berättad en händelse, som ni kanske ej önskar att jag...»

»Jo, tala om den», svarade Luigi godmodigt; »jag försäkrar er, att den ej skall göra mig förlägen.»

Men Wilson tvekade ännu och tycktes ej rätt veta, hur han skulle göra. Därpå sade han.

»Jag tycker, att det är ett för ömtåligt ämne att — att

— Jag tror, att jag hellre skulle vilja skriva det eller viska det till er och låta er avgöra, om ni vill ha det omtalat eller ej.»

»Det blir bra», sade Luigi; »skriv ned det.»

Wilson skrev något på en papperslapp och lämnade den till Luigi, som läste det tyst och sedan sade till Tom:

»Vik upp ert papper och läs högt, vad där står, mr Driscoll!»

Tom läste:

»Jag blev spådd, att jag skulle döda en man. Det slog in, innan året gått till ända.»

Tom utbrast: »Store Gud!»

Luigi räckte Wilsons pappefr till Tom och sade:

»Läs nu detta!»

Tom läste:

»Ni har dödat någon, men om det var man eller kvinna, kan jag ej se.»

»Vid Cæsars ande!» utbrast Tom, full av häpnad. »Det här var »då märkvärdigare än något, man någonsin hört talas om. Kors, en mans hand är hans värsta dödsfiende! Tänk bara — en människas egen hand innehåller en redogörelse för hennes farligaste och mest ödesdigra hemligheter och är förrädiskt beredd att avslöja honom inför varje trollkunnig främling som kommer. Men varför låter ni någon se på er hand, då den där hemska saken

står tryckt i den?»

»Å», sade Luigi lugnt, »det bryr jag mig inte om. Jag hade goda skäl att döda mannen, och jag ångrar det icke.»

»Vad var det för skäl?»

»Jo, han ville nödvändigt bli dödad.»

»Jag skall berätta er, varför han gjorde det, eftersom han inte vill säga det själv», sade Angelo varmt. »Han gjorde det för att rädda mitt liv, det är hela saken, så att det var en ädel handling och ingenting att hålla i skymundan.»

»Så var det, så var det», sade Wilson; »att göra något sådant för att rädda en brors liv är en stor och ädel handling.»

»Nej, hör nu», sade Luigi, »det är mycket angenämt att höra er säga så, men vad beträffar osjälviskhet eller hjältemod eller storsinthet tåla omständigheterna ej vid någon närmare granskning. Ni förbiser en detalj; antag, att jag ej haderäddat Angelos liv, vad skulle det ha blivit av mitt? Om jag hade låtit mannen döda honom, skulle han ej ha dödat mig också? Jag räddade mitt eget liv, ser ni?»

»Ja, det är ditt sätt att framställa saken», sade Angelo, »men jag känner dig — jag tror inte, att du tänkte på dig själv alls. Jag har ännu kvar vapnet, som Luigi dödade mannen med, och jag skall visa er det någon gång. Den där tilldragelsen gör det intressant, och innan det kom i Luigis händer, hade det redan en historia, som ökar intresset. Det skänktes till Luigi av en hög indisk furste, Gaikowaren av Baroda, och hade varit i hans familj under två eller tre århundraden. Det dödade åtskilliga oangenäma personer, som vid ett eller annat tillfälle störde friden vid den furstliga härden. Det är ej mycket att se på, utom att det ej är format som vanliga knivar eller dolkar eller vad de nu må kallas. Se hit, jag skall rita upp det för er.» Han tog ett pappersark och gjorde ett hastigt utkast. »Se här är det: en bred och mordisk klinga med eggar, skarpa som en rakkniv. Krumelurerna, som äro ingraverade på bladet, äro årtal och namn på den långa raden av dess förre ägare. Jag lät tillfoga Luigis namn i romerska bokstäver med vårt familjevapen, som ni ser. Ni märker nog, hur besynnerligt handtaget är. Det är av massivt elfenben, blankpolerat som en spegel, och fyra eller fem engelska tum långt, runt och tjockt som en grov mans handlove, men övre ändan avtäljd platt för tummen att vila emot, ty man fattar det med tummen vilande mot övre ändan — så — och lyfter det upp samt stöter nedåt. Gaikowaren visade oss, hur det gjordes, då han gav det åt Luigi och innan samma natt gått till ända, hade Luigi använt kniven och det med sådant resultat, att Gaikowaren hade en undersåte mindre. Slidan är härligt smyckad med juveler av högt värde. Ni kommer att finna slidan mera värd att se på än kniven själv, tänker jag.»

Tom sade för sig själv:

»Det var tur, att jag kom hit. Jag skulle eljest ha sålt den där kniven för en spottstyver; jag trodde, att juvelerna voro glasbitar.»

»Men fortsätt, stanna inte», sade Wilson. »Vår nyfikenhet är väckt; berätta oss, hur karlen dödades; låt oss få höra alltsammans.»

»Nå, för att fatta mig kort, så var kniven skuld till alltsammans. En infödd tjänare smög sig in i vårt rum i palatset under natten för att döda oss och stjäla kniven utan tvivel, emedan inläggningarna på skidan representerade en förmögenhet. Luigi hade den under sin huvudkudde; vi lågo i samma säng och hade en svag nattlampa brinnande. Jag sov, men Luigi var vaken och tyckte, att han kunde urskilja en otydlig gestalt, som närmade sig sängen. Han drog kniven ur slidan och höll sig beredd; han var ej besvärad av några snärjande täcken, ty det var hett, och vi hade inga. Plötsligt reste sig den där infödingen upp vid sidan av sängen och lutade sig över mig med sin högra hand lyftad och en dolk i den, riktad mot min strupe, men Luigi fick tag i hans handlove, drog honom ned och drev sin egen kniv i halsen på mannen. Det är hela historien.»

Wilson och Tom drogo ett par djupa andetag, och sedan de allesammans talat en stund om den hemska tilldragelsen sade Wilson, i det han fattade Toms hand:

»Hör ni, Tom, jag har aldrig sett på edra händer, hur det nu kommer sig; kanske har ni några tvivelaktiga små hemligheter, som — — men vad nu då?»

Tom hade ryckt undan handen och såg icke så litet förvirrad ut.

»Se, han rodnar riktigt!», sade Luigi.

Tom kastade en ful blick på honom och svarade skarpt:

»Nå, om så vore, så är det inte emedan jag är en mördare!» Luigis mörka ansikte blossade upp, men innan han hunnit säga något eller röra sig, fortsatte Tom med ängslig brådska: »Ack, jag ber tusen gånger om ursäkt. Det menade jag icke, det kom fram innan jag hann tänka, och jag är mycket, mycket ledsen — ni måste förlåta mig!»

Wilson kom till undsättning och slätade över det hela så gott han kunde, och lyckades i själva verket fullständigt, vad tvillingarna beträffar, ty de voro mera ledsna över den förolämpning, som drabbat honom genom hans gästs utbrott av dåligt uppförande än över den skymf, som tillfogats Luigi. Men framgången var ej så fullkomlig beträffande den felande. Tom försökte visa sig som vanligt och skapade sig rätt bra, men i grund och botten kände han sig förbittrad gentemot de tre personer, som bevittnat uppträdet: i

själva verket var han så ond på dem för att de sett och lagt märke till hans beteende, att han nästan glömde att vara ond på sig själv, som visat det för dem. Emellertid hände strax därpå något, som gjorde honom nästan väl till mods igen och nästan återförde honom till en människovänlig och gemytlig sinnesstämning. Det uppstod ett gnabb mellan tvillingarna, ingenting farligt, men i alla fall ett gnabb, och innan de hållit på länge med det, voro de rätt avgjort uppretade mot varandra. Tom var förtjust, så nöjd i själva verket, att han försiktigt gjorde vad han kunde för att öka deras osämja, under det att han låtsades vara ledd av mera aktningsvärda motiv. Med hans tillhjälp drevs elden upp mot explosionspunkten och han skulle kanske ha fått nöjet att se den slå upp i ljusan låga nästa ögonblick, om det ej kommit ett avbrott i form av en knackning på dörren — ett avbrott, som förargade honom lika mycket som det gladde Wilson. Denne öppnade dörren.

Den besökande var en godmodig, okunnig, energisk, medelålders irländare vid namn John Buckstone, som var en stor politiker i liten skala och alltid tog mycket livlig del i offentliga angelägenheter av alla slag. En av stadens brännande frågor just nu gällde utskänkningen av rom. Det fanns ett starkt romparti och ett starkt antiromparti. Buckstone arbetade för rompartiet, och han hade blivit utskickad för att leta rätt på tvillingarna och inbjuda dem till ett massmöte, som denna meningsgrupp skulle anordna. Han framförde sitt ärende och sade, att skarorna redan börjat samlas i den stora salen ovanför saluhallen. Luigi tog med nöje emot inbjudningen, Angelo gjorde det en smula mindre hjärtligt, emedan han inte tyckte om folksamlingar och ej kunde dricka Amerikas starka spritdrycker. I själva verket var han emellanåt en riktig nykterhetsman — när det så passade sig.

Tvillingarna följde med Buckstone, och Tom gjorde dem obedd sällskap.

På avstånd kunde de se en lång, vacklande rad facklor röra sig ned för stadens huvudgata och kunde höra dunkandet av bastrumman, cymbalernas slammer, en eller två horns gälla toner och det svaga dånet av hurrarop långt borta. Sista leden i denna procession klev uppför saluhallens trappor, då tvillingarna nalkades; då de trädde in i salen, var den

fylld med folk, facklor, rök, buller och entusiasm. De fördes upp på plattformen av Buckstone — med Tom Driscoll fortfarande på släp — och föreställdes för ordföranden mitt i en väldig explosion av välkomstapplåder. Då oväsendet givit med sig en smula, föreslog ordföranden att »våra förnämliga gäster måtte med ens genom församlingens artiga acklamation väljas till medlemmar av vår högt lysande förening, den frie mannens paradis och slavens fördärv».

Denna vältalighetssalva öppnade åter slussarna för entusiasmen, och valet skedde med dundrande enhällighet. Därpå höjdes en storm av rop:

»Låt dem blötas! Låt dem blötas! Bjud dem en drink!»

Glas fyllda med whisky räcktes tvillingarna. Luigi lyfte sitt i höjden och förde det till sina läppar, men Angelo satte ned sitt. Då hördes en ny storm av rop:

»Vad felas den andre?» »Varför sviker den blonde?» »Förklara er! Förklara er!»

Ordföranden gjorde sig underrättad om saken och meddelade sedan: »Vi ha gjort ett oangenämt misstag, mina herrar. Jag finner, att greve Angelo Capello är en motståndare till vår uppfattning — att han i själva verket är en nykterhetsvän och icke ämnade söka inträde i vår förening. Han önskar, att vi måtte annullera den omröstning, varigenom han invaldes. Vad är församlingens åsikt om saken?»

Det hördes en allmän skrattsalva, rikligen blandad med visslingar och jamanden, men efter energiskt användande av ordförandeklubban återställdes något liknande ordning. Därpå talade en man ur hopen och sade, att ehuru han mycket beklagade det misstag, som gjorts, vore det omöjligt att rätta det vid detta sammanträde. Enligt stadgarna måste det föredragas vid nästa möte för att upptagas till behandling. Han ville ej framställa något förslag, enär intet sådant tarvades. Han önskade å mötets vägnar framföra en ursäkt till gentlemannen och bad att få försäkra honom om att, såvitt det ankom på Frihetens Söner, skulle hans tillfälliga medlemskap i deras orden göras angenämt för honom.

Detta anförande mottogs med kraftiga applåder, blandade med rop:

»Rätt talat!» — »Han är en präktig karl i alla fall, om

han också är nykterist!» — »Giv honom ett hurra och en skål i botten!»

Glas räcktes omkring, och alla personerna på plattformen drucko Angelos skål, under det att församlingen tjöt i korus den vackra sången:

»For he’s a jolly good fel-low, For he’s a jolly good fel-low, For he’s a jolly good fel-low, Which nobody can deny.» (»Ty han är en präktig fy-yr, vilket ingen kan neka till.»)

Tom Driscoll drack. Det var hans andra glas, ty han hade tömt Angelos i samma ögonblick, denne satte det ifrån sig. De två glasen gjorde honom mycket uppsluppen — nästan idiotiskt uppsluppen — och han började taga en mycket livlig och framskjuten del i förhandlingarna, särskilt i musiken, jamandet och infallen i andras anföranden.

Ordföranden stod ännu kvar vid rampen med tvillingarna bredvid sig. Brödernas utomordentliga likhet med varandra gav Tom Driscoll uppslaget till en kvickhet, och just som ordföranden började ett tal, trängde han sig fram och sade med en min av drucken förtrolighet till församlingen:

»Gossar, jag föreslår, att han håller sig tyst och låter den här levande filippinen nysta ur sig ett tal åt oss.»

Det fanns något onekligen träffande i denna fras, som fick församlingen med sig, och en väldig skrattsalva följde.

Luigis sydländska blod bragtes ögonblickligen till kokpunkten av den skarpa förödmjukelsen i en förolämpning, som på detta sätt framslungades i närvaro av fyrahundra främlingar. Det var ej förenligt med den unge mannens natur att låta något sådant passera eller att dröja med att göra upp räkningen. Han tog ett par steg framåt och stannade bakom den intet ont anande skämtaren. Så tog han sats och gav honom en spark av så titanisk kraft, att den lyfte Tom rakt över rampen och placerade honom i huvudet på första bänkraden av Frihetens Söner.

Inte ens en nykter människa tycker om att få en annan mänsklig varelse hälld över sig, då man ej gjort något ont;en person, som icke är nykter, kan rakt inte fördraga en dylik uppmärksamhet. Det lilla bo av Söner till Friheten, vari Driscoll landade, innehöll inte en enda nykter fågel; i själva verket fanns det antagligen ingen riktigt nykter i hela församlingen. Driscoll kastades ögonblickligen och med stor ovilja i skallen på Frihetens Söner i nästa bänkrad, och dessa Söner skickade vidare akteröver samt började sedan omedelbart att puckla på sönerna i första bänken, vilka kastat honom på dem. Samma metod följdes noggrant av bänk efter bänk, allt eftersom Driscoll färdades vidare i sin oregelbundna och luftiga flykt mot dörren i bakgrunden, så att han lämnade bakom sig en allt längre och längre våg av rasande, hoppande, boxande och svärande mänsklighet. Ned

föll den ena gruppen facklor efter den andra, och snart hördes över det bedövande dånet av slagsmålet, tjutet från vredgade röster och brakandet av sönderslagna bänkar det förlamande ropet: »Elden är lös!»

Slagsmålet upphörde ögonblickligen; svärjandet likaså; under ett strängt begränsat ögonblick rådde en dödstystnad, ett orörligt lugn, där ovädret nyss rasat; därpå vaknade hela mängden med en gemensam impuls till liv och energi igen och började trängas och rusa och knuffas och vaja av och an. under det att dess ytterkanter smälte bort genom fönster och dörrar, småningom minskande trängseln och bringande lättnad åt massan.

Brandsoldaterna hade aldrig någonsin förr kommit så raskt till brandplatsen, ty de hade denna gång intet avstånd att tillryggalägga, eftersom deras station var på baksidan av saluhallen. Det fanns ett sprutkompani och ett kompani med stegar och brandhakar. Hälften av varje kompani bestod av anhängare av rommen och hälften av motståndare i enlighet med gränsstridernas moraliska och politiska hälften-var-principer under denna tid. Tillräckligt många antirombrandmän gingo och hängde på stationen för att bemanna sprutan och stegarna. Inom två minuter hade de på sig sina röda blusar och brandhjälmar — de visade sig aldrig offentligt utan den officiella kostymen — och i samma ögonblick som massmötet en trappa upp hoppade ut genom den långa raden fönster eller strömmade ut på taket över byggnadens arkader, voro räddarna redo för dem med en väldig vattenstråle, som spolade ned några av dem från taket och nästan dränkte de andra. Men

vatten var att föredraga framför eld, och alltjämt fortfor rusningen genom fönstren, alltjämt överspolades den med obarmhärtiga vattenmassor, tills byggnaden var tom och brandsoldaterna klättrade in i salen samt dränkte den med fyrtio gånger så mycket vatten som behövts för att släcka den eld där var; ty en bybrandkår får ej ofta tillfälle att visa sig på styva linan, och när den får ett tillfälle, gör den det bästa möjliga av det. De medborgare i den lilla staden som voro av ett omtänksamt och omdömesgillt sinnelag försäkrade icke mot eldsvåda; de försäkrade mot brandkåren.

*

TOLVTE KAPITLET.

Mod är motstånd mot fruktan, behärskande av fruktan — icke frånvaro av fruktan. Om icke en varelse till någon grad är feg, så är det ingen komplimang att kalla den tapper; det skulle blott vara ett tanklöst användande av ordet, där det ej passar. Se på loppan! Utan varje jämförelse är den av alla Guds skapade varelser den tappraste, ifall okunnighet om vad fruktan vill säga skulle vara mod. Vare sig du sover eller är vaken anfaller den dig utan att bry sig om det faktum, att du i fråga om storlek och styrka är honom lika överlägsen som alla jordens härar sammanslagna äro överlägsna ett dibarn; den lever både dag och natt, alla dagar och alla nätter, i själva skötet på faran och i dödens omedelbara närhet och är likväl lika litet rädd som en man, som vandrar gatan fram i en stad, vilken för tusen år sedan hotades av en jordbävning. När vi tala om Clive, Nelson och PutnamAmerikansk sjöhjälte. som män, vilka »ej visste, vad fruktan var», borde vi alltid tillägga loppan — och sätta den i spetsen för processionen. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Domaren Driscoll låg i sin säng och sov klockan tio den fredagskvällen, och han hade stigit upp och givit sig ut på vatten var att föredraga framför eld, och alltjämt fortfor rusningen genom fönstren, alltjämt överspolades den med obarmhärtiga vattenmassor, tills byggnaden var tom och brandsoldaterna klättrade in i salen samt dränkte den med fyrtio gånger så mycket vatten som behövts för att släcka den eld där var; ty en bybrandkår får ej ofta tillfälle att visa sig på styva linan, och när den får ett tillfälle, gör den det bästa möjliga av det. De medborgare i den lilla staden som voro av ett omtänksamt och omdömesgillt sinnelag försäkrade icke mot eldsvåda; de försäkrade mot brandkåren.

*

TOLVTE KAPITLET.

Mod är motstånd mot fruktan, behärskande av fruktan — icke frånvaro av fruktan. Om icke en varelse till någon grad är feg, så är det ingen komplimang att kalla den tapper; det skulle blott vara ett tanklöst användande av ordet, där det ej passar. Se på loppan! Utan varje jämförelse är den av alla Guds skapade varelser den tappraste, ifall okunnighet om vad fruktan vill säga skulle vara mod. Vare sig du sover eller är vaken anfaller den dig utan att bry sig om det faktum, att du i fråga om storlek och styrka är honom lika överlägsen som alla jordens härar sammanslagna äro överlägsna ett dibarn; den lever både dag och natt, alla dagar och alla nätter, i själva skötet på faran och i dödens omedelbara närhet och är likväl lika litet rädd som en man, som vandrar gatan fram i en stad, vilken för tusen år sedan hotades av en jordbävning. När vi tala om Clive, Nelson och PutnamAmerikansk sjöhjälte. som män, vilka »ej visste, vad fruktan var», borde vi alltid tillägga loppan — och sätta den i spetsen för processionen. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Domaren Driscoll låg i sin säng och sov klockan tio den fredagskvällen, och han hade stigit upp och givit sig ut påen fisketur före dagbräckningen morgonen därpå tillsammans med sin vän Pembroke Howard. Dessa båda hade vuxit upp tillsammans som pojkar i Virginien, då denna stat ännu gällde som den förnämsta och mest aktade medlemmen av Unionen, och de tillfogade ännu det stolta och kärleksfulla epitetet »Gamla», till hennes namn, då de talade om henne. I Missouri följde en erkänd överlägsenhet med varje person, som härstammade från »Old Virginia»; och denna överlägsenhet växte till överhöghet, om en person av sådan härkomst även kunde bevisa sin härstamning från de första familjerna i den nämnda stora staten. Howards och Driscolls hörde till denna aristokrati. I deras ögon betydde den ett adelskap. Den hade sina oskrivna lagar, och de voro så klart avfattade och koncisa som några, vilka funnos i landets tryckta författningar. En F. F. V. (medlem av Virginias första familjer) var född en gentleman; hans förnämsta plikt i livet var att vaka över detta stora arv och bevara det obefläckat liksom sin heder. Dessa lagar voro hans karta; hans kurs här i livet stakades ut på den, och om han vacklade från den så mycket som ett halvt kompasstreck, så betydde det skeppsbrott för hans heder, det vill säga degradering från hans rang som gentleman. Dessa lagar fordrade av honom vissa saker, som hans religion måhända förbjöd; i så fall måste religionen giva vika — lagarna kunde man ej tumma på för att tillmötesgå religiösa uppfattningar eller vad det vara månde. Hedern stod främst, och lagarna klargjorde, vari den bestod och vari den i vissa detaljer skilde sig från hedersbegreppet, sådant det utformats i kyrkobekännelser och samhälleliga lagar eller sedvänjor hos några bland de mindre betydande delar av jordklotet, som lämnats utanför, då Virginiens helgade gränser utstakades.

Om domaren Driscoll var den erkänt främste medborgaren i Dawson’s Landing, var Pembroke Howard utan motstycke erkänd som den andre. Han kallades »den store juristen» — en titel, varav han gjort sig väl förtjänt. Han och Driscoll voro vid samma ålder — ett eller par år över sextio.

Ehuru Driscoll var fritänkare och Howard en ivrig och övertygad presbyterian, tog deras varma vänskap ingen skada därav. De voro män, vilkas åsikter voro deras egen egendom och ej underkastade granskning och förbättring, förslag eller kritik från någon människa, ej ens från deras vänner.

Sedan man fiskat vad man skulle den dagen, kommo de flytande nedför floden i sin båt, språkande om politik eller andra upphöjda ämnen, och mötte bäst det var en annan farkost som kom upp från staden med en karl vid årorna, vilken sade:

»Jag antager, att ni vet av att en av de nya tvillingarna gav er brorson en duktig spark i går kväll, domare?»

»Gjorde vad?»

»Gav’en en duktig spark.»

Den gamle domarens läppar vitnade och hans ögon började gnistra. Han var ett ögonblick nära att kvävas av vrede, men så fick han fram, vad han ville säga:

»Gott — gott — gå på! Berätta alltsammans!»

Mannen gjorde så. När han slutat, satt domaren en minut tyst, under det att han för sig själv utmålade Toms nesliga kullerbytta över rampen; därpå sade han, som om han tänkte högt:

»Hm — jag förstår det inte riktigt. Jag låg hemma och sov. Han väckte mig inte. Tyckte, att han kunde klarera den saken utan min hjälp, antager jag.» Hans ansikte sken upp av stolthet och välbehag vid den tanken, och han sade med glättig tillfredsställelse: »Det tycker jag om — det är det äkta gamla blodet — inte sant, Pembroke?»

Howard log ett bistert leende och nickade instämmande. Därpå talade nyhetskrämaren igen:

»Men Tom klådde tvillingen vid rättegången.»

Domaren tittade undrande på karlen och sade:

»Rättegången? Vilken rättegång?»

»Kors, Tom stämde in honom för domaren Robinson för överfall och våld.»

Den gamle mannen föll plötsligt ihop liksom en, som fått ett dödligt slag. Howard skyndade att sträcka sig fram och taga emot honom, då han föll framåt avsvimmad, tog honom i sina armar och lade ned honom på ryggen i båten. Han stänkte vatten i hans ansikte och sade till den häpne främlingen:

»Giv er i väg nu — låt honom ej se er här, då han kommer till sig. Ni ser, vad ni åstadkommit med ert obesinnade tal; ni borde ha mera förstånd än att komma fram med en sådan ramsa grymt förtal!»

»Jag är mycket ledsen över att jag gjorde det, mr Howard, och jag skulle inte ha gjort det, om jag tänkt mig för, men det är inte något förtal; det är alldeles sant, vad jag sade honom.»

Han rodde sin väg. Snart vaknade domaren ur sin svimning och såg bedjande upp i det medlidsamma ansikte, som lutades över honom.

»Säg, att det inte är sant, Pembroke, säg mig, att det inte är sant», sade han med svag stämma.

Det fanns ingenting svagt i de djupa orgeltoner, som svarade:

»Du vet lika bra som jag att det var en lögn, gamle vän. Han är av gamla Virginienis bästa blod.»

»Gud välsigne dig för de orden!» sade den gamle herrn varmt. »Å, Pembroke, vad det var för en stöt!»

Howard stannade hos sin vän, följde honom hem och trädde tillsammans med honom in i huset. Det var mörkt, och tiden för kvällsmåltiden var redan förbi, men domaren tänkte ej på någon kvällsmat; han var ivrig att få höra förtalet vederlagt av vederbörande själv och lika angelägen om att Howard också skulle få höra det. Tom blev efterskickad och kom genast. Han var öm i kroppen och haltade samt såg allt annat än belåten ut. Hans farbror lät honom sätta sig och sade:

»Vi ha hört talas om ditt äventyr, Tom, och ha fått på köpet en ståtlig lögn för att försköna det. Nu skall du pulverisera den lögnen till stoft. Vilka mått och steg har du tagit? Hur står saken?»

Tom svarade omisstänksamt: »Den står inte alls; alltsammans är över. Jag lät föra honom inför rätta och fick honom fälld. Pundhuvud-Wilson försvarade honom — det var det första mål han haft, och det förlorade han. Domaren dömde den eländige hunden till fem dollars böter för våldet.»

Howard och domaren sprungo upp vid de första orden — varför, visste ingendera av dem; därpå stodo de och stirrade frånvarande på varandra. Howard stod så ett ögonblick; därpå satte han sig sorgset ned utan att säga något. Domarens vrede började låga upp, och han utbrast:

»Din fege usling! Ditt avskum! Ditt kräk! Är det din mening att berätta mig att blod av mitt blod ej tålt ett slag utan kravlat till en domstol för den sakens skull? Svara!»

Toms huvud sjönk ned, och han svarade med vältalig tystnad. Hans farbror stirrade på honom med ett blandat uttryck av häpnad, skam och oförmåga att tro vad han hört och sett, vilket var sorgligt att skåda. Slutligen sade

han:

»Vilken av tvillingarna var det?»

»Greve Luigi.»

»Du har utmanat honom?»

»N-ej», svarade Tom tveksamt och blev alldeles blek.

»Du skall utmana honom i kväll. Howard framför det.»

Tom började känna sig sjuk och visade det. Han vände hatten ideligen runt i händerna under det att farbrodern stirrade allt mörkare och mörkare på honom eftersom de tunga sekunderna gingo; slutligen började han stamma och sade darrande:

»Å, var snäll tvinga mig ej att göra det, farbror! Han är en mordisk djävul... jag skulle aldrig kunna... jag — jag är rädd för honom!»

Gamle Driscolls mun öppnades och slöts tre gånger innan han fick den att göra tjänst. Så bröt han ut:

»En kujon i min familj! En Driscoll en feg stackare! Å, vad har jag gjort för att förtjäna denna nesa!» Han vacklade till sin chiffonjé i hörnet, under det att han om och om igen upprepade denna klagan i tonfall, som kunde komma åhörarens hjärta att brista, och letade ur en låda fram ett dokument, som han långsamt slet i stycken, slängande bitarna tankspritt omkring sig där han gick av och an i rummet, alltjämt klagande och jämrande sig. Slutligen sade han:

»Där är det — åter en gång i stycken och bitar — mitt testamente. Åter har du tvingat mig att göra dig arvlös, du usle son av en högst värdig far. Bort ur min åsyn! Gå — innan jag spottar på dig!»

Den unge mannen dröjde ej med att lyda. Därpå vände sig domaren till Howard:

»Du blir väl min sekundant, gamle vän?»

»Naturligtvis.»

»Här står skrivtyg och papper. Skriv utmaningen och förlora ingen tid!»

»Greven skall ha den i sina händer inom femton minuter», sade Howard.

Tom var mycket nedslagen. Hans aptit hade försvunnit på samma gång som hans framtidsutsikter och hans självaktning. Han gick bakvägen ut och ned för den mörka gränden, jämrande sig och grubblande över möjligheten att någon princip för hans framtida uppförande, hur taktfullt, omsorgsfullt fulländat och överlagt det än kunde bli, skulle kunna återskänka honom hans farbrors ynnest och övertala honom att än en gång förnya de frikostiga testamentariska dispositioner, som han nyss med egna ögon sett förintas. Slutligen kom han till den slutsatsen, att det kunde gå. Han sade sig själv, att han redan en gång vunnit detta slags seger, och vad som gjorts en gång kunde göras om igen. Han skulle taga itu med det. Han skulle anstränga hela sin viljekraft för det uppsåtet, och än en gång skulle han tillkämpa sig den segern, kosta vad det kosta ville för hans trevnad, hur mycket det än måtte komma att inskränka hans lättsinniga, frihetsälskande liv.

»Att börja med», sade han för sig själv, »skall jag klara mina skulder med vad jag får för tjuvgodset, och sedan får det vara slut med spelandet — och slut ögonblickligen. Det är den värsta last, jag fått att dragas med — åtminstone från min ståndpunkt, eftersom det är den, han lättast kan komma underfund med genom mina fordringsägares otålighet. Han tyckte det var dyrt att nödgas betala dem tvåhundra dollars för mig en gång. Det dyrt! Mig kostade det hela hans förmögenhet, men det tänkte han naturligtvis aldrig på; en del människor kunna ej tänka på annat än sin egen sida av saken. Om han haft reda på hur djupt jag nu kommit i klistret, skulle testamentet ha gått i elden utan att det behövs någon duell för den sakens skull. Trehundra dollars! Det är en hel mängd pengar. Men jag är glad över att kunna säga, att det skall han aldrig få reda på. I samma ögonblick jag klarerat det, är jag trygg, och skall aldrig röra vid ett kort igen. Åtminstone skall jag ej göra det medan han lever,

det svär jag på ed. Jag sätter mig före

för sista gången att bättra mig — för sista gången har jag den utvägen, det vet jag — och jag skall lyckas; men om jag sedan hoppar över skaklorna en enda gång till, är jag förlorad!»

*

TRETTONDE KAPITLET.

När jag tänker på den mängd obehagliga människor, som jag vet hava gått till en bättre värld, känner jag mig böjd för att leva ett annat liv. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Oktober. Detta är en av de särskilt farliga månaderna för fondbörsspekulation. De andra äro juli, januari, september, april, november, maj, mars, juni, december, augusti och februari. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Sysselsatt med dessa sorgsna tankar, drog sig Tom över der öppna platsen nedanför Pundhuvud-Wilsons hus och allt längre och längre bort mellan gärdesgårdar, inhägnande obebyggd mark, tills han nalkades spökhuset; så kom han samma väg tillbaka igen under mycket suckande och nedtyngd av bekymmer. Han kände sig ömkligt i behov av uppmuntrande sällskap. Rowena Cooper! Hans hjärta hoppade till vid den tanken, men nästa tanke kom det att lugna sig — där funnos ju de hatade tvillingarna!

Han var på den bebodda sidan av Wilsons hus, och då han nu närmade sig detsamma, märkte han, att vardagsrummet var upplyst. Det kunde passa bra; andra läto honom emellanåt märka, att han var ovälkommen, men Wilson brast aldrig i artighet gent emot honom, och vänlig artighet skonar åtminstone ens känslor, även om den icke låtsas betyda ett välkomnande. Wilson hörde fotsteg vid sin tröskel och därpå, att någon klarade strupen.

»Det är den där ostadiga, lättsinniga unga galenpannan. stackars fan, han har nog svårt att finna några vänner i dag, sedan han skämt ut sig genom att draga ett kok stryk inför rätta», tänkte Wilson.

för sista gången att bättra mig — för sista gången har jag den utvägen, det vet jag — och jag skall lyckas; men om jag sedan hoppar över skaklorna en enda gång till, är jag förlorad!»

*

TRETTONDE KAPITLET.

När jag tänker på den mängd obehagliga människor, som jag vet hava gått till en bättre värld, känner jag mig böjd för att leva ett annat liv. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Oktober. Detta är en av de särskilt farliga månaderna för fondbörsspekulation. De andra äro juli, januari, september, april, november, maj, mars, juni, december, augusti och februari. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Sysselsatt med dessa sorgsna tankar, drog sig Tom över der öppna platsen nedanför Pundhuvud-Wilsons hus och allt längre och längre bort mellan gärdesgårdar, inhägnande obebyggd mark, tills han nalkades spökhuset; så kom han samma väg tillbaka igen under mycket suckande och nedtyngd av bekymmer. Han kände sig ömkligt i behov av uppmuntrande sällskap. Rowena Cooper! Hans hjärta hoppade till vid den tanken, men nästa tanke kom det att lugna sig — där funnos ju de hatade tvillingarna!

Han var på den bebodda sidan av Wilsons hus, och då han nu närmade sig detsamma, märkte han, att vardagsrummet var upplyst. Det kunde passa bra; andra läto honom emellanåt märka, att han var ovälkommen,

men Wilson brast aldrig i artighet gent emot honom, och vänlig artighet skonar åtminstone ens känslor, även om den icke låtsas betyda ett välkomnande. Wilson hörde fotsteg vid sin tröskel och därpå, att någon klarade strupen.

»Det är den där ostadiga, lättsinniga unga galenpannan. stackars fan, han har nog svårt att finna några vänner i dag, sedan han skämt ut sig genom att draga ett kok stryk inför rätta», tänkte Wilson.

En ödmjuk knackning. »Kom in!»

Tom steg in och sjönk ned i en stol utan att säga ett ord. Wilson sade vänligt:

»Seså, min gosse, ni ser förtvivlad ut. Tag det inte så hård. Försök att glömma, att han sparkade er.»

»Å, kära ni», sade Tom nedslaget, »det är inte bara det. Pundhuvud — det är inte det. Det är tusen gånger värre än det — ja, en miljon gånger värre.»

»Vad nu, Tom, vad menar ni? Har Rowena — — —»

»Givit mig på båten? Nej, men gubben har gjort det.»

»Aha», sade Wilson för sig själv och tänkte på den hemlighetsfulla flickan i sängkammaren. »Driscoll har gjort sina upptäckter.» Därpå sade han högt, i allvarligt tonfall:

»Tom, det finns ett slags lättsinne, som — — —»

»Å skräp, det här har ingenting med lättsinne att skaffa. Han ville ha mig att utmana den där fördömde italienske vilden, och jag vill inte göra det.»

»Ja, naturligtvis ville han det», sade Wilson, som om han funderade över något självklart; »men vad som förvånade mig, var att han ej lagade att det blev gjort i går kväll, först och främst, och att han lät er draga en sådan sak inför rätta alls, vare sig före eller efter duellen. Domstolen har ej med sådant att göra. Det var ej likt honom. Jag kunde inte förstå det. Hur kom det sig?»

»Jo, det kom sig så, emedan han inte visste om det. Han låg och sov, när jag kom hem i går kväll.»

»Och ni väckte honom inte? Tom, är det möjligt?»

Tom fick ej mycken tröst här. Han tvekade ett ögonblick och sade så:

»Jag ville inte tala om det för honom — det är hela saken. Han skulle ut att fiska före daggryningen, med Pembroke Howard, och om jag kunde få tvillingarna i busfinkan — och jag var säker på, att det skulle lyckas mig — så kunde jag aldrig drömma om att de skulle komma lösa mot några usla böter för en så oförskämd skymf — och hade jag bara fått dem i finkan, skulle de ha varit så utskämda, att farbror ej hade velat veta av någon duell med sådant slödder.»

»Tom, jag skäms på edra vägnar! Jag kan ej begripa, hur ni kunde behandla er gode gamle farbror på det viset. Jag är en bättre vän till honom än ni är, ty om jag haft reda

på omständigheterna, skulle jag ha förhindrat saken att komma inför rätta tills jag fått besked från honom, så att han åtminstone fått en gentlemans chance att skaffa sig upprättelse.»

»Skulle ni ha gjort det?» utropade Tom, livligt förvånad. »Fastän det var ert första mål? Och fastän ni mycket väl vet, att det aldrig skulle ha blivit något mål av, om han hade fått sitt tillfälle, eller hur? Och att ni skulle ha fått sluta era dagar som en utfattig ingen-alls i stället för att nu vara en verkligen startad och erkänd advokat? Skulle ni verkligen ha gjort det?»

»Säkert.»

Tom såg på honom ett ögonblick eller par, därpå skakade han sorgset på huvudet och sade:

»Jag tror er — jag ger mitt ord på att jag tror er. Jag vet inte varför, men det gör jag. Pundhuvud-Wilson, jag tror att ni är den största tok jag sett.»

»Tackar så mycket.»

»Ingen orsak.»

»Nåväl, han har befallt er att utmana italienaren, och ni har nekat. Ni urartade kvarleva av en ädel stam! Jag skäms sannerligen över er, Tom!»

»Å, det gör ingenting! Jag bryr mig inte om någonting nu, sedan testamentet är sönderrivet igen.»

»Tom, säg mig nu ärligt — hade han icke något annat att anmärka mot er än de här två sakerna — att ni drog saken inför rätta och vägrade att slåss?»

Han iakttog noga den unge mannens drag, men de voro alldeles lugna, och lugn var också rösten, som svarade:

»Nej, han hade ingenting annat att anmärka mot mig. Hade han haft det, skulle han tagit itu med det i går, ty han var just i lynne att göra det. Han körde omkring med de där båda italienska narrarna runt staden och visade dem sevärdheterna, och när han kom hem, kunde han inte finna sin fars gamla silverur, som inte kan gå och som han sätter så mycket värde på, och kunde inte komma ihåg var han gjorde av det, då han, såg på det sist för tre eller fyra dagar sedan; och när jag så kom hem, hade han arbetat sig riktigt svettig med att leta efter det, och när jag antydde, att det antagligen ej var undanlagt utan stulet, gjorde det honom alldeles rasande, och han sade, att jag var en

idiot — vilket utan vidare övertygade mig om att det just var vad han själv fruktade ha hänt, fastän han inte ville tro det, emedan det är lättare att få igen saker, som kommit bort, än saker som stulits.»

»Aha», utbrast Wilson, »ett nytt nummer på listan!»

»Ett nytt — vad för något?»

»En ny stöld!»

»Stöld!»

»Ja, stöld. Den klockan är ej bortkommen, den är stulen. Det har varit en ny stöldrazzia i staden — alldeles en likadan mystisk historia som inträffat en gång förut, som ni nog minns.»

»Det menar ni väl inte?»

»Det är så säkert som att ni är född! Har ni inte saknat något själv?»

»Nej. Det vill säga, jag kunde inte hitta en pennlåda av silver, som faster Mary Pratt gav mig på min sista födelsedag — —»

»Ni kommer att finna, att den är stulen — det kan ni vara säker på.»

»Nej, det tror jag inte, för sedan jag antytt den där stölden av klockan och fått en så grundlig avsnäsning, gick jag och letade i mitt rum, och pennlådan var borta, men bara undanlagd, och jag hittade den igen.»

»Är ni säker på att ni inte saknar något annat?»

»Ja, ingenting av värde. Jag förlorade en liten guldring, värd två eller tre dollars, men den kommer nog fram. Jag skall leta igen.»

»Enligt min åsikt kommer ni ej att finna den. Här ha varit en mängd stölder, säger jag er. Stig in!»

Domaren Robinson steg in, åtföljd av Buckstone och stadsfiskalen, Jim Blake. De satte sig ned, och sedan de en stund pratat om väder och vind, sade Wilson:

»Från det ena till det andra, så ha vi just fått en sak att lägga till förteckningen på stölderna, kanske två. Domaren Driscolls gamla silverur är borta, och Tom här har mistat en guldring.»

»Ja, det ser ruskigt ut», sade domaren, »och värre blir det ju mer man får reda på. Hos Hanks' Dobsons, Pilligrews, Ortons, Grangers, Hales, Fullers, Holcombs, hos varenda en

i själva verket, som bor nära tant Coopers, ha de stulit småsaker sådana som armband, silverskedar och sådana små värdesaker som äro lätta att stoppa på sig. Det är alldeles tydligt, att tjuven begagnade tillfället, när alla grannarna voro hemma hos Patsy Cooper och alla deras niggrer stodo och hängde utefter hennes staket för att titta på ståten, för att i allsköns ro plundra de övergivna hemmen. Patsy är olycklig över det, dels för grannarnas skull och dels, naturligtvis, alldeles särskilt för sina utländska gästers skull; hon är så ledsen för dem, att hon inte bryr sig om att sörja över sina egna små förluster.»

»Det är samme tjuv som förra gången», sade Wilson. »Jag antager, att det ej kan vara något tvivel om den saken.»

»Stadsfiskalen tror inte det.»

»Nej, det har ni rätt i», sade Blake; »förra gången var det en karl, det fanns det många bevis på, som vi av yrket väl ha reda på, fastän vi aldrig fingo fast i honom; men den här gången är det en kvinna.»

Wilson tänkte på den hemlighetsfulla flickan mitt emot. Hon var numera alltid i hans tankar. Men hon svek honom den här gången också. Blake fortsatte:

»Hon är en böjd gammal gumma med en täckt korg på armen, klädd i svart slöja och sorgdräkt. Jag såg henne vanka omkring vid ångfärjan i går. Hon bor nog i Illinois, tänker jag, men jag bryr mig ej om var hon bor; jag skall få fatt på henne — det kan hon vara säker på.»

»Vad kommer er att tro, att hon är tjuven?»

»Jo, för det första finns det ingen annan att gissa på, och för det andra var det några av niggeråkarna som råkade köra förbi och sågo henne gå ut och in i husen och talade om det för mig — och det råkar just vara i de bestulna husen i samtliga fall.»

Det medgavs, att detta var ett mycket bra indiciebevis. En tankfull tystnad följde under några ögonblick, varpå Wilson sade :

»Det är i varje fall tur med en sak. Hon kan varken pantsätta eller sälja greve Luigis dyrbara indiska dolk.»

»Vad i all världen!», utropade Tom, »är den borta?»

»Ja.»

»Kors, det var då en dyrgrip tjuven fick med sig! Men varför kan hon varken pantsätta eller sälja den?»

»Emedan, när tvillingarna kommo hem från Frihetens Söners möte i går kväll, talades det om stölden överallt, och tant Patsy var orolig för att de skulle ha förlorat något. De funno dolken borta och underrättade polisen samt pantlånarna överallt. Det var ett dyrbart fynd, ja, det var det, men den gamla kvinnan lär ej få någon glädje av det, ty då blir hon tagen.»

»Erbjödo de någon belöning?»

»Ja, femhundra dollars för kniven och femhundra dollars därtill för tjuvens gripande.»

»En sådan tjockskallig idé», utbrast stadsfiskalen. »Tjuven vågar sig inte till någon pantlånare och inte skicka någon heller. Vem som än kommer med kniven blir tagen, för det finns inte en pantlånare, som skulle vilja gå miste om utsikten att — —»

Om någon hade givit akt på Toms ansikte vid det tillfället, skulle kanske dess grågröna färg ha väckt uppmärksamhet; men ingen gjorde det. Han sade för sig själv: »Jag är förlorad! Jag kan aldrig i världen betala, vad jag är skyldig; resten av bytet räcker ej att betala halva skulden med. Å, jag vet det — jag är förlorad, jag är förlorad, och den här gången för alltid. Ack, det är rysligt — jag vet ej, vad jag skall göra eller vart jag skall vända mig!»

»Seså, seså», sade Wilson till Blake. »Jag gjorde upp planen för dem vid midnatt, och klockan två i morse hade vi den klar i minsta detalj. De komma att få tillbaka sin dolk, och sedan skall jag förklara för er, hur det gått till.»

Det märktes många tecken till allmän nyfikenhet, och Buckstone sade:

»Hör på, ni har eggat vår nyfikenhet inte så litet, Wilson, och om ni inte har något emot att i förtroende säga oss — — —»

»För allt i världen, jag skulle lika gärna berätta det som låta bli, Buckstone, men eftersom det blev överenskommet mellan tvillingarna och mig att ingenting skulle sägas, måste vi låta det bero därvid. Men ni kan taga mitt ord på att ni icke skola behöva vänta tre dagar. Någon kommer mycket snart att anmäla sig och vilja ha belöningen, och

mycket snart efteråt skall jag kunna visa er både tjuven och dolken.»

Stadsfiskalen var besviken och brydd därjämte. Han sade:

»Det kan så vara — ja, och jag hoppas, att ni spår sant, men jag må bli fördömd, om jag begriper, hur det skall gå till. Det är för klyftigt för mig!»

Ämnet tycktes vara utdebatterat. Ingen syntes hava något att tillägga. Efter en stunds tystnad meddelade fredsdomaren Wilson, att han och Buckstone kommit som kommitterade, på det demokratiska partiets vägnar, för att bedja honom låta uppställa sig som kandidat för borgmästarevärdigheten — ty den lilla staden skulle nu få egen magistrat, och tiden för första valet nalkades. Det var den första uppmärksamhet, något parti någonsin visat Wilson; det var en tämligen blygsam sådan, men den var ett erkännande av hans debut i stadens liv och verksamhet till slut; den var ett steg uppåt, och han var djupt tacksam. Han mottog anbudet, och kommittén avlägsnade sig, åtföljd av unge Tom.

*

FJORTONDE KAPITLET.

Den äkta vattenmelonen från Sydstaterna är en särskild Guds gåva, som ej kan nämnas på samma gång som mera vanliga saker. Den är den förnämsta av jordens njutningar, med Guds nåde, konung över alla jordens frukter. När man har smakat den, vet man, vad änglarna äta. Det var ingen vattenmelon från Sydstaterna, som Eva åt; det veta vi, ty hon ångrade sig. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Ungefär vid samma tid som Wilson bugade ut kommittén, trädde Pembroke Howard in i huset intill för att avgiva rapport. Han fann den gamle domaren sitta i sin länstol, bister och rak i ryggen, väntande på honom.

»Nå, Howard — hur gick det?»

»Så bra som möjligt.»

»Han antager utmaningen, eller hur?» och stridsglansen började muntert glimma i domarens ögon.

mycket snart efteråt skall jag kunna visa er både tjuven och dolken.»

Stadsfiskalen var besviken och brydd därjämte. Han sade:

»Det kan så vara — ja, och jag hoppas, att ni spår sant, men jag må bli fördömd, om jag begriper, hur det skall gå till. Det är för klyftigt för mig!»

Ämnet tycktes vara utdebatterat. Ingen syntes hava något att tillägga. Efter en stunds tystnad meddelade fredsdomaren Wilson, att han och Buckstone kommit som kommitterade, på det demokratiska partiets vägnar, för att bedja honom låta uppställa sig som kandidat för borgmästarevärdigheten — ty den lilla staden skulle nu få egen magistrat, och tiden för första valet nalkades. Det var den första uppmärksamhet, något parti någonsin visat Wilson; det var en tämligen blygsam sådan, men den var ett erkännande av hans debut i stadens liv och verksamhet till slut; den var ett steg uppåt, och han var djupt tacksam. Han mottog anbudet, och kommittén

avlägsnade sig, åtföljd av unge Tom.

*

FJORTONDE KAPITLET.

Den äkta vattenmelonen från Sydstaterna är en särskild Guds gåva, som ej kan nämnas på samma gång som mera vanliga saker. Den är den förnämsta av jordens njutningar, med Guds nåde, konung över alla jordens frukter. När man har smakat den, vet man, vad änglarna äta. Det var ingen vattenmelon från Sydstaterna, som Eva åt; det veta vi, ty hon ångrade sig. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Ungefär vid samma tid som Wilson bugade ut kommittén, trädde Pembroke Howard in i huset intill för att avgiva rapport. Han fann den gamle domaren sitta i sin länstol, bister och rak i ryggen, väntande på honom.

»Nå, Howard — hur gick det?»

»Så bra som möjligt.»

»Han antager utmaningen, eller hur?» och stridsglansen började muntert glimma i domarens ögon.

»Antager? Kors, han gjorde det med förtjusning.»

»Så, det gjorde han. Det är nobelt — riktigt nobelt. Det tycker jag om. När blir det?»

»Nu! Genast! I kväll! En beundransvärd karl — beundransvärd!»

»Beundransvärd? Han är en raring! Sannerligen, det är en ära lika väl som ett nöje att möta en sådan man med vapen i hand. Seså — i väg med dig! Gå och ordna alltsammans — och giv honom mina hjärtligaste hälsningar. En utmärkt karl, sannerligen; en beundransvärd karl, som du säger.»

Howard skyndade bort, i det han sade:

»Jag skall stämma honom till den obebodda platsen mellan Wilsons hus och spökhuset inom en timme, och jag tager med mig mina egna pistoler.»

Domaren Driscoll började gå av och an på golvet i ett tillstånd av förtjust upphetsning; men plötsligt stod han stilla och började tänka — började tänka på Tom. Två gånger tog han ett steg mot chiffonjén, och två gånger vände han om, men slutligen sade han:

»Kanske är detta min sista kväll här i världen — jag får ej taga risken. Han är ingenting värd, han är en ovärdig, men det är till stor del mitt fel. Han lämnades mig i vård av min bror på hans dödsbädd, och jag har skämt bort honom till hans fördärv, i stället för att fostra honom strängt och göra en man av honom. Jag har ej väl vårdat vad som anförtrotts mig, och till den synden får jag ej foga att övergiva honom. En gång redan har jag förlåtit honom och tänkte låta honom genomgå en lång och hård prövotid, innan jag förlät honom igen, om jag skulle få leva, men jag törs ej taga den risken. Nej, jag måste förnya testamentet. Men om jag överlever duellen, skall jag gömma undan det, och han skall ingenting få veta, tills han bättrar sig och jag ser, att hans förbättring är varaktig.»

Han skrev om testamentet, och den, han trodde vara sin brorson, var ännu en gång arvinge till en förmögenhet. Just som han höll på att sluta därmed, kom Tom, som gått sig trött på en ny grubbelfylld vandring, hem och gick på tå förbi vardagsrummets dörr. Han tittade in och skyndade på, ty i kväll hade åsynen av hans farbror blott något fasaväckande för honom. Men farbrodern satt och skrev! Det var något ovanligt så sent. Vad kunde han skriva? En rysning av oro gick genom Toms hjärta. Rörde den där skriften honom? Han fruktade det. Han tänkte, att när olyckan en gång kommer, så kommer den ej i små stänk, utan i hela skurar. Han sade sig själv, att han måste få

kasta en blick på det där dokumentet, kosta vad det ville. Han hörde någon komma och gömde sig, så att han varken syntes eller hördes. Det var Pembroke Howard. Vad var nu å färde?

Howard sade med mycken tillfredsställelse:

»Allting är klappat och klart. Han har gått till stridsplatsen med sin sekundant och doktorn — brodern är också med. Jag har arrangerat alltsammans med Wilson — det är Wilson, som är hans sekundant. Vi skola hava tre skott var.»

»Präktigt! Hur är det med månen?»

»Ljust som dagen, närapå. Utmärkt alldeles för det avståndet — femton yards. Ingen vind, inte en pust — varmt och stilla.»

»Allt väl, allt förstklassigt. Se här, Pembroke, läs det här och bevittna det.»

Pembroke läste och bevittnade testamentet, varpå han hjärtligt skakade den gamle vännens hand och sade:

»Ja, det var rätt, York — men jag visste, att du skulle göra det. Du kunde ej lämna den stackars pojken att kämpa sig fram utan tillgångar och utan yrke, med säkert misslyckande framför sig, och jag visste, att du för hans fars skull om ej för hans egen icke skulle låta det gå därhän.»

»För hans döde fars skull kunde jag det inte, som du säger, ty stackars Percy — men du vet, vad Percy var för mig. Men kom ihåg en sak: Tom får ingenting veta om detta, ifall jag ej stupar i kväll.»

»Jag förstår. Jag skall bevara hemligheten.»

Domaren låste in testamentet, och de båda vännerna gåvo sig i väg till stridsplatsen. En minut därefter var testamentet i Toms händer. Så snart han fann sin olycka avvärjd, undergingo hans känslor en väldig omvälvning. Han lade försiktigt tillbaka testamentet på dess plats, öppnade munnen och svängde sin hatt runt huvudet en, två, tre gånger,

efterhärmande tre väldiga hurrarop, under det att intet ljud gick över hans läppar. Han började upprörd och glad resonera med sig själv, men litet emellanåt utbragte han åter en annan rad tysta hurrarop.

Han sade till sig själv: »Jag har fått förmögenheten tillbaka, men jag skall ej låta någon märka, att jag vet av det. Och den här gången skall jag hålla fast vid den. Jag skall ej utsätta mig för några flera risker. Jag skall icke spela mera, icke dricka mera, emedan — ja, emedan jag skall låta bli att gå där något sådant bedrivs hädanefter. Det är säkra vägen, och enda säkra vägen; jag borde ha tänkt på det förut — ja, om jag haft lust, förstås. Men nu — o, min själ, har jag inte haft en riktig läxa, och jag skall aldrig mer utsätta mig för något sådant. Aldrig i livet. O, du min milde! I morse försökte jag övertyga mig själv om att jag skulle kunna få honom god igen utan allt för mycket besvär, men sedan dess har jag hela tiden blivit allt mer och mer nedslagen och misströstande. Om han säger mig något om det här, så är det bra, men gör han det inte, så låtsas jag ingenting veta. Jag — ja, jag skulle ha lust att tala om det för Pundhuvud-Wilson, men — nej: jag skall tänka på den saken, kanske bör jag inte göra det.» Så surrade han i väg med ett tyst hurra till och sade: »Jag är omvänd, och den här gången skall jag förbli det, det är säkert!»

Han skulle just sluta med en sista, väldigt, tyst demonstration, då han plötsligen kom ihåg, att Wilson gjort det omöjligt för honom att pantsätta eller sälja den indiska kniven och att han åter var i fruktansvärd fara för att bliva avslöjad av sina fordringsägare tack vare den omständigheten. Hans fröjd sjönk alldeles ihop och han vände sig stapplande mot dörren, jämrande sig och klagande över sitt bittra öde. Han släpade sig uppför trappan och satt länge i bittra tankar uppe i sitt rum, förtvivlad och över sig given, med Luigis indiska dolk som text för del hela. Till sist suckade han och sade:

»När jag trodde, att de här ädelstenarna voro glasbitar och elfenbenet bara vanligt ben, hade saken intet intresse för mig, emedan den inte hade något värde och inte kunde hjälpa mig ut ur de här bekymren. Men nu — å, nu är

den full av intresse, och det så att det kan komma ens hjärta att brista. Det är som en säck med guld, som

förvandlats till gatsmuts och aska i mina händer. Den kunde rädda mig och rädda mig så lätt, och likväl måste jag gå under. Det är som att drunkna med ett livbälte inom räckhåll. All otur kommer till mig och all tur till andra människor — Pundhuvud-Wilson till exempel; till och med hans bana har fått ett slags liten start till slut, och vad har han gjort för att förtjäna det, det skulle jag just vilja veta! Ja, han har öppnat sin egen väg, men är inte nöjd med det, utan måste ovillkorligen stänga min. Det är en lumpen, självisk värld, och jag önskar, att jag vore borta ur den.» Han lät ljusskenet från ett ljus falla på slidans juveler, men blixtarna och glansen hade intet behag för hans ögon; de voro endast lika många sår för hans hjärta. »Jag vågar ej säga Roxy någonting om det här», sade han; »hon är för djärv. Hon skulle föreslå att bryta lös de här stenarna och sälja dem, och sedan — å, hon skulle bli häktad och stenarna spårade, och så — —» Tanken kom honom att darra, och han gömde undan kniven, skälvande i hela kroppen och kastande skygga blickar omkring sig, lik en brottsling, som inbillar sig att hans anklagare redan är nära.

Skulle han försöka sova? Nej, sömn var ej att tänka på; hans oro var alltför jäktande, alltför hjärtskärande. Han måste hava någon att dela hans sorg. Han skulle bära sin förtvivlan till Roxy.

Han hade hört flera avlägsna skott, men den sortens ljud voro icke ovanliga, och de hade ej gjort något intryck på honom. Han gick ut bakvägen och styrde kosan västerut. Han gick förbi Wilsons hus och över den öppna planen, då han plötsligt fick se flera gestalter nalkas Wilsons hus på en väg genom de obebodda tomterna. Det var duellanterna, som kommo tillbaka från striden; han tyckte sig igenkänna dem, men som han inte hade någon håg för sällskap med vita människor, hukade han sig ned bakom gärdesgården, tills de kommit ur hans väg.

Roxy mådde förträffligt. Hon sade:

»Var va' du, barn? Va' inte du me'?»

»Med om vad?»

»I duellen.»

»Duellen — Har här varit en duell?»

»Visst har de' de'. Gamle domarn har haft en duell med en åv di där tvillingarna.»

»Kors i all världen!» Därpå tilläde han för sig själv: »Det var därför, han skrev om testamentet igen; han tänkte, att han kunde bli dödad, och det gjorde honom mildare mot mig. Och det var därför, han och Howard hade så mycket att styra med — — — Att tänka sig, att om bara tvillingen dödat honom, skulle jag nu vara kvitt mina — — —»

»Vad mumlar du om, Chambers? Var va' du? Visste du inte, att dom skulle slåss?»

»Nej, det visste jag inte. Gubben försökte få mig att utmana greve Luigi, men det gick inte för honom, så att jag antager, att han beslöt själv lappa ihop familjens ära.»

Han skrattade åt tanken och började draga på med en detaljerad skildring av sitt samtal med domaren och hur slagen och full av blygsel domaren varit över att finna, att han hade en kujon i familjen. Han såg upp till slut och kände sig slagen själv. Roxanas barm hävdes av återhållen sinnesrörelse, och hon stirrade på honom med ett omätligt förakt skrivet i sitt ansikte.

»Å, du vägrade att slåss med en karl, som sparkade dej, i stället för å' tigga å' be om'et! Å' du har inte mer känsla än å' komma å' tala om'et för mej, som satte en så'n eländig, tarvlig, vansläktad hare i världen? Usch — ja' blir sjuk åv'et. De ä' niggern i dej, d'ä va' dä' ä'. Trettioen delar åv dej är vita, å' bara en del nigger, å' den eländiga stackars enda delen, den ä' din själ. Den ä' inte nå't å' hålla på; den ä' inte värd att ta' med en spade å' hälla på gödselstacken. Du har vanärat din börd. Va' skulle din far ha tyckt om dej! De' ä' så att de' kan komma honom å' vända sej i graven.»

De sista meningarna bragte Tom i fullt raseri, och han sade sig själv, att om bara hans far vore vid liv och inom räckhåll för ett mord, så skulle hans mor snart få se att han hade en mycket tydlig uppfattning av vad han stod i

skuld för till den mannen och var villig att betala den skulden till det yttersta och skulle göra det också, även om det kostade hans liv; men de tankarna behöll han för sig själv, vilket var tryggast i moderns närvaro.

»Va’ i all världen har de’ blivit av Essex’ blod i dej? De' ä’ va’ ja’ inte kan förstå. Å’ de’ ä’ inte bara Essex’ blod, som ä’ i dej — nej, för allt i världen, långt därifrån! Min morfarsfarfarsfar var gamle kapten Smith, åv de’ finaste blod som nå’nsin fanns i gamla Virginia, å’ hanses farfarsfarmor eller någe så’nt långt tillbaka var Pocahontas, indiandrottningen, å’ hennes man var en niggerkung utifrån Afrika — å’ där ä’ du i alla fall, slinkande unnan en duell å’ vanärande hela din stamtavla som en usel vanboren hund! Ja, de’ ä’ niggern i dej!»

Hon satte sig ned på sin ljuslåda och började drömma. Tom störde henne ej; emellanåt saknade han försiktighet, men icke i omständigheter av detta slag. Roxanas häftighet lade sig så småningom, men långsamt, och till och med när den tycktes alldeles flyktad, kunde den stundom bryta ut igen så att säga i ett avlägset mullrande, i form av avbrutna utrop. Ett av dessa var: »finns inte niggern nog i’n te’ å’ synas på fingernaglarna, å’ för den saken behövs väldigt lite’ — men de’ finns nog för å’ färga hanses själ.»

Efter en stund mumlade hon: »jojo, herrn, nog för å’ färga en hel hoper så’na». Slutligen upphörde hennes tankspridda knotande alldeles, och hennes uppsyn klarnade — ett välkommet tecken för Tom, som lärt sig förstå sig på hennes lynne och visste, att hon nu var på tröskeln till gott lynne. Han lade märke till att hon litet emellanåt omedvetet förde handen till nässpetsen. Han såg närmare efter och sade:

»Men, mor, din nässpets är ju alldeles flådd. Hur gick det till?»

Hon lät höra ett av dessa fulltoniga skratt, som Gud förunnat i dess fullkomlighet endast åt de saliga änglarna i himmelen och åt den piskade, brutne svarte slaven på jorden, och sade:

»Måtte hin ta den duellen, ja’ va’ me’ i den själv.»

»Vad i all världen — var det en kula, som gjorde det?»

»Jo, herrn, de’ kan du slå vad om.»

»Nå, jag har då aldrig hört maken! Säg, hur hände det?»

»Hände seså här. Ja satt här å’ småsussade i mörkret, å’ — pang! — kommer en kula, rakt där borta. Ja’ skuttar i väg direkte te’ andra ändan åv huse’ för å’ få se va’ de’ var å’ stannar vid de’ gamla fönstret åt Pundhuvud-Wilsons hus

te’, de’ fönstret, som ä’ utan rutor — men va’ de’ beträffar, så ä’ de’ inga rutor i något åv dom å’ ja’ stod där i mörkret å’ titta’ ut, å’ där i månskenet, rakt nedanför mej, stod en åv tvillingarna å’ svor — inte mycke’, han bara svor tyst — de’ var den brune, som svor, för att han va’ träffad i skuldran. Å, doktor Clayton, han tog itu me‘en, å’ Pundhuvud-Wilson han hjälpte te’, å’ gamle domare Driscoll å’ Pem Howard stod ett stycke längre bort å’ vänta’, att dom här skulle bli färdiga igen. Å’ me’samma skingra dom sej å’ gav kommando, å’ pang-pang smällde pistolerna, å’ tvillingen han säjer: »usch» — han träffades på handen den gången — å’ ja’ hör samma kula säja spatt mot timret under fönstret; å’ nästa gång dom skjuter, säjer tvillingen »usch» igen, å’ ja’ sa’ så me’, för en kula halkade åv hans kindben å’ hoppa’ upp hit å’ titta’ på kanten åv fönstret å’ fräser rakt förbi syna på mej å’ tar skinnet åv näsan på mej — kors, om ja’ stått bara en tum eller en halv längre fram, skulle den ha tagit me’ sej hela näsan å’ vanställt mej. Här ä’ kulan; ja’ snoka’ rätt på’na.»

»Stod du kvar där hela tiden?»

»De’ va’ en fråga, det! Va’ skulle ja’ eljest göra? Får ja’ kanske tillfälle å’ se en duell vareviga dag?»

»Men du stod rakt i skottlinjen! Var du inte rädd?»

Kvinnan fnyste till med förakt.

»Rädd! Smith-Pocahontas ä’ inte rädda för nånting, allraminst för kulor.»

»Familjen har fått mod nog, skulle jag tro; vad den saknar är omdöme. Jag skulle inte ha stannat kvar där.»

»De' ä' ingen som beskyller dej för de'.»

»Blev någon annan skadad?»

»Ja, vi blev träffade allihop utom den ljusa tvillingen å' doktorn å' sekundanterna. Domaren blev inte skadad, men jag hörde Pundhuvud säga, att en kula skar åv lite' åv hanses hår.»

»Anamma!», sade Tom för sig själv, »att ha varit så nära att bli kvitt alla bekymmer och gå miste om det för en tums felriktning! Oj, oj, han kommer att leva länge nog för att taga reda på alltsammans om mig och sälja mig till någon niggerhandlare ännu — ja, och inte skulle han dröja enminut med att göra det heller, om han visste.» Därpå sade han högt, med allvarlig stämma:

»Mor, vi äro i en farlig knipa.»

Roxana drog spasmodiskt efter andan och sade:

»Barn! Varför skrämmer du en så? Va' ä' de' som kommer å' hända?»

»Jo, det är en sak, jag inte berättat för dig. Då jag inte ville slåss, rev han sönder testamentet och — — —» Roxanas ansikte blev likblekt, och hon sade:

»Nu ä' de' ute me' dej — å' de' för alltid. De' ä' slutet. Båda två få vi svälta, å' — — —»

»Vänta och låt mig tala till slut! Jag antager, att när han beslöt sig för att slåss själv, tänkte han, att han kunde bli dödad och icke få tillfälle att förlåta mig någon mera gång i sitt liv, och därför gjorde han om testamentet igen, och jag har sett det, och det är som det skall vara. Men —»

»Å, pris ske Gud, då ä' vi trygga igen! — trygga! — å' varför behöver du då komma å' tala så'na fasliga — — —»

»Vänta, säger jag dig, och låt mig tala till slut. Vad jag skrapade ihop häromdagen räcker inte till att betala hälften av vad jag är skyldig, och när som helst kunna mina fordringsägare — — ja, du vet, vad som kan hända.»

Roxana lät sitt huvud sjunka ned och bad sin son lämna henne i fred — hon måste tänka sig grundligt in i den här saken. Slutligen sade hon med tonvikt på orden:

»Du är tvungen å' bli väldigt försiktig nu, de' säjer ja' dej! Å' hör nu på, hur du ska' göra! Han blev inte dödad, å' om du ger honom minsta anledning, så river han itu testamentet igen, å' de' ä' sista gången, kom du ihåg de'! Alltså har du att visa honom va' du kan göra under de närmaste dagarna. Du ä' tvungen å' vara alldeles förgiftat snäll å' låta honom se de'; å' du ä' piskad å' göra allt möjligt för å' få honom att lita på dej, å' du ska' ställa dej in me' gamla tant Pratt me' — hon har fasligt mycke' inflytande på domarn å' ä' den bästa vän du har. För de' andra ska' du ge dej i väg te' S:t Louis, å' på de' vise' ska' du hålla dej kvar i hanses gunst. Så ska' du göra opp me' de där människorna. Du ska' säja dom, att han inte kan leva länge — å' de' ä' sant — å' säja dom, att du ska' betala dom ränta, å' stor procent me', tio — va' heter de'?»

»Tio procent i månaden?»

»Just så. Så tar du å' säljer va' du har, lite i sänder, ä' betalar räntan. Hur länge kan de' räcka, va' du får?»

»Jag tänker, att det blir nog att betala räntan med under sex månader.»

»Då ä' du på det klara. Om han inte dör inom sex månader, så gör de' ingen skillnad — Försynen ska' nog ordna de'. Du kommer å' vara säker — om du uppför dej ordentligt.» Hon riktade en sträng blick på honom och tilläde: »Å' du kommer att sköta dej — vet du de1?»

Han skrattade och sade, att han skulle försöka i varje fall. Hon lät sig ej nöja med det utan sade allvarsamt:

»Försöka duger inte. Du ska' göra de'. Du kommer inte å' stjäla en knappnål — för att de' inte ä' säkert hädanefter; å' du kommer inte å' gå i dåligt sällskap — inte en enda gång, förstår du; å' du kommer inte å' dricka en droppe — aldrig en endaste droppe; å' du kommer inte å' spela ett endaste spel — inte ett! De' ä' inte va' du

kommer å' försöka å' göra, de' ä' va' då kommer å' göra. Å' ja' ska' säja dej, hur ja' kan veta de'. Så här ä' de'. Ja' kommer å' följa me' dej te' Sant Louis ja' själv; å' du kommer te' mej varendaste dag i ditt liv, å' ja' ska' se efter dej, å' om du sviker i en endaste en åv dom här sakerna — bara en — så svär ja' på att ja' kommer direkte hit till denna häringa sta'n å' berättar för domarn att du ä' en nigger å' en slav — å' bevisar de'!» Hon stannade för att låta sina ord göra verkan. Därpå tillade hon: »Chambers, tror du mej näjr ja,' säjer de'?»

Tom var fullkomligt allvarsam nu. Det fanns inte någon brist på allvar i hans röst, då han svarade:

»Ja, mor, nu vet jag, att jag är omvänd — och för alltid. För alltid — och utom räckhåll för någon mänsklig frestelse.»

»Gå då hem me' dej å' börja på!»

*

FEMTONDE KAPITLET.

Ingenting är i så stort behov av förbättring som andra människors vanor. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Se, dåren säger: »lägg ej alla dina ägg en och samma korg!» — vilket blott är ett sätt att säga: »splittra dina pengar och din uppmärksamhet!», men den vise säger: »lägg alla dina ägg i en korg och — se efter den korgen!» — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Vilken tid var det ej som Dawson's Landing genomlevde! Hela sitt liv hade det sovit, men nu fick det knappast tillfälle att nicka till, så snabbt jagade stora händelser och förkrossande överraskningar i varandras kölvatten: Fredag morgon, första anblicken av verklig adel, dessutom stor mottagning hos tant Patsy Cooper och tjuvarnas stora plundringståg; fredag afton, dramatisk utsparkning av arvtagaren till den främste medborgaren i närvaro av fyrahundra människor; lördag morgon, uppdykande av den i långa år undertryckta Pundhuvud-Wilson som praktiserande advokat; lördag kväll, duell mellan den främste medborgaren och den adlige främlingen.

Folket var mera högfärdigt över duellen än över alla de andra sakerna tillhopa, kanske. Det var en heder för deras stad, att sådana saker passerade där. I deras ögon hade huvudpersonerna nått tinnarna av mänsklig ära. Var och en hembar sin hyllning åt deras namn; deras lov var i allas mun. Till och med duellanternas biträdande fingo på sin lott en vacker anpart av det offentliga gillandet, varför Pundhuvud-Wilson plötsligt blev en man av betydenhet. Då han på lördagskvällen ombads att uppställa sig som kandidat vid borgmästarevalet, äventyrade han att bliva besegrad; men söndags morgon fann honom som em man i betryggad ställning, vilkens framgång var given.

Tvillingarna voro utomordentligt stora personligheter nu; staden tog dem med hänförelse till sin famn. Dag efter dag, kväll efter kväll, måste de gå ur hus i hus på middagaroch visiter, skaffande sig nya vänner, utvidgande och befästande sin popularitet och förtjusande, förvånande alla med sina underbara musikaliska prestationer; då och då förhöjde de intrycket genom att giva prov på vad de kunde åstadkomma i annan riktning, visande de sällsynta och förunderliga färdigheter av mångahanda slag, som de hade på lager. De voro så belåtna, att de gjorde den föreskrivna trettiodagars anmälan, första steget för förvärvande av borgarskap, och beslöto att sluta sina dagar på denna angenäma plats. Detta var höjdpunkten av allt. Den förtjusta befolkningen reste sig som en man och applåderade; och då tvillingarna anmodades att uppställa sig som kandidater vid det stundande stadsfullmäktigevalet, kände sig den allmänna tillfredsställelsen fullständig.

Tom Driscoll gladdes ej åt detta; det tog djupt och gjorde ont hela vägen in. Han hatade den ene tvillingen, emedan han sparkat honom, och den andre emedan han var den sparkandes bror.

Emellanåt undrade folk över att ingenting hördes om inbrottstjuven eller om den stulna kniven eller det andra rovet, men ingen var i stånd att kasta något ljus över den saken. I det närmaste en vecka hade gått, och alltjämt

förblev saken ett omtvistat mysterium.

På söndagen råkades stadsfiskal Blake och Pundhuvud-Wilson på gatan och Tom Driscoll slöt sig till dem tids nog för att hjälpa dem börja sitt samspråk. Han sade till Blake:

»Ni ser inte kry ut, Blake; ni ser ut som om ni vore ledsen över något. Har någonting gått på tok i detektivbranschen? Jag tror, att ni med fog och med rätta gör anspråk på ett ganska gott anseende på det området, eller hur?» — vilket kom Blake att känna sig välvillig och visa det; men Tom tillade: »... för att vara en landsortsdetektiv», vilket kom Blake att känna sig på det rakt motsatta sättet och ej bara känna det, utan också förråda det i sin röst:

»Jaha, herrn, jag har ett visst anseende, och det är lika gott som någon annans i yrke till på köpet, från landsorten eller inte.»

»Å, jag ber om ursäkt; jag tänkte inte såra. Vad jag skulle till med att fråga var bara om den gamla kvinnan,som plundrade staden — gumman med de lutande skuldrorna, ni vet, som ni sade ni skulle få fatt på; och jag visste nog också, att ni skulle lyckas, eftersom ni har rykte om er att aldrig skryta, och — nåväl, ni — ni har väl infångat gumman?»

»Måtte f—n taga gumman!»

»Vad nu då! Ni vill väl inte säga, att ni ej fått fatt på henne?»

»Nej, jag har inte fått fatt på henne. Om någon kunde ha infångat henne, skulle jag ha kunnat göra det; men ingen kunde det, vem det vara månde.»

»Jag är ledsen, riktigt ledsen — för er skull, ty då det blir känt. att en detektiv uttryckt sig med sådan säkerhet och sedan...»

»Bry er inte, det är alltihop; bry er inte, och vad staden beträffar, behöver den inte gräma sig heller. Hon är min stek — var ni säker på det. Jag är henne på spåren; jag har fått uppslag, som...»

»Det är bra! Om ni kunde få hit en detektivveteran från S:t Louis att hjälpa er finna ut, vad spåren betyda och vart de leda, så...»

»Jag är tillräckligt veteran själv, och jag behöver ingen människas hjälp. Jag skall ha henne inburad inom en ve... inom en månad. Det svär jag på!»

Tom sade vårdslöst:

»Jag antager, att det är nog — ja, det är nog. Men gammalt folk plägar inte ofta — och hon var ju ganska gammal, antar jag? — leva länge nog för den försiktiga marsch framåt, som utmärker yrkesdetektiven, då han fått tillsammans sina uppslag och är ute på sitt krypskytte.»

Blakes slöa ansikte rodnade under speorden, men innan han kom sig för med repliken, hade Tom vänt sig till Wilson och sade med saktmodig likgiltighet i röst och sätt:

»Vem fick belöningen, Pundhuvud?»

Wilson ryckte till en smula och förstod, att nu var det hans tur.

»Vilken belöning?»

»Belöningen för tjuven, vet jag, och den andra belöningen för dolken.»

Wilson svarade — och tämligen motvilligt, tycktes det, att döma efter hans tveksamma sätt att uttrycka sig:

»Ja, belöningen — ja, i själva verket har ingen gjort anspråk på den än.»

Tom föreföll förvånad. »Är det verkligen så?»

Wilson visade en smula retlighet, då han svarade: »Ja, så är det. Vad var det med det?»

»Å, rakt ingenting. Jag tänkte bara, att ni funnit upp något nytt, något sätt att vända upp och ned på...» Han hejdade sig och vände sig till Blake, som var förtjust över att en annan nu fått intaga hans plats på halstret. »Blake, förstod ni inte honom så, att han antydde, att ni inte skulle behöva jaga upp den gamla kvinnan?»

»Jo, sannerligen, han sade, att han skulle ha både tjuven och rovet iniom tre dagar — det sa' han, ta mej hin — och det var precis för en vecka sedan. Jag sa' den gången, att ingen tjuv och ingen langare skulle komma att försöka pantsätta eller sälja en sak, då han visste, att pantlånaren kunde få båda belöningarna genom att lägga vantarna på både honom och dyrgripen. Det var den mest välsignade idé jag någonsin hört.»

»Ni skulle tänka annorlunda», sade Wilson med retad rättframhet, »om ni hade reda på hela planen i stället för bara en del av den.»

»Gott», sade polismannen eftertänksamt, »jag trodde, att det inte skulle lyckas, och hittills har jag i alla fall haft rätt.»

»Mycket bra, låt så vara då och låt vår plan än en tid visa, vad den duger till. Den har lyckats åtminstone lika bra som edra egna metoder, som ni torde erkänna.»

Fiskalen hade ingenting till hands att giva tillbaka, varför han lät höra en missbelåten fnysning och sade ingenting alls.

Allt sedan den kvällen, då Wilson hemma hos sig hade yppat en del av sin plan, hade Tom flera dagar försökt gissa hemligheten i vad som inte omtalades av den, men hade misslyckats. Då hade det fallit honom in att låta Roxanas klyftigare huvud försöka sig på med det. Han låtsades tala om en fingerad sak och utvecklade den för henne. Hon tänkte på den och gav sitt omdöme. Tom sade sig

själv: »Sannerligen, har hon ej slagit huvudet på spiken!» Han tyckte, att han borde pröva hennes tolkning nu och giva akt på Wilsons ansikte; därför sade han betänksamt:

»Wilson, ni är ingen dumbom — vilket nyligen blivit konstaterat. Vilken er plan än var, så hade den sunt förnuft i sig, Blake må säga vad han vill. Jag vill inte be er tala om den, men jag vill förutsätta något — något som kan tjäna som utgångspunkt för vad jag vill komma till, och det är allt vad jag avser. Ni utlovade femhundra dollars för kniven och femhundra för tjuven. Låt oss nu bara antaga, att den första belöningen annonseras, och att den andra genom slutna brev erbjudes pantlånarna, så...»

Blake slog sig på låret och utbrast:

»Ta' mej den sure, nu har han er, Pundhuvud! Att inte jag eller vilken idiot som helst kunde ha tänkt på det!»

Wilson tänkte för sig själv: »Vem som helst med något så när gott huvud skulle ha kommit underfund med det. Jag är inte förvånad över att Blake inte begrep det; jag är bara förvånad över att Tom gjorde det. Han måtte vara klyftigare än jag trott.» Han sade ingenting högt, och Tom fortsatte:

»Nåväl. Tjuven skulle aldrig kunna misstänka, att det var någon fälla, utan han skulle komma med kniven eller skicka den med någon och säga, att han köpt den för en spottstyver eller hittat den på gatan eller något liknande och försöka få belöningen — och bli häktad, eller hur?»

»Jo», medgav Wilson.

»Jag kan tro det», sade Tom. »Det är det intet tvivel om. Har ni någonsin sett den där kniven?»

»Nej.»

»Har någon av era bekanta gjort det?»

»Icke som jag vet.»

»Gott. Jag börjar tro att jag förstår, varför er plan inte lyckades.»

»Vad menar ni, Tom? Vart vill ni komma?» frågade Wilson med en gryende känsla av obehag.

»Jo, bara det, att det inte finns någon sådan kniv.»

»Hör på, Wilson», sade Blake, »Tom Driscoll har rätt, det ville jag hålla tusen dollars om — ifall jag hade dem.»

Wilson kände sig litet upphetsad och undrade om främlingarna haft honom till narr; det kupde sannerligen se så ut.Men vad skulle de kunna vinna därpå? Han förkastade den tanken. Tom svarade:

»Vinna? Å, ingenting kanske, som ni skulle sätta värde på. Men de äro främlingar, som hålla på att skaffa sig en ställning i ett nytt samhälle. Betyder det ingenting för dem att framträda som favoriter hos österländska furstar — då det ej kostar dem något? Wilson, det finns ingen sådan kniv, eljest skulle er plan ha bragt den i ljuset. Eller också, om en sådan kniv finnes, så ha de den ännu. För min del tror jag, att de sett någon sådan kniv, ty Angelo ritade upp den med sin blyertspenna alldeles för kvickt och bra för att han skulle kunna ha hittat på den för stunden, och naturligtvis kan jag ej svära på att de aldrig haft någon sådan, men det vill jag gå i borgen för — om de hade den med sig, då de kommo hit till staden, så ha de den kvar.»

Blake sade:

»Det förefaller väldigt förståndigt, vad Tom nu säger; ja, det gör det sannerligen.»

Tom svarade, i det han vände sig om för att gå: »Tag ni bara reda på den gamla kvinnan, Blake, och om hon inte kan skaffa fram kniven, så visitera tvillingarna.»

Tom flanerade bort. Wilson kände sig icke så litet nedslagen. Han visste knappast, vad han skulle tro. Han ville högst ogärna frångå sin tro på tvillingarna och var besluten att icke göra det på så obestämda bevis, man — nåja, han skulle tänka på saken och sedan fatta sitt beslut.

»Blake, vad tror ni om den här saken?»

»Ja, Pundhuvud, jag måste säga, att jag ser den på samma vis som Tom. De ha aldrig haft kniven, eller också, om de haft den, så ha de den ännu.»

De båda männen skildes åt. Wilson sade för sig själv:

»Jag tror, att de hade den. Om den hade blivit stulen, så skulle vår plan ha skaffat den tillbaka, det är säkert. Jag tror, att de ha den ännu.»

Tom hade ingen bestämd avsikt, dä han slog sig i språk med de båda männen. När han började sitt prat, hoppades han blott kunna reta dem en smula och få litet illvilligt nöje av det. Men när han gick sin väg, var han stormförtjust, ty han märkte, att han av ren tur och utan något besvärligt arbete lyckats åstadkomma åtskilliga

förtjusande saker: han hade sårat båda männen på ett ömt ställe och sett dem pinas; han hade givit Wilsons tycke för tvillingarna en bitter bismak, som han icke skulle kunna få ur munnen i första taget och, framför allt, han hade nog flyttat ned tvillingarna ett pinnhål i allmänna opinionen, ty Blake komme alldeles säkert att pladdra om saken överallt, efter detektivers sed, och inom en vecka skulle hela staden le i mjugg åt dem för att de erbjudit en storståtlig belöning för någon leksak, som de antingen aldrig haft eller också inte förlorat. Tom var mycket nöjd med sig själv.

Toms uppförande hemma hade hela veckan varit fullkomligt. Hans farbror och tant hade aldrig förr sett något sådant. De kunde icke finna något alls att anmärka mot honom.

Lördag afton sade han till domaren:

»Det är något, som legat mig på sinnet, farbror, och eftersom jag reser bort och kanske aldrig får se dig mera, kan jag inte behålla det för mig själv längre. Jag lät er tro, att jag var rädd för att slåss med den där italienska äventyraren. Jag måste ha en eller annan förevändning för att slippa göra det, och kanske tog jag till en dum sådan i överraskningen, men ingen person, som är rädd om sin heder, skulle kunna möta honom i tvekamp om han visste, vad jag vet.»

»Verkligen. Vad då?»

»Greve Luigi har bekänt sig vara en mördare.»

»Otroligt!»

»Det är fullkomligt sant. Wilson upptäckte det, då han läste i Luigis hand, och anklagade honom för det och fick honom så fast, att han blev tvungen att bekänna, men båda tvillingarna bådo oss på sina knän att bevara hemligheten och svuro, att de skulle leva ett hederligt liv här, och det hela var så jämmerligt, att vi gåvo vårt hedersord att aldrig avslöja dem, så länge de höllo sitt löfte. Du skulle ha gjort så själv, farbror.»

»Det har du rätt i, min gosse, det skulle jag. En mans hemlighet är fortfarande hans egen egendom och helgad som sådan, om den på sådant sätt genom överrumpling blivit yppad Du gjorde alldeles rätt, och jag är stolt över dig. Därpå

tillade han missbelåtet: »Men jag önskar, att jag kunde ha blivit besparad skammen att möta en lönnmördare på ärans fält.»

»Det kunde inte hjälpas, farbror. Om jag vetat av, att du tänkte utmana honom, skulle jag hava känt mig förpliktigad att offra mitt givna ord för att förhindra det, men av Wilson kunde man icke begära, att han skulle göra annat än hålla sig tyst.»

»Nej visst; Wilson handlade rätt och är icke på något vis att klandra. Tom, Tom, du har lyftat en sten från mitt hjärta; jag kände mig sårad ända in i själen när jag trodde mig hava upptäckt, att jag hade en kujon i familjen.»

»Du kan förstå hur det skulle kosta på mig att spela den rollen, farbror.»

»Å, jag vet, stackars gosse, jag förstår det. Och jag fattar även hur mycket det plågar dig att förbli under en så orättvis misstanke ända tills nu. Men nu är ju allt väl, och ingen skada har skett. Du har återgivit mig mitt sinneslugn och återfått ditt eget, och vi ha båda lidit tillräckligt.»

Den gamle mannen satt en stund fördjupad i tankar; därpå såg han upp med en belåten glimt i ögat och sade:

»Att den där lönnmördaren vågat ådraga mig skymfen att ha mött honom på ärans fält som om han varit en gentleman är en sak, som jag snart skall göra upp med honom — men icke nu. Jag skall ej skjuta honom förrän efter valet. Jag har en plan att ruinera dem bägge dessförinnan; det skall bli min första omsorg. Ingen av dem skall bli vald, det lovar jag dig. Du är viss om att det ej kommit ut bland folk, att han är en mördare.»

»Fullkomligt säker, farbror.»

»Det kommer att bli en bra trumf. Jag skall ge en antydan om det från talarstolen på omröstningsdagen. Det kommer att rycka marken undan fotterna på dem båda.»

»Det är det intet tvivel om. Det kommer att göra slut på dem.»

»Säkert kommer det att göra det jämte en del antydningar bland väljarna. Jag önskar, att du kommer hem om någon tid och arbetar i tysthet bland kreti och pleti. Du skall få ge ut pengar bland dem; det skall jag släppa till.»

Åter ett mål vunnet mot de hatade tvillingarna! Detta

var sannerligen en stor dag för Tom. Han kände sig uppmuntrad till ett avskedsskott mot samma mål.

»Du har hört talas om den där underbara indiska kniven, som tvillingarna fört sådant väsen om, eller hur, farbror? Nåväl, ännu har man ej fått ringaste spår efter den, och staden har börjat rycka på axlama, prata och skratta åt hela saken, Hälften av folket tror, att de aldrig haft någon sådan kniv och andra hälften tror, att de ha den i sin ägo fortfarande. Jag har hört tjugu människor prata i den stilen i dag.»

Ja, Toms oklanderliga uppförande denna vecka hade återgivit honom både farbroderns och fasterns tillgivenhet.

Hans mor var också nöjd med honom. Själv trodde hon, att hon skulle komma att älska honom, men det sade hon icke. Hon befallde honom att begiva sig till S:t Louis och sade, att hon skulle göra sig i ordning att komma efter. Sedan slog hon sönder sin whiskyflaska och sade:

»Se där! Ja’ tänker ha dej att gå rakt som en linjal, Chambers, å’ därför har ja’ sagt mej, att du inte ska’ få nå’t dåligt exempel åv din mor. Ja’ sa’ dej, att du inte fick gå i dåligt sällskap. Nå, du kommer att vara i mitt sällskap, å’ ja’ får leva som ja’ själv har sagt. Ge dej nu i väg, i väg!»

Tom gick ombord på en av de stora trampångarna den kvällen med sin tunga kappsäck full av varjehanda tjuvgods och sov den orättfärdiges sömn, vilken är mycket mera lugn och fridfull än den andra sorten, vilket vi veta genom berättelsen om hur gott en miljon bovar sovit natten innan de skulle hängas. Men när han vaknade nästa morgon, var olyckan emot honom igen; en broder i tjuveriet hade bestulit honom medan han sov och gått i land vid någon mellanliggande brygga.

*

SEXTONDE KAPITLET.

Om ni tar upp en utsvulten hund från gatan och gör den lycklig, kommer den icke att bita er. Det är huvudsakliga skillnaden emellan en hund och en människa. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Vi ha reda på allt möjligt om myrans vanor, vi veta allt om biets vanor, men veta ingenting alls om en ostras vanor. Det förefaller vara nästan säkert att vi valt orätta tiden att studera ostron. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

När Roxana kom, fann hon sin son i sådan förtvivlan, att hennes hjärta rördes och hennes moderskänslor växte starka inom henne. Nu var han förlorad utan varje hopp till räddning; hans fördärv skulle komma omedelbart och säkert, och han skulle bli en utstött, en lösdrivare utan vänner. Det var anledning nog för en mor att älska sitt barn; därför älskade hon honom och sade honom det. Det kom honom att våndas i tysthet — ty hon var en »nigger». Att han var det själv var långt ifrån att försona honom med den föraktade rasen.

Roxana överhopade honom med smekningar, vilka han motvilligt besvarade så gott han kunde. Och hon försökte trösta honom, men det var omöjligt. All denna intimitet blev ohygglig för honom, och innan en timme gått, började han försöka få upp tillräckligt mod att säga henne det och be henne sluta med eller åtminstone hålla måtta med karesserna. Men han var rädd för henne, och för övrigt kom det nu en paus, ty hon hade börjat fundera. Hon försökte finna på något för att rädda honom. Slutligen sprang hon upp och sade, att hon funnit en utväg. Tom nästan kvävdes av glädje över denna oväntade glada nyhet. Roxana sade:

»Här ä’ planen, å’ den ska’ lyckas, de’ ä’ säkert. Ja’ ä’ en nigger, ingen kan tvivla på de’ som hör mej tala. Ja’ ä’ värd sexhundra dollars. Ta å’ sälj mej, å’ betala di där kortspelarna.»

Tom var slagen med häpnad. Han var ej säker på att han hört rätt. Han var stum ett ögonblick; sedan sade han:»Menar du, att du skulle vilja låta sälja dig till slav för att rädda mig?»

»Ä’ inte du mitt barn? Å’ vet du nå’nting som en mor inte vill göra för å’ rädda sitt barn? De’ finns ingenting som en vit mor inte vill göra för sitt barn. Vem skapa’ dom så? Herren gjorde’t. Å’ vem skapa’ niggrerna? Herren gjorde’t. Invärtes ä’ alla mödrar lika. Herren gjorde dom så’na. Jag ska’ låta sälja mej i slaveri, å’ inom ett år ska’ du köpa din gamla morsa fri igen. Ja’ ska’ visa dej, hur du ska’ göra. De’ ä’ planen.»

Toms förhoppningar började stiga och hans humör med dem. Han sade: »Det är beundransvärt kärleksfullt av dig, mor, det är rent ut...»

»Säj de’ igen! Å’ håll på me’ å’ säja de’! De’ ä’ all betalning en kan behöva i den här världen, å’ de’ ä’ mer än nog. Herren signe dej, raring, medan ja’ slavar på å’ dom skäller på mej, om ja’ bara vet att du säjer de’ någonstans långt borta, så ska’ de’ bota alla ömma ställen å’ ja’ ska’ stå ut me’ dom.»

»Jag skall säga det igen, mamma, och fortsätta med att säga det också. Men hur skall jag kunna sälja dig? Du är fri, som du vet.»

»De’ skulle visst göra nå’n skillnad! Vita människor ä’ inte pjunkiga åv sej. Lagen kan sälja mej nu, om dom säjer åt mej att lämna staten inom sex månader å’ ja’ inte far min väg. Du sätter bara upp ett papper — en affisch — å’ klistrar upp den där nere mitt i Kentucky nå’nstans, å’ sätter några namn på den, å’ säjer att du vill sälja mej billigt för att du har ont om pengar; du ska se, att du inte får något bråk. Du tar mej med dej uppåt landet ett slag å’ säljer mej på en bondgård; folket där kommer inte å’ frågar någe’, om ja’ bara ä’ värd priset.»

Tom förfalskade de nödiga försäljningspapperen och sålde sin mor till — en plantageägare i Arkansas för litet över sexhundra dollars. Han ville ej begå det förräderiet att sälja henne »nedför floden», men slumpen kastade köparen i hans väg, och detta besparade honom besväret att begiva sig uppåt landet för att söka upp en köpare med ökad risk att nödgas svara på en hel del frågor, under det att den här plantageägaren tyckte så mycket om Roxy, att han nästan inte

frågade något alls. Dessutom framhöll köparen, att Roxy till en början ej skulle veta var hon var, och att när hon kommit underfund med det, skulle hon redan ha börjat trivas. Och Tom sade sig själv, att det var en omätlig fördel för Roxy att få en husbonde som tyckte om henne så mycket, som den här plantageägaren synbarligen gjorde. På förvånansvärt kort tid bragte honom hans flytande resonemanger till och med att till hälften tro, att han gjorde Roxy en präktig tjänst i smyg genom att sälja henne »nedför floden». Och dessutom sade han ideligen till sig själv hela tiden: »Det är bara för ett år. Inom ett år skall jag köpa henne fri igen; det kommer hon alltid att ha i tankarna, och det skall trösta henne.» Ja, det lilla bedrägeriet skulle ej komma någon skada åstad, och allt skulle bli så bra och trevligt till slut. Efter överenskommelse rörde sig samtalet i Roxys närvaro alltid om mannens gård »uppåt landet», och hur trevligt där var och hur belåtna slavarna voro där, så att stackars Roxy blev helt och hållet förd bakom ljuset, och det utan svårighet, eftersom hon ej kunde drömma om att hennes egen son skulle kunna göra sig skyldig till förräderi mot en mor, som genom att frivilligt giva sig i slaveri — det måtte nu vara milt eller strängt, långvarigt eller kort — gjorde en uppoffring för honom, i jämförelse med vilken själva döden skulle varit en vardaglig och lätt sådan. Hon slösade tårar och kärleksfulla smekningar på honom i smyg och gick sedan sin väg med sin ägare — gick sin väg med krossat hjärta, men likväl stolt över vad hon gjorde och glad att det stod i hennes makt att göra det.

Tom betalade sina skulder och beslöt att till yttersta bokstaven hålla fast vid sin omvändelse och aldrig mer riskera testamentets upphävande. Han hade trehundra dollars över. Enligt sin mors plan skulle han placera dem i säkerhet och månatligen lägga därtill hennes hälft av hans månadspengar. Inom ett år skulle denna fond köpa henne fri igen.

Under en hel vecka var han ej i stånd att sova gott, så mycket tyngde det skurkstreck han begått mot sin tillitsfulla mor på den trasa av ett samvete, han hade kvar; men sedan började han känna sig som vanligt igen och sov snart lika bra som någon annan usling.

Båten förde Roxy bort från S:t Louis klockan fyra på

eftermiddagen, och hon stod på undre däck akter om hjulhuset och blickade efter Tom genom en slöja av tårar, tills han smällte samman med folkmassan och försvann; sedan såg hon ej ut mera utan satt på en kabelrulle och grät tills långt in på natten. Då hon till slut gick till sin snuskiga mellandäckshytt mellan de skorrande maskinerna, var det ej för att sova utan blott för att vänta på morgonen och sörja, medan hon väntade.

De hade inbillat sig, att hon »ingenting skulle märka» och tro, att hon färdades uppför floden! Hon! Hon hade ju tillbragt många år ombord på dessa båtar. Vid daggryningen steg hon upp och gick slött och satte sig på sin kabelrulle igen. Hon passerade förbi mången bråte i floden, där skummet kunde hava berättat henne en historia som kommit hennes hjärta att brista, ty det visade en ström, som flöt i samma riktning som båten gick, men hennes tankar voro på annat håll, och hon märkte ingenting. Men slutligen kom rytandet av skumvirveln kring en större och mera närbelägen bråte än vanligt henne att vakna ur sin dvala, hon såg upp, och hennes övade öga varsnade genast strömmens talande riktning. Ett ögonblick dröjde hennes förstenade blickar därvid. Så föll huvudet ned på hennes bröst, och hon sade:

»O, må den gode Herren Gud ha barmhärtighet me’ mej, stackars syndiga människa — ja’ ä’ såld nedåt floden!»

*

SJUTTONDE KAPITLET.

Även popularitet kan förvandlas till övermättnad. När ni först vandrar omkring i Rom, är ni full av beklagande att Michelangelo dött; men småningom kommer ni att beklaga, att ni ej fick se honom göra det. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

4 juli.Den 4 juli, Förenta Staternas »oavhängighetsdag», firas över hela Unionen med stora festligheter, i vilka alla slags fyrverkerier spela en huvudroll. Eldsvådor och olycksfall höra den dagen »till ordningen». Anm. av övers. — Statistiken visar, att vi förlora flera idioter på denna dag än på alla årets andra dagar tillsammantagna. Detta bevisar, med hänsyn till det antal som finnes kvar på lager, att en fjärde juli pr år nu är otillräckligt, sedan landet vuxit så väldigt. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Sommarveckorna släpade sig fram, och så började den politiska kampanjen — började tämligen varmt, och blev hetare och hetare för var dag. Tvillingarna kastade sig in i den med hela sina hjärtan, ty deras egenkärlek var med i spelet. Deras popularitet, som i början varit så allmän, hade efteråt minskats, huvudsakligen emedan de varit för populära, varefter en naturlig reaktion inträtt. Dessutom hade det ivrigt viskats i knutarna, att det var underligt — i själva verket mycket underligt — att den där underbara kniven de talat om inte kom till rätta — om den var så värdefull, eller om den någonsin existerat. Och med viskningarna följde skratt och nickar och blinkningar, och sådant har sin verkan. Tvillingarna menade, att framgång vid valet skulle återgiva dem deras förra ställning och att ett nederlag skulle lända dem till obotlig skada. Därför arbetade de hårt, men icke hårdare än domaren Driscoll och Tom arbetade emot dem under valfälttågets avslutande dagar. Toms uppförande hade nu under två hela månader varit så till det yttersta fullkomligt, att hans farbror ej blott anförtrodde honom pengar för attövertala väljare med utan också lät honom gå och taga fram dem själv ur kassaskåpet i det enskilda vardagsrummet.

Sista talet under kampanjen hölls av domaren Driscoll, och han riktade det mot de båda utlänningarna. Det gjorde sin verkan på ett fullkomligt ödesdigert sätt. Han öste ut floder av förlöjligande över dem och tvingade det stora massmötet att skratta och applådera. Han hånade dem som äventyrare, bondfångare och marknadsgycklare; han angrep deras ståtliga titlar med omåttligt hån; han sade, att de voro bakgatsbarberare utklädda till adelsmän, marktschrejare i maskeradkostym som gentlemän, positivhalare som förlorat sin broder apan. Slutligen hejdade han sig och stod tyst. Han väntade, till dess platsen blivit absolut stilla och full av förväntan; därpå avfyrade han sitt mest mördande skott, avfyrade det med iskallt allvar och överläggning, med en betecknande tonvikt på slutorden; han sade, att han trodde den belöning som erbjudits för den förlorade kniven vara bara humbug och puder och att dess ägare nog skulle veta att finna den, närhelst han skulle hava tillfälle att lönnmörda någon.

Därpå steg han ned från plattformen lämnande en häpen och uttrycksfull tystnad efter sig i stället för det vanliga utbrottet av hurrarop och partiskrän.

Den underliga frasen flög vitt och brett över staden och gjorde ett utomordentligt intryck. Alla frågade: »Vad kunde han mena med det?» Och alla fortsatte att framställa den frågan, men förgäves, ty domaren sade blott, att han visste, vad han talade om, och stannade därvid; Tom sade, att han ej hade någon aning om vad hans farbror menade, och närhelst Wilson tillfrågades, vad han ansåg det betyda, parerade han frågan genom ett spörja den frågande, vad han trodde om saken.

Wilson blev vald, tvillingarna blevo slagna — krossade, i själva verket, lämnade övergivna och praktiskt sett utan vänner. Tom for lyckligt tillbaka till S:t Louis.

Dawson’s Landing hade nu en veckas vila och behövde den. Men det befann sig i ett tillstånd av förväntan, ty

luften var full av rykten om en ny duell. Domaren Driscolls ansträngningar under valrörelsen hade lagt honom till sängs, men det sades, att så snart han blev frisk nog att kunna mottaga en utmaning, skulle han få en sådan från greve Luigi.Bröderna drogo sig helt och hållet tillbaka från allt umgänge och skötte om sin förödmjukelse för sig själva. De undveko folk och togo motion utomhus endast sent på kvällarna, när gatorna voro övergivna.

*

ADERTONDE KAPITLET.

Tacksamhet och förräderi äro bara de två yttersta leden i samma procession. Ni har sett allt vad som är värt att stanna och se av den, då musiken och de granna funktionärerna ha passerat. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Fredagen efter valet regnade det i S:t Louis. Det regnade hela dagen och regnade häftigt som om skurarna försökt göra sitt bästa för att tvätta denna nedsotade stad vit, naturligtvis utan att lyckas. Inemot midnatt kom Tom Driscoll hem från teatern i det våldsamma störtregnet, slog ihop sitt paraply och öppnade porten, men då han skulle stänga den, fann han en annan person i färd med att tränga sig in — utan tvivel en annan hyresgäst; denne person stängde dörren och trampade efter Tom uppför trapporna. Tom fann sitt rum mörkt och steg in samt vred upp gasen. När han sakta visslande vände sig om, såg han ryggsidan av en man. Mannen stängde och låste hans dörr för honom. Hans vissling dog bort och han kände sig orolig. Mannen vände sig om — en lumphög av trasiga gamla kläder, genomblötta och drypande av regn, och visade ett svart ansikte under en gammal slokhatt. Tom blev skrämd. Han försökte befalla mannen att ge sig i väg, men orden vägrade att komma, och den andre mannen fick tala först. Han sade med låg röst:

»Håll dig stilla! Jag är din mor!»

Tom sjönk ihop på en stol och flämtade:

»Det var lågt och uselt av mig — jag vet det; men jag menade väl, det gjorde jag verkligen — det kan jag svära på.»

Roxana stod en stund och blickade stum ned på honom, under det att han vred sig av skam och fortsatte med sitt Bröderna drogo sig helt och hållet tillbaka från allt umgänge och skötte om sin förödmjukelse för sig själva. De undveko folk och togo motion utomhus endast sent på kvällarna, när gatorna voro övergivna.

*

ADERTONDE KAPITLET.

Tacksamhet och förräderi äro bara de två yttersta leden i samma procession. Ni har sett allt vad som är värt att stanna och se av den, då musiken och de granna funktionärerna ha passerat. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Fredagen efter valet regnade det i S:t Louis. Det regnade hela dagen och regnade häftigt som om skurarna försökt göra sitt bästa för att tvätta denna nedsotade stad vit, naturligtvis utan att lyckas. Inemot midnatt kom Tom Driscoll hem från teatern i det våldsamma störtregnet, slog ihop sitt paraply och öppnade porten, men då han skulle stänga den, fann han en annan person i färd med att tränga sig in — utan tvivel en annan hyresgäst; denne person stängde dörren och trampade efter Tom uppför trapporna. Tom fann sitt rum mörkt och steg in samt vred upp gasen. När han sakta visslande vände sig om, såg han ryggsidan av en man. Mannen stängde och låste hans dörr för honom. Hans vissling dog bort och han kände sig orolig. Mannen vände sig om — en lumphög av trasiga

gamla kläder, genomblötta och drypande av regn, och visade ett svart ansikte under en gammal slokhatt. Tom blev skrämd. Han försökte befalla mannen att ge sig i väg, men orden vägrade att komma, och den andre mannen fick tala först. Han sade med låg röst:

»Håll dig stilla! Jag är din mor!»

Tom sjönk ihop på en stol och flämtade:

»Det var lågt och uselt av mig — jag vet det; men jag menade väl, det gjorde jag verkligen — det kan jag svära på.»

Roxana stod en stund och blickade stum ned på honom, under det att han vred sig av skam och fortsatte med sittosammanhängande svammel, än uttömmande sig i jämmerliga självanklagelser, än i lika jämmerliga försök att förklara och förringa sitt brott; därpå satte hon sig och tog av hatten, varvid hennes okammade, långa, bruna hårmassor tumlade ned över hennes axlar.

»De' ä' inte ditt fel, att de' inte ä' grått», sade hon sorgset och såg på håret.

»Jag vet det, jag vet det. Jag är en skurk. Men jag svär, att jag menade väl. Det var ett misstag, naturligtvis, men jag trodde att det skulle bli bra, det trodde jag verkligen.»

Roxy började sakta gråta, och nu började ord finna sin väg fram mellan hennes snyftningar. De kommo snarare klagande än vredgat.

»Sälja en neråt floden — neråt floden! — å' säja, att 'an menar väl! Ja' skulle inte behandla en hund på de' vise'! Ja' ä' alldeles nedbruten å' utsläpad nu, å' de' ä' väl därför ja' inte kan sjunga ut som förr, när ja' blev bedragen å' trampad på å' misshandlad. Ja' vet inte — men kanske ä' de' så. I alla fall har ja' gått igenom så mycke', att de' faller sej naturligare för mej att sörja än å' gräla.»

Dessa ord borde ha rört Tom Driscoll, men om de gjorde det, så utplånades det intrycket av ett starkare — ett, som tog bort den tryckande känslan av fruktan, som låg över honom, och gav hans förkrossade ande ny spänstighet och fyllde hela hans lilla själ med en djup känsla av lättnad. Men han höll sig försiktigt tyst och vågade ingen invändning. En stund sade ingendera något, och intet annat ljud hördes än regnets slag mot rutan, vindens suckan och klagan och då och då en snyftning från Roxana. Det blev längre och längre mellan snyftningarna, och slutligen upphörde de. Då började flyktingen tala igen:

»Skruva ner ljuset litet. Mera. Ändå mera. En som ä' jagad tycker inte om ljus. Se så — nu ä' de' nog. Ja' kan se var du ä', å' de' ä' tillräckligt. Ja' ska' berätta dej något å' göra de' så kort ja' kan, å' se'n ska' ja' säja dej, va' du ska' göra. Karlen som köpte mej ä' ingen elak man, han ä' bra nog för å' vara plantageägare, å' om han fått ha de' som han ville, skulle ja' ha' varit husjungfru i hanses familj å' haft de' bra, men hanses hustru var en yankee å' inte vidare vacker, å' hon fatta' hat te mej me' samma, så att de skicka mej ut till niggerkvarteret tillsammans me' de vanliga åkerarbetarna. Den kvinnan va' inte nöjd ens me' de', utan hon satte opp uppsyningsmannen mot mej, så svartsjuk å' hätsk va' hon, å' uppsyningsmannen han körde ut mej före dagningen på mornarna å' drev mej att arbeta hela da'n lång så länge de' fanns någe' ljus å' se vid, å' många piskslag har ja' fått emedan ja' inte kunde arbeta i kapp med de starkaste. Den där uppsyningsmannen var en yankee också, från New Englan', å' varenda en söderut kan säja dej va' de' betyder. Dom vet hur dom ska' kunna köra en slav te' döds, å' dom förstår sej på å piska niggrer också — piska dom, tills deras ryggar ä' fulla me' svullna ränder som ett tvättbord. I första början sa' husbond' ett gott ord för mej te' uppsyningsmannen, men de' var illa för mej, för frun hon fick reda på't, å' se'n fick ja' smaka piskan vareviga stund — de' fanns ingen barmhärtighet för mej inte.»

Toms hjärta var i lågor — av ilska mot plantageägarens hustru, och han sade för sig själv: »Om inte den tokan lagt sig i saken, skulle alltsammans ha gått bra.» Han tillade en djup och bitter förbannelse mot henne.

Uttrycket av denna känsla stod tydligt skrivet i hans ansikte och visade sig tydligt för Roxana vid det vita skenet

av en blixt, som förvandlade skymningen i rummet till bländande ljus just i det ögonblicket. Hon var nöjd med det — nöjd och tacksam, ty visade icke det uttrycket, att hennes barn var i stånd att sörja över sin mors oförrätter och känna harm mot hennes förföljare? — något, som hon tvivlade på Men denna stråle av lycka var blott en glimt, som gick ut igen och lämnade hennes sinne mörkt, ty hon sade till sig själv: »Han sålde mej nedåt floden — han kan inte känna nå't för nå'n människa längre — de' går över å' ä' förbi.» Så började hon sin berättelse igen.

»För tio da'r se'n eller så sa' ja' te mej själv, att ja' inte kunde hålla ut många veckor te', så utpinad va' ja' åv de' gräsliga arbetet å' piskningen, å' så modfälld å' olycklig va' ja'. Å' ingenting brydde ja' mej om heller — livet va' ingenting värt, om ja' skulle fortsätta på de' viset. Nå, när en ä' vid så'nt sinnelag, va' bryr en sej då om va' en gör?

De' va' en liten klen niggerjänta därborta, tio år gammal kanske, som va' snäll mot mej å' inte hade någon mamma, stackare, å' ja' höll åv'na å' hon höll åv mej; å' hon kom ut dit ja' va' å' arbeta', å' hon hade me' sej stekt potatis å' försökte smyga den te mej — hon tog från sej själv, förstår du, för att hon visste, att uppsyningsmannen inte gav mej nog att äta — å' han fick se'na å' gav'na ett slag över ryggen med sin käpp som va' tjock som ett kvastskaft, å' hon föll omkull på marken å' skrek å' krälade å' vältrade omkring i smutsen som en spindel, som fått bena avslagna. Ja' stod inte ut me't. All helvetets eld, som nån'sin funnits i mitt hjärta blossa' upp, å' ja' ryckte käppen ur hand på honom och slog'en i backen. Han låg där å' jämrade sej å' svor, alldeles virrig i huvet, förstår du, å' niggrerna va' rakt vettskrämda. De trängdes om'en för å' hjälpa opp'en, å ja' hoppade opp på hans häst å' satte kurs på floden så kvickt ja' nå'nsin kunde. Ja' visste, va' dom skulle komma å' göra me' mej. Så snart han kvicknat te skulle han låta mej arbeta mej till döds om husbond' gav'en lov; å' om dom inte gjorde de', skulle dom sälja mej ändå längre nedåt floden, å' de' ä' samma sak. Så svor ja' på att dränka mej, å' göra slut på alla mina bekymmer. De' höll på å' bli mörkt. Ja' va' vid floden inom två minuter. Då fick ja' syn på en kanot å' tänkte, att de' tjänar ingenting te å' dränka mej innan ja' blir tvungen, så ja' binder hästen vid en timmerbråte å' skjuter ut kanoten i floden å' höll mej inunder den höga banken å' bad, att mörkret skulle komma kvickt. Ja' kom i väg väldigt bra, därför att stora byggningen va' tre mil från floden å' dom hade bara mulåsnor att rida dit på å' bara niggrer att rida dom, å' dom skulle inte komma å' göra sej nå'n brådska — dom skulle ge mej varje möjlighet att komma undan dom kunde. Innan nå'n hann till huset å' tillbaka skulle de' längesedan vara mörkt, å' dom skulle inte kunna spåra hästen å' ta reda på vart ja' tagit vägen förrän på morron, å' niggrerna skulle säja dem alla lögner dom kunde hitta på em'et.

Nå, mörkret bröt in, å' ja' fortsatte att flyta nedför floden. Ja' rodde i mer än två timmar, så va' ja' inte orolig längre å' sluta' ro å' lät båten flyta med strömmen, å' tänkte på va' ja' skulle göra om ja' inte behövde dränka mej. Ja'

gjorde upp några planer å' flöt vidare under det att ja' fundera' på dom. Ja, när de' va' litet efter midnatt, som ja' antog, å' ja' kommit femton eller tjugu milEngelska mil, ungefär $^{1}/_{6}$ av de svenska. bort, såg ja' ljusen på en ångbåt som låg vid banken på ett ställe där de' varken finns nå'n stad eller nå'n brädgård, å' rätt snart såg ja' båtens skepnad och skorstenar mot stjärnorna, å' Herre min skapare, ja' höll mest på att krypa ur skinne' åv glädje! De' va' Stora Mogul! — Ja' va' städerska på henne åtta säsonger i Cincinnati—Orleanstraden. Ja' drev förbi — kunde inte se nå'n på däck nå'nstans — hörde dom hamra nere i maskinrumme' å' förstod va' som stod på — de' hade gått nå't sönder i maskinen. Ja' gick i land nedanför båten och släppte se'n ut kanoten, å' så går ja' långsides, å' dom har just en planka ute, så ja' går ombord. De' va' väldigt hett, däcksmanskapet å' sjåare låg å' sov runt omkring på fördäcket; andre styrman, Jim Bangs, han satt där på betingspallen me' huve' på bröstet å' sov — för de' ä' på de' vise' som andre styrman gör kaptens vakt — å' gamle vaktkarlen, Billy Hatch, han satt å' nicka på kajuttrappan; — å' ja' kände dom allihop, å' du kan tro, de' va' kärt å' se dom! Ja' säjer för mej själv, ja' önskar att husbond' kom å' försökte ta mej nu — nu ä' ja' bland vänner, Gu' signe dom! Så traska' ja' fram mitt ibland dom å' gick opp på mellandäck å' ända akteröver till damsalongens tjänarerum å' satt där i samma välmåga som hundra miljoner gånger förr i världen, å' de' va' rakt som å' komma hem igen, de' kan ja' säja dej!

Efter en timme eller så hör ja' klockan signalera klart i maskin, å' så börjas de'. Strax därefter hörde ja' klockan signalera. 'Back på styrbords maskin', säjer ja' för mej själv — ja' skulle tro, att ja' känner te den musiken! Så hörs klockan igen: 'Framåt på babords maskin', säjer ja'. Klockan igen. 'Stopp styrbord'. Klockan igen. 'Framåt på styrbord' — nu ha vi kurs på S:t Louis, å' ja' ä' ute ur skogen å' behöver inte dränka mej alls. Ja' visste, att 'Stora Mogul' var i S:t Louistraden nu, ser du. Det var klaran dag, då vi for förbi våran plantage, å' ja' ser en hop niggrer å' vita jaga upp å' ned för stranden å' knoga en hel hop för min skull, men ja' brydde mej inte om dom.

Vid den tiden kom Sally Jackson, som förr i världen var min andra städerska och nu var första städerska, ut å' va' väldigt glad att få se mej, å' de' va' alla officerarna me', å' ja' sa' åt dom, att ja' blivit bortrövad å' såld nedför floden, å' dom samla' ihop tjugu dollars å' gav mej, å' Sally hon rigga upp mej me' bra kläder, å' när ja' kom hit gick ja' direkt dit du brukade bo' å' ja' kom till det här huset å' dom sa', att du va' borta, men väntades när som helst, så att jag tordes inte fara nedför floden till Dawson's för att inte omfaras me' dej.

Nå, förra månda'n gick ja' förbi ett åv dom där ställena där dom »slår upp anslag om förrymda niggrer å' om belöning för den som tar dom, å' fick se min husbonde! Ja' höll på å' sjunka till marken, så slut va' ja'. Han vände ryggen åt mej å' tala' med en karl å' gav honom några affischer — niggeraffischer, tänker 'ja', å' de' va' ja' som ä' niggern. Han bjuder en belöning — så ä' de'. Har ja' inte rätt, tror du?»

Tom hade småningom sjunkit ned i ett til1stånd av dödlig fasa, och nu sade han sig själv: »Jag är förlorad, hur saken än vänder sig! Den där karlen sade åt mig, att han tyckte det var något misstänkt med den där försäljningen. Han sade, att han fått ett brev från en passagerare på 'Stora Mogul', vari det stod, att Roxy kom hit med den båten och att allesammans ombord hade mycket väl reda på saken; och så säger han, att det ser illa ut för mig, att hon kommit hit i stället för att fortsätta till en fri stat, och att om jag inte letar reda på henne, och det fort ändå, skall han ställa till obehag för mig. Jag trodde aldrig på den historien; jag kunde inte tänka mig, att hon skulle vara så utan alla moderliga känslor, att hon skulle komma hit, då hon visste; vilken fara det skulle medföra för mig att komma i obotliga svårigheter. Och nu är hon här i alla fall! Om jag vågar utlämna henne, skall hon — — skall hon — — men vad annat kan jag göra? Jag är tvungen att göra det eller också betala pengarna tillbaka, och var skulle pengarna komma ifrån. Jag — — jag — — ja, om han ville svära på att behandla henne väl hädanefter — — och hon säger själv, att han är en snäll man — — och om han ville svära på att aldrig tillåta

att hon blev pålassad för mycket arbete och får dålig föda, eller — — —»

En blixt lyste upp Toms bleka ansikte, som blivit rynkigt och stelt under dessa naggande tankar. Roxana talade nu skarpt, och det låg fruktan i hennes röst:

»Skruva upp de' där ljuset! Jag vill se ditt ansikte bättre. Se så — låt mig få se på dig. Chambers, du ä' lika vit som din skjorta! Har du träffat den där karlen? Har han sökt opp dej?»

»J—ja.»

»När?»

»Måndag middag.»

»Måndag middag? Var han mig på spåren?»

»Han — ja, han trodde det. Det vill säga, han hoppades det. Här är affischen, som du såg.» Han tog fram den ur sin ficka.

»Läs den högt för mej!»

Hon flämtade av upphetsning och det låg en dunkel glöd i hennes ögon, som Tom inte säkert kunde tolka, men det tycktes ligga något hotande i den. Affischen hade det vanliga grova träsnittet, föreställande en springande negerkvinna klädd i turban och med det vanliga byltet på en käpp över axeln, och längst upp stod med väldiga bokstäver »100 dollars belöning». Tom läste affischen högt åtminstone den del, som beskrev Roxana och namngav ägaren och omtalade hans adress i S:t Louis, men han utelämnade det tillägg, vari det stod, att de, som

ville förtjäna belöningen, även kunde vända sig till mr Thomas Driscoll.

»Ge mej affischen!»

Tom hade vikt den samman och skulle just stoppa den i fickan. Han kände en kall kåre krypa efter ryggen, men sade så vårdslöst han förmådde:

»Affischen! Men vad skall du med den, du kan ju inte läsa den! Varför vill du ha affischen?»

»Ge mej den!» Tom lämnade den till henne, men med en motvillighet, som han ej helt och hållet kunde dölja. »Läste du alltsammans för mej?»

»Ja visst.»

»Håll upp handen å’ gå ed på de’!»

Tom gjorde det. Roxana stoppade försiktigt ned affischen

i sin ficka, under det att hon hela tiden höll ögonen riktade på Toms ansikte, och så sade hon:

»Du ljuger!»

»Varför skulle jag ljuga?»

»De’ vet ja’ inte — men du gör de’. De’ ä’ min åsikt i varje fall. Men de’ gör de'samma. När ja’ fick se den där karlen, blev ja’ så skrämd, att ja’ knappt kunde gå hem. Så gav ja’ niggern ja’ bodde hos en dollar för dom här kläderna å’ har inte varit hemma se’n, varken natt eller dag, ända tills nu. Ja’ svärta’ ansiktet å’ låg gömd i källarn till ett gammalt hus som har brunni’ ner, under dagen, å’ tullade sockerfaten å’ spannmålssäckarna på kajen om nättema för å’ få nå’t att äta, å’ vågade aldrig köpa nå’t, å’ ja’ ä’ nästan utsvulten. Å’ ja’ våga’ mej aldrig hit förrän den här regniga natten, när de’ knappt ä’ några människor ute. Men i natt har ja’ vari’ i den mörka allén ända se’n de’ blev mörkt å’ väntat att du skulle komma te slut. Å’ här ä’ ja’.»

Hon började tänka. Så sade hon:

»Du träffade den där karlen nu i måndags?»

»Ja.»

»Ja’ såg honom mitt på eftermidda’n den da’n. Han sökte rätt på dej, va’?»

»Ja.»

»Gav han dej affischen den gången?»

»Nej, han hade inte fått den tryckt ännu.»

Roxana sände honom en misstänksam blick.

»Hjälpte du honom att sätta ihop affischen?»

Tom förbannade sig själv för att han råkat felsäga sig så dumt och försökte bättra upp saken genom att säga, att han nu kom ihåg, att det var på måndagsmiddagen som mannen gav honom affischen. Roxana sade:

»Nu ljuger du igen, de’ ä’ säkert.» Så rätade hon på sig och lyfte sitt finger:

»Hör nu på! Ja’ ska’ göra dej en sista fråga, å’ ja’ vill se, hur du tänker svänga dej för den. Du visste, att han va’ efter mej; å’ om du ger dej i väg i stället för å’ stanna här å’ hjälpa’n, skulle han begripa, att de’ va’ nå’t galet med den här affär’n, å’ så skulle han fråga sej för om dej, å’ de’ skulle leda honom till din farbror, å’ din farbror skulle läsa affischen å’ se, att du hade sålt en fri nigger nedför floden

— å’ du känner honom, tänker ja’! Han skulle riva sönder testamentet å’ sparka dej ut ur huset. Hör nu på, svara mej på den frågan: har du inte sagt åt den där karlen, att ja’ säkert skulle komma hit, å’ att du skulle ställa te’, så att han kunde ordna en fälla å’ fånga mej?»

Tom förstod, att varken lögner eller undanflykter kunde hjälpa honom längre — han var i klämman med tumskruven på och kunde icke komma loss. Hans ansikte började få en otäck uppsyn, och han svarade vresigt:

»Ja, vad skulle jag väl göra? Du ser själv, att jag var i hans händer och inte kunde komma undan.»

Roxy pinade honom en stund med en föraktfull blick: därpå sade hon:

»Va' du kunnat göra? Du kunde vara Judas mot din egen mor för att rädda ditt usla skinn! Skulle nå'n kunna tro't? Nej, inte en hund ens! Du är den uslaste, eländigaste hund som nå'nsin kommit till välrlden — å' ja' ä' ansvarig för'et.» Och hon spottade på honom.

Han gjorde intet försök att visa sig förolämpad. Roxy tänkte efter en stund och sade sedan:

»Nu ska' ja' säja dej, va' du ska' göra. Du ska' ge den här karlen de där pengarna, som du har lagt undan, å' få honom å' vänta tills du kan gå te' domarn å' få resten av pengarna å' köpa mej fri igen.»

»Galenskap! Va' tänker du på? Gå och bedja honom om tre hundra dollars och litet till? Vad skulle jag säga att jag behövde dem till, om jag får fråga?»

Roxys svar gavs i allvarlig och avmätt ton:

»Du ska' säja honom, att du har sålt mej för å' betala dina spelskulder, å' att du ljög för mej å' var en skurk, å' att jag fordrar, att du skaffar pengarna å' köper mej tebaks igen.»

»Men du har blitt splitter galen! Han skulle riva testamentet i stycken inom en minut — begriper du inte det?»

»Jo, de' gör ja'»

»Då kan du väl inte inbilla dig, att jag är idiot nog att gå till honom, gör du det?»

»Ja' inbillar mej ingenting om den saken — ja' vet de'! Ja' vet de' för att du vet, att om du inte skaffar pengarna ska' ja' gå till honom själv, å' då blir du såld nedför floden, så får du se, Va' du tycker om'et.»

Tom reste sig darrande och upphetsad, och det var ett elakt ljus i hans ögon. Han gick mot dörren och sade, att han för ett ögonblick måste ut från denna kvävande plats och klara sin hjärna i friska luften, så att han kunde besluta, vad han skulle göra. Dörren ville inte gå upp. Roxy log bistert och sade:

»Ja' har tagit ut nyckeln, raring — sätt dej. Du behöver inte klara din hjärna för å' hitta på, va' du ska' göra — ja' vet, va' du ska' göra.» Tom satte sig och började köra fingrarna genom håret med hjälplös och förtvivlad uppsyn. Roxy sade: »Finns karlen här i huset?»

Tom såg upp med ett överraskat uttryck och sade:

»Hur kunde det falla dig in?»

»Det berodde på dej. Gå ut å' klara sin hjärna! Först å' främst har du ingen å' klara, å' för de' andra skvallrade dina usla ögon på dej. Du ä' den uslaste hund som någonsin — men de' ha' ja' sagt dej förut. Hör nu på, i dag ä' de' fredag. Du kan göra upp med den där karlen å' säja honom, att du reser bort för å' skaffa resten åv pengarna, å' att du ska' vara tebaks me' dom nästa tisdag eller senast onsdag. Förstår du?»

Tom svarade buttert: »Ja.»

»Å' när du får de' nya papperet, som gör mej fri igen, ska' du ta' å' skicka de' med posten till herr Pundhuvud Wilson å' skriva på baksidan, att han ska' behålla de' tills ja' kommer. Har du förstått?»

»Ja.»

»De' ä' alltsammans. Tag ditt paraply å' sätt på dej hatten.»

»Varför de'?»

»Emedan du ska' följa mej hem te' varvet. Ser du den här kniven? Ja' har släpa' den me' mej ända se'n den da'n, då ja' fick se den där karlen å' köpte de här kläderna — å' den. Om han fick fatt i mej, skulle ja' döda mej me'

den. Gå nu på, å’ gå tyst, å’ gå före, å’ om du ger ett tecken, bara ett knyst, här i huse’ eller om någon möter dej på gatan, så kommer ja’ å’ köra den i dej. Chambers, tror du mej, när ja’ säjer de’?»

»Det tjänar ingenting till att pina mig med den frågan. Jag vet, att du står vid ditt ord.»

»Ja, de’ ä’ skillnaden mellan oss. Släck ljuset å’ rör på dej — här ä’ nyckeln.»

Ingen följde dem. Tom darrade varje gång en försenad främling strök förbi dem på gatan och väntade nästan att få känna det kalla stålet i sin rygg. Roxy var tätt i hälarna på honom och alltid inom räckhåll. Sedan de gått en engelsk mil, kommo de till en stor, tom plats bland de övergivna varven, och i denna mörka, regniga öken skildes de åt.

Under det att Tom släpade sig hem, var hans sinne fyllt av hemska tankar och vilda planer; men slutligen sade han uttröttad till sig själv: »Det finns bara en utväg. Jag måste följa hennes plan. Bara med en avvikning — jag skall inte be om pengarna och störta mig själv; jag skall röva dem från den gamle snålvargen.»

*

NITTONDE KAPITLET.

Få saker äro svårare att stå ut med än att bli utråkad med goda föredömen. Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Det skulle ej vara bäst att vi alla tänkte lika; det är skiljaktigheten i åsikter, som skapat de olika hästraserna. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Dawson’s Landing höll i allsköns ro på att avsluta sin tysta säsong och väntade tåligt på duellen. Greve Luigi väntade också, men icke tåligt, efter vad ryktet sade. Söndagen kom, och Luigi påyrkade bestämt att få sin utmaning framförd. Wilson gjorde det. Domaren Driscoll vägrade att slåss med en lönnmördare — »det vill säga», tillade han betydelsefullt, »på ärans fält».

Överallt eljest skulle han naturligtvis vara beredd. Wilson försökte övertyga honom om att ifall han själv varit närvarande, när Angelo berättade om huru Luigi dödade mannen i fråga, skulle han icke hava ansett handlingen vanhedrande för Luigi, »Ja, de’ ä’ skillnaden mellan oss. Släck ljuset å’ rör på dej — här ä’ nyckeln.»

Ingen följde dem. Tom darrade varje gång en försenad främling strök förbi dem på gatan och väntade nästan att få känna det kalla stålet i sin rygg. Roxy var tätt i hälarna på honom och alltid inom räckhåll. Sedan de gått en engelsk mil, kommo de till en stor, tom plats bland de övergivna varven, och i denna mörka, regniga öken skildes de åt.

Under det att Tom släpade sig hem, var hans sinne fyllt av hemska tankar och vilda planer; men slutligen sade han uttröttad till sig själv: »Det finns bara en utväg. Jag måste följa hennes plan. Bara med en avvikning — jag skall inte be om pengarna och störta mig själv; jag skall röva dem från den gamle snålvargen.»

*

NITTONDE KAPITLET.

Få saker äro svårare att stå ut med än att bli utråkad med goda föredömen. Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Det skulle ej vara bäst att vi alla tänkte lika; det är skiljaktigheten i åsikter, som skapat de olika hästraserna. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Dawson’s Landing höll i allsköns ro på att avsluta sin tysta säsong och väntade tåligt på duellen. Greve Luigi

väntade också, men icke tåligt, efter vad ryktet sade. Söndagen kom, och Luigi påyrkade bestämt att få sin utmaning framförd. Wilson gjorde det. Domaren Driscoll vägrade att slåss med en lönnmördare — »det vill säga», tillade han betydelsefullt, »på ärans fält».

Överallt eljest skulle han naturligtvis vara beredd. Wilson försökte övertyga honom om att ifall han själv varit närvarande, när Angelo berättade om huru Luigi dödade mannen i fråga, skulle han icke hava ansett handlingen vanhedrande för Luigi,men den envise gamle mannen kunde ej förmås att ändra ståndpunkt.

Wilson återvände till sin huvudman och redogjorde för misslyckandet av uppdraget. Luigi blev utom sig och frågade, hur det kunde komma sig att den gamle herrn, som ingalunda var inskränkt, kunde hålla sin pjalt till brorsons utsago och slutsatser för att vara av mera värde än Wilsons. Men Wilson skrattade och sade:

»Det är mycket enkelt; det är lätt att förklara. Jag är inte hans docka — hans baby — hans förblindelse, men hans brorson är det. Domaren och hans bortgångna hustru hade inga barn. Domaren och hans hustru voro över medelåldern, då denna skatt föll i skötet på dem. Man måste taga hänsyn till en fadersinstinkt, som fått hungra i tjugufem eller trettio år. Den är utsvulten, den är vansinnig av hunger efter den tiden och låter sig fullkomligt tillfredsställas av vad helst som dyker upp; dess smak har krymt bort, den kan ej skilja mellan guld och mässing. Om ett ungt par får en djävul född åt sig, skall det med tiden komma att i någon mån förstå att det är en djävul; men en djävul, som adopteras av ett gammalt par, är en ängel för dem och kommer alltjämt att vara det, hur han än bär sig åt. Tom är denne gamle mans ängel; han är förblindad av honom. Tom kan intala honom saker, som ingen annan skulle kunna — icke vad som helst, det menar jag inte, men en hel del — särskilt saker av en kategori: saker som skapa eller förgöra personliga tycken eller fördomar i den gamle mannens sinne. Gubben tyckte om er bägge två. Tom fattade hat till er. Det var tillräckligt; det omvände genast den gamle. Den äldsta och starkaste vänskap måste gå under, om en av dessa sent adopterade älsklingar kastar en sten på dem.»

»Det är en underlig filosofi», sade Luigi.

»Det är inte någon filosofi alls — det är ett faktum. Och det ligger något rörande och vackert i det också. Jag tror knappt, att det kan finnas något mera rörande än att se något av dessa stackars gamla barnlösa par taga ett menageri av gnällande små knärackor till sina hjärtevänner och sedan öka ut det med några svärande och sladdrande papegojor, och så ett hundratal skrikande sångfåglar och till slut ett par snuskiga marsvin eller kaniner och ett harem av kattor.

Alltsammans är en trevande och omedveten ansträngning att av värdelös metall och mässingsskrot, så att säga, bygga upp något som kan stå i stället för den gyllene skatt, som naturen nekat dem — ett barn. Men detta är på sidan om ämnet. Den oskrivna lagen i den här trakten tvingar er att döda domaren Driscoll, så snart ni får se honom, och både han och Tom kommer att vänta sig denna uppmärksamhet från er sida — fastän naturligtvis er död för hans kula också gör allt till fyllest. Se upp för honom! Är ni stridsfärdig och redo?»

»Ja, han skall få sitt tillfälle. Om han anfaller mig, skall jag ge honom svar på tal.»

Då Wilson gick, sade han: »Domaren är ännu en smula klen efter sitt valarbete och kommer inte ut på en dag eller par, men när han går ut, måste ni vara på er vakt.»

Vid elvatiden på kvällen gingo tvillingarna ut på en promenad och tänkte taga sig en lång spatsertur i det beslöjade månskenet.

Tom Driscoll hade stigit av ångbåten vid Hackett's Store två engelska mil nedanför Dawson's, ungefär en halvtimme förut, den enda passagerare på denna ensliga plats, och hade gått efter strandvägen samt trätt in i domaren Driscolls hus utan att hava mött någon vare sig på vägen eller inomhus.

Han drog för sina fönsterluckor och tände ljus. Han tog av sig hatt och rock samt började sina förberedelser. Han låste upp sin koffert och tog fram sin flickdräkt, som låg under en herrkostym, samt lade den på sängen. Så svärtade han sitt ansikte med bränd kork och stoppade korken i fickan. Hans plan var att smyga sig ned till sin farbrors privata arbetsrum på nedre botten, gå in i sängkammaren, stjäla nyckeln till kassaskåpet ur den gamle

herrns kläder och sedan gå tillbaka och plundra kassaskåpet. Han tog ljuset för att gå. Hans mod och självförtroende stodo högt ända till detta ögonblick, men började nu vackla en smula. Tänk, om han skulle råka göra något buller och blev tagen — kanske just då han höll på att öppna kassaskåpet! Måhända borde han gå beväpnad. Han tog den indiska dolken från den plats, där den varit gömd, och kände belåtet, att hans sviktande mod återvände. Han smög sig tyst ned för den trånga trappan, under det att hans hår reste sig på ända och hans pulsar

bultade vid minsta knarrande. När han kommit halvvägs ned, oroades han av att se rummet inunder upplyst av en svag ljusstrimma. Vad kunde det betyda? Var hans farbror uppe ännu? Nej, det var icke troligt; han måste ha lämnat sin nattlampa där, när han gick till sängs. Tom kröp vidare ned, stannade för att lyssna på varje trappsteg. Han fann dörren stående öppen och tittade in. Vad han såg, behagade honom övermåttan. Hans farbror låg och sov på soffan; på ett litet bord vid dess huvudgärd lyste en lampa med nedskruvad låga, och bredvid den stod den gamles kassaskrin av bleckplåt igenslaget. Invid lådan låg en hög banksedlar och ett stycke papper, betäckt med siffror. Kassaskåpsdörren var icke öppen. Tydligen hade den sovande tröttat sig med arbete på sina affärer och vilade sig nu.

Tom satte sitt ljus på trappan och började röra sig fram mot sedelbunten, i det han hukade sig ned där han gick. Då han passerade förbi farbrodern, rörde sig denne i sömnen, och Tom stannade ögonblickligen — stannade och drog sakta kniven ur slidan, under det att hans hjärta hamrade och hans ögon voro fängslade vid hans välgörares ansikte. Efter ett ögonblick eller par vågade han sig framåt igen — ett steg — räckte sig efter sedelbunten och grep den — och tappade dolkslidan. I samma ögonblick kände han den gamles fasta hand gripa tag i honom och ett vilt rop: »Hjälp! Hjälp!» skallade i hans öron. Utan tvekan stötte han till med kniven — och var fri. Några av sedlarna föllo ur hans vänstra hand ned i blodet på golvet. Han släppte kniven och plockade upp dem samt vände sig för att fly, han flyttade dem över till vänstra handen och grep kniven igen i sin rädsla och förvirring, men kom ihåg sig och kastade den ifrån sig som ett alltför farligt vittne att bära med sig.

Han tog ett språng till foten av trappan och stängde dörren efter sig, och just då han grep ljuset och flydde uppför trappan, bröts nattens tystnad av brådskande fotsteg, som nalkades huset. I nästa ögonblick var han uppe i sitt rum och tvillingarna stodo bestörta invid den mördades lik.

Tom satte på sig rocken, stoppade hatten innanför den, tog flickdräkten utanpå, fällde ned slöjan, blåste ut ljuset, stängde den dörr genom vilken han kommit in i rummet och tog ur nyckeln, gick genom den andra dörren ut i hallen

på baksidan, stängde den dörren och stoppade nyckeln på sig och trevade sig sedan fram i mörkret och ned för baktrapporna. Han väntade ej att möta någon, ty allt intresse var fängslat vid framsidan av huset vid denna tidpunkt. Hans beräkning visade sig riktig. Då han gick genom bakgården, hade änkefru Pratt, hennes tjänare och ett halvt dussin halvklädda grannar förenat sig med tvillingarna och den döde, och fortfarande kom det alltjämt nya personer in genom dörren åt framsidan.

Då Tom, darrande som en gubbe, gick ut genom grinden, kommo tre kvinnor springande från huset på andra sidan den öppna platsen. De rusade förbi honom och in genom grinden, i det de frågade honom vad som stod på men utan att vänta på svar. Tom sade för sig själv: »De där gamla mamsellerna väntade, tills de blevo klädda; de gjorde likadant den natten, då Steven's hus brann alldeles bredvid deras.» Inom ett par minuter stod han i spökhuset. Han tände ett ljus och tog av sig flickdräkten. Det fanns blod på honom utöver hela vänstra sidan, och hans högra hand hade blivit röd av de bloddränkta banksedlarna, som han kramat ihop i den, men eljest var han fri från alla vittnesbörd av detta slag. Han torkade ren sin hand på halmen och gnodde bort det mesta av sotet på ansiktet. Därpå brände han upp både sin manliga och sin kvinnliga kostym, strödde omkring askan och satte på sig en förklädnad, som passade för en landstrykare. Han blåste ut ljuset och var snart på väg nedför strandvägen i avsikt att låna och begagna en av Roxys utvägar. Han fann en kanot och paddlade ut på strömmen; då dagen grydde lät han kanoten driva och tog sig till lands fram till närmaste by, där han höll sig gömd tills en trampångare lade till, varefter han tog däcksbiljett till S:t Louis. Han var illa till mods, intill dess Dawson's

Landing låg bakom honom; sedan sade han till sig själv: »Alla detektiver i världen skulle icke kunna spåra mig nu; det finns ej skuggan av ett spår kvar i hela världen; det här mordet kommer att intaga sin plats bland evigt oupptäckta mysterier, och folk kommer ej att sluta gissa om det på femtio år.»

I S:t Louis läste han nästa morgon följande korta telegram i morgontidningarna — daterat från Dawson's Landing:

»Domaren Driscoll, en gammal och aktad medborgare,

mördades här vid midnattstid av en liderlig italiensk adelsman eller barberare. Anledningen var osämja, som uppkommit under valstriden. Mördaren blir antagligen lynchad.»

»En av tvillingarna!» sade Tom för sig själv; »en sådan tur! Det är naturligtvis kniven, som gjort honom den tjänsten. Jag förbannade verkligen Pundhuvud-Wilson i mitt hjärta för att han gjort det omöjligt för mig att sälja den där kniven. Nu tar jag det tillbaka.»

Tom var nu rik och oberoende. Han gjorde upp med plantageägaren och skickade till Wilson de papper, varigenom Roxana såldes till sig själv. Sedan telegraferade han till sin faster Pratt:

»Har sett den fasansfulla nyheten i tidningarna och är förkrossad av sorg. Kommer med postbåten i dag. Försök att hålla modet uppe tills jag kommer.»

Då Wilson kom till sorgehuset och inhämtat sådana detaljer, som mrs Pratt och resten av hopen kunde giva honom, befallde han i sin nya egenskap av major att ingenting finge röras och att allt skulle lämnas precis som det var, intill dess fredsdomaren Robinson hann komma och vidtaga nödiga åtgärder som coroner.Coronern är en ämbetsman, vars skyldighet är att verkställa likbesiktningar och låta en jury uttala sig om dödsorsaken. Anm. av övers. Han lät alla draga sig tillbaka ur rummet, undantagandes tvillingarna och han själv. Sheriffen kom snart och tog tvillingarna med sig till häktet. Wilson bad dem hålla modet uppe och lovade att göra sitt bästa som deras försvarsadvokat, när målet skulle komma före inför domstolen. Så kom fredsdomaren Robinson, och med honom stadsfiskal Blake. De undersökte rummet grundligt. De funno kniven och slidan. Wilson lade märke till att det fanns fingeravtryck på knivens handtag. Det gladde honom, ty tvillingarna hade bett de förstkommande att noga granska deras händer och kläder, och varken dessa människor eller Wilson hade funnit några blodfläckar på dem. Skulle det finnas någon möjlighet för att tvillingarna talat sant, då de sade, att de funno mannen vara död, när de sprungo in i huset, tillkallade av rop på hjälp? Han tänkte genast på den mystiska flickan. Men detta var icke en sådan gärning, som en flicka kundevara invecklad i. Sak samma, Tom Driscolls rum måste undersökas.

Sedan coronerns jury besiktigat liket och dess närmaste omgivning, föreslog Wilson en undersökning av övre våningen och gick upp med juryn. Man bröt sig in i Toms rum, men fann naturligtvis ingenting.

Coronerns jury uttalade, att mordet begåtts av Luigi och att Angelo varit hans medbrottsling.

Staden var förbittrad mot de olyckliga, och under första dagarna efter mordet svävade de i ständig fara att bli lynchade. Grandjuryn överlämnade Luigi till åtal för överlagt mord och Angelo för att han skulle varit honom behjälplig före gärningen. Tvillingarna flyttades från stadshäktet till häradsfängelset för att avvakta rannsakningen.

Wilson undersökte fingeravtrycken på knivens handtag och sade för sig själv: »Ingen av tvillingarna har åstadkommit dessa märken.» Således fanns det tydligen en annan person inblandad, antingen handlande i eget intresse eller som lejd mördare.

Men vem kunde det vara? Det måste han försöka taga reda på. Kassaskåpet var ej öppnat, ej heller kassaskrinet. Således var motivet ej rån; det var hämnd. Var hade den mördade någon annan fiende än Luigi? Det fanns blott denne enda person i hela världen som hade någon svår misshällighet med domaren.

Den hemlighetsfulla flickan! Hon var en svår prövning för Wilson. Om motivet varit stöld, kunde man tänka på flickan, men det fanns ingen flicka, som skulle vilja taga den gamle mannens liv av hämnd. Han hade ingen

osämja med flickor; han var gentleman.

Wilson hade noggrant kopierat fingeravtrycken på dolkskaftet, och bland hans glasskivor funnos en hel mängd fingeravtryck av kvinnor och flickor, samlade under de sista femton eller aderton åren, men han granskade dem förgäjves, de motstodo framgångsrikt varje prov; bland dem fanns intet duplikat av märkena på kniven.

Knivens närvaro på mordplatsen var en nedslående omständighet för Wilson. En vecka tidigare hade han så gott som medgivit för sig själv, att han trodde Luigi hava varit i besittning av en sådan kniv och att han ännu hade den i sin ägo, oaktat han påstått, att den hade blivit stulen. Och nu fanns kniven här, och jämte den tvillingarna. Halva staden hade sagt, att tvillingarna ljögo, när de sade, att kniven var förlorad, och nu voro dessa människor förtjusta och skreko: »Var det inte det, vi sade?»

Om deras fingeravtryck funnits på skaftet — men det lönade sig ej att bråka längre med den saken; avtrycken på skaften voro ej efter deras fingrar — det visste han säkert!

Wilson vägrade misstänka Tom; för det första, skulle inte Tom kunna mörda någon — det hade han ej nog karaktär till; för det andra, om han också var i stånd att mörda någon, skulle han ej kunna vända sig mot sin kärleksfulle välgörare och närmaste anförvant; och för det tredje skulle det varit mot hans eget intresse, ty så länge farbrodern levde, var han säker på att få sitt underhåll och hade en utsikt att få det förstörda testamentet upprättat igen, under det att den utsikten försvann med onkelns död. Visserligen hade testamentet i själva verket förnyats, som man nu upptäckt, men det kunde Tom ej haft reda på, eljest skulle han ha talat om det på sitt medfödda sladderaktiga, lösmynta sätt. Slutligen var Tom i S:t Louis när mordet förövades och läste nyheten därom i morgontidningarna, som det framgick av hans telegram till fastern. Dessa spekulationer voro snarare en halvt omedveten känsla än utformade tankar, ty Wilson skulle ha skrattat åt idén att på allvar förbinda Tom med mordet.

Wilson ansåg tvillingarnas sak vara förtvivlad — i själva verket nästan hopplöst. Ty han resonerade som så, att om icke en medbrottsling kunde uppspåras, så skulle en upplyst Missourijury helt säkert hänga dem; om en medbrottsling fanns, så skulle detta ej förbättra saken utan helt enkelt ge sheriffen en person till att hänga. Ingenting annat kunde rädda tvillingarna än upptäckten av en person, som förövat mordet för sin egen personliga räkning — ett företag, som såg alldeles hopplöst ut. Likväl måste man efterspana den person, som lämnat fingeravtrycken på kniven. Tvillingarna skulle kanske ej kunna räddas med den personen, men det var alldeles säkert, att de skulle bliva fällda utan honom.

Så funderade Wilson fram och tillbaka, tänkande, tänkande, gissande och gissande, dag och natt, utan att komma någonstans. Närhelst han träffade en flicka eller en kvinna, som han ej kände, skaffade han sig under en eller annan förevändning hennes fingeravtryck; och de framkallade alltid en suck, då han kom hem, ty aldrig stämde de överens med avtrycken på dolkskaftet.

Vad den hemlighetsfulla flickan beträffar, så svor Tom på att han inte kände någon sådan och ej ens kunde komma ihåg, att han någonsin sett en flicka bära en dräkt av sådant utseende som den, Wilson beskrev. Han medgav, att han ej alltid låste sitt rum, och att tjänarna emellanåt glömde att låsa ytterdörrarna; enligt hans övertygelse måste flickan emellertid endast hava gjort blott några få besök, eljest skulle hon ha blivit upptäckt. Då Wilson sökte sätta henne i förbindelse med stölderna och tänkte, att hon kunde ha varit den gamla kvinnans medbrottsling, om ej tjuven själv, förklädd till gammal kvinna, föreföll Tom slagen och även mycket intresserad samt sade, att han skulle hålla skarp utkik efter denna eller dessa, ehuru han fruktade, att hon eller de skulle vara alltför kloka att åter våga sig in i en stad, där var och en nu komme att vara på sin vakt under en lång tid framåt.

Alla människor beklagade Tom; han såg så stilla och sorgsert ut och tycktes känna sin stora förlust så djupt. Han spelade en roll, men det var icke endast en roll. Bilden av hans föregivna farbror, sådan han senast sett honom, kom ofta för honom i mörkret, när han låg vaken, och dök åter fram i hans drömmar, när han sov. Han ville ej gå in i det rum, där tragedien utspelats. Detta förtjuste den kärleksfulla mrs Patt, som »nu förstod som aldrig förr»,

sade hon, vilken känslig och ömtålig natur hennes älskling hade och hur han tillbett sin farbror.

*

TJUGONDE KAPITLET.

Till och med de klaraste och mest fullkomliga omständighetsbevis kunna, när allt kommer omkring, vara missvisande och borde därför upptagas med stor försiktighet. Se till exempel en blyertspenna, som formeras av en kvinna; om du har vittnen, så skall du finna, att hon gjort det med en kniv; men sluter du blott efter pennans utseende, så kommer du att säga, att hon gjort det med tänderna. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Veckorna släpade sig fram, ingen annan vän än Wilson och tant Patsy Cooper besökte tvillingarna, och så kom till sist dagen för rannsakningen — den tyngsta dagen i Wilsons liv, ty med all sin outtröttliga nit hade han icke kunnat finna något spår eller tecken av den saknade mördaren eller medbrottslingen. »Medbrottslingen» var den term, han längesedan i hemlighet godtagit för den personen, icke som om detta utan all fråga vore rätta uttrycket men såsom åtminstone möjligen det rätta, ehuru han aldrig kunde förklara för sig varför tvillingarna icke försvunnit och rymt, som medbrottslingen gjort, i stället för att stanna hos den mördade mannen och låta sig gripas där.

Tingshuset var naturligtvis överfyllt och skulle komma att vara det till rannsakningens slut, ty ej blott inom staden själv utan även i hela omnejden miltals runt omkring var detta mål enda samtalsämnet. Mrs Pratt, i djup sorgdräkt, och Tom, med sorgflor om hatten, hade sina platser nära Pembroke Howard, allmänna åklagaren, och bakom dem satt en stor skara vänner till familjen. Tvillingarna hade endast en vän närvarande att hjälpa deras försvarare att hålla modet uppe, och det var deras värdinna. Hon satt intill Wilson och såg så vänlig ut som möjligt. I »niggerhörnet» satt Chambers och likaså Roxy, klädd i sina bästa kläder och med sina friköpningspapper i fickan. De voro hennes mest värdefulla egendom, som hon aldrig skildes ifrån, varken dag eller nätt. Tom hade anslagit trettiofem dollars i månaden åt henne allt sedan han tillträtt sitt arv och hade sagt, att hanoch hon borde vara tacksamma mot tvillingarna för att de gjort dem rika, men med det talet hade han väckt hennes raseri till den grad, att han aldrig mer vågade slå an den strängen. Hon sade, att den gamle domaren behandlat hennes barn tusen gånger bättre än han förtjänat och aldrig visat henne någon ovänlighet i hela sitt liv, och därför hatade hon dessa utländska djävlar, som mördat honom, och skulle aldrig kunna sova lugn innan hon sett dem hängda för det. Nu hade hon kommit för att höra på rannsakningen och tänkte skrika ett riktigt »hurå» vid domen, om också häradsrätten dömde henne till ett års fängelse för det. Hon knyckte på sitt turbanprydda huvud och sade: »När den domen kommer, ska' ja' ta ner taket, de' lovar ja' dej.»

Pembroke Howard utvecklade i korthet grunderna för åtalet. Han sade, att han genom en kedja indicier skulle bevisa, utan någon brist på bindande sammanhang på något ställe, att huvudfången inför domstolen begått mordet; att motivet till en del var hämnd och till en del önskan att rädda sitt eget liv ur knipa, och att hans bror, genom att ha varit närvarande utan att förhindra mordet, gjort sig till hans medbrottsling vid detta brott, som var det uslaste som förekommit i raden av mänskliga ogärningar — lönnmord; att det uttänkts av det svartaste hjärta och förövats av de fegaste händer på jorden, ett brott, som kommit en tillgiven systers hjärta att brista och krossat en ung brorsons lycka, vilken varit den mördade lika kär som en son, bragt otröstlig smärta över många vänner och väckt sorg och saknad i hela samhället. Den kränkta lagens yttersta straff skulle utkrävas, det funnes intet tvivel om att det skulle tillämpas på de anklagade, som nu stodo inför skranket. Han skulle spara övriga punkter i åtalet till sitt avslutande anförande.

Han var djupt rörd, och det var även hela församlingen; mrs Pratt och många andra kvinnor gräto, när han satte sig ned, och många ögon, fyllda med hat och avsky, riktades mot de olyckliga fångarna.

Vittne efter vittne framkallades av åklagaren och förhördes utförligt, men korsförhöret blev kort. Wilson visste,

att de ej kunde säga något till förmån för hans sak. Folk tyckte synd om Pundhuvud; hans knappt började karriär skulle komma att taga skada av detta mål.

Åtskilliga vittnen beedigade, att de hört domaren Driscoll säga i ett offentligt tal att tvillingarna skulle visa sig vara i stånd att återfinna sin förlorade kniv, när de behövde den för att mörda någon. Detta var ingen nyhet, men nu ansågs det hava varit en sorgligt sann profetia, och en djup rörelse bävade genom den gravtysta domssalen, när dessa olycksbådande ord upprepades.

Allmänna åklagaren reste sig och sade, att det kommit till hans kännedom genom ett samtal som han haft med domaren Driscoll sista dagen denne levde, att försvarsadvokaten överfört till honom en utmaning från den person, som nu står inför skranket, anklagad för mord; att han vägrat slåss med en lönnmördare — »det vill säga på ärans fält», men betydelsefullt hade tillagt, att han eljest överallt skulle vara redo för honom. Förmodligen hade den person, som anklagats för mordet, mottagit en varning, att han antingen måste döda eller bliva dödad första gången han råkade domaren Driscoll. Om försvarsadvokaten ville låta detta vara obestritt, skulle han ej påkalla hans vittnesmål. Mr Wilson sade, att han ej ville förneka det anförda. (Mummel bland åhörarna: »Det går värre och värre för Wilsons sak».)

Mrs Pratt vittnade, att hon icke hört något rop och ej visste, vad som hade väckt henne, ifall det ej var ljudet av snabba fotsteg, som nalkades dörren på framsidan av huset. Hon sprang ur sängen och ut i hallen alldeles som hon var och hörde fotstegen skynda uppför förstugutrappan och sedan följa efter henne, då hon sprang in i vardagsrummet. Där fann hon de anklagade stående över hennes mördade bror. (Här föll hon ihop och snyftade. Rörelse bland åhörarna.) I det hon återtog sitt vittnesmål sade hon, att de personer, som kommit in bakom henne, voro mr Rogers och mr Buckstone.

Korsförhörd av Wilson sade hon, att tvillingarna bedyrat sin oskuld och förklarat, att de varit ute på en promenad och skyndat till huset med anledning av ett rop om hjälp, vilket varit så högljutt och starkt, att de hört det på avsevärt avstånd; att de bådo henne och de nyss nämnda herrarna att undersöka deras händer och kläder — vilket gjordes, utan att några blodspår märktes.

Bekräftande vittnesmål avgåvos av Rogers och Buckstone.

Det fastslogs, huru kniven funnits; den kungörelse, vari

den noggrant beskrevs och en belöning erbjöds för dess tillrättaskaffande togs till protokollet, och fullständiga överensstämmelser mellan denna beskrivning och mordvapnet konstaterades. Därpå följde ett par mindre viktiga detaljer, varefter åklagarens bevisföring var avslutad.

Wilson sade, att han hade tre vittnen, fröknarna Clarkson, vilka skulle intyga, att de mött en beslöjad ung kvinna, som lämnade domaren Driscolls hus genom grinden på baksidan några få minuter sedan ropet på hjälp hörts och att deras vittnesmål, betraktat i sammanhang med vissa indicier, varvid han skulle fästa rättens uppmärksamhet, enligt hans övertygelse skulle övertyga rätten om att ytterligare en person vore invecklad i detta brott, vilken ännu ej anträffats, och att alltså ett uppskov med förhandlingarna borde beviljas med hänsyn till hans klienters rätt, intill dess nämnda person uppspanats. Som tiden vore långt framskriden, bad han att få uppskjuta hörandet av sina tre vittnen tills dagen därpå.

Hopen strömmade ut ur salen och lämnade platsen i upprörda grupper och par, som talade om vad som förekommit under förhandlingarna med allt uppslukande intresse, och var och en tycktes vara nöjd och belåten med sin dag utom de anklagade, deras försvarsadvokat och deras enda vän, den gamla damen. Hos dessa fanns ingen tillfredsställelse och intet verkligt hopp.

Då hon skildes från tvillingarna, försökte tant Patsy säga god natt med ett försök att inlägga förtröstan och gott humör i orden, men började snyfta, innan hon talat till slut.

Hur absolut säker Tom än ansåg sig vara, hade rannsakningens högtidliga öppnande likväl fyllt honom med en obestämd osäkerhet; hans natur var känslig även för orosanledning. Men från det ögonblick, då svagheten och

fattigdomen på verkliga skäl i Wilsons försvar låg blottad för domstolen, kände han sig åter väl till mods och till och med jublande. Han lämnade domsalen ironiskt ledsen för Wilsons skull. »Gummorna Clarkson mötte en okänd kvinna på bakgården», sade han för sig själv; — »det är hans försvar! Han kan få ett århundrade på sig för att leta rätt på henne — eller ett par om han så vill. En kvinna, som inte längre finns till, och hennes kläder uppbrända och askan efter dem

kringströdd — å, nog får han lätt att finna henne alltid!» Denna tanke kom honom att för hundrade gången beundra de sluga knep, genom vilka han skyddat sig mot upptäckt — ja, än mera, till och med mot misstankar.

»Nästan alltid i sådana här saker finns det någon liten detalj, som förbisetts, något eländigt litet spår eller tecken som den skyldige lämnat efter sig, och så följer upptäckten; men här finnes ej den minsta aning av ett spår kvar. Inte mer än en fågel lämnar efter sig, när den flyger genom luften — ja, genom mörka natten, kan man säga. Den man, som kan spåra en fågel genom luften i mörkret och leta rätt på den fågeln, det vore mannen att spåra upp mig och finna reda på domarens mördare — någon annan behöver ej göra sig besvär. Och en sådan sak har stackars Pundhuvud-Wilson, av alla människor i hela världen, fått att taga hand om! Gud, det skall bli riktigt rörande lustigt att se honom treva och leta efter den där kvinnan, som inte finns till, under det att rätta personen sitter mitt framför näsan på honom hela tiden!» Ju mera han tänkte på ställningen, dess mer greps han av dess humor. Slutligen sade han: »Jag skall aldrig låta honom få slippa höra talas om den där kvinnan. Varenda gång jag träffar honom i sällskap, skall jag fråga honom, med den där oskyldiga, vänliga tonen som retade honom så väldigt när jag frågade hur hans ofödda advokatpraktik artade sig: ’Har ni fått fatt på henne än — vasa’, Pundhuvud?» Han hade lust att skratta, men det skulle ej ha varit passande; det fanns folk runt omkring honom, och han sörjde sin farbror. Han kom överens med sig själv om att det skulle vara en bra förströelse att titta in hos Wilson den kvällen och se honom gräma sig över sitt olyckliga mål och kittla honom då och då med ett eller par retsamma ord av medkänsla och medlidande.

Wilson ville icke ha någon kvällsmat, han hade ingen aptit. Han tog fram alla sina fingeravtryck av flickor och kvinnor i sin samling och grubblade melankoliskt över dem en timme eller mer, i det han försökte inbilla sig, att den där besvärliga flickans märken funnos där någonstans och blivit förbisedda. Men det var ej så. Han drog sin stol tillbaka, knäppte samman händerna bakom nacken och överlämnade sig åt slöa och ofruktbara funderingar.

Tom Driscoll tittade in, en timme efter mörkrets inbrott, och sade med ett älskvärt skratt, i det han tog en stol:

»Hallå, jag tror att vi ha gått tillbaka till de dagar då vi voro försummade och obemärkta för att söka tröst?» och han tog upp en av glasskivorna och höll den mot ljuset för att granska den. »Se så, muntra upp sig, gubben, det tjänar ingenting till att tappa sugen och återgå till de här barnsligheterna bara för att den här stora solfläcken driver över ert sprittnya skrivbord. Det går över, och ni kommer nog på rätt stråt igen» — och han lade ned glaset. »Trodde ni, att ni kunde vinna alltid?»

»Å, visst inte», sade Wilson med en suck, »men jag kan icke tro, att Luigi dödade er farbror, och jag är mycket ledsen för hans skull. Det gör mig olycklig. Och ni skulle känna det på samma sätt, Tom, om ni inte hade en fördom mot de här unga männen.»

»Jag vet inte det», och Toms uppsyn mörknade, ty hans minne kom tillbaka till utsparkningen. »Jag är ingen välvilja skyldig dem, då man tänker på hur den mörke behandlade mig den där kvällen. Men det må vara fördom eller inte, Pundhuvud, så tycker jag inte om dem, och då de få vad de förtjäna, kommer ni inte att finna mig bland de sörjande.» Han tog upp en annan glasskiva och utropade:

»Kors, här är gamla Roxys bomärke! Tänker ni smycka de kungliga palatsen med avtryck av niggertassar också? Att döma efter datum på etiketten, så var jag sju månader gammal när det här togs, och hon höll på att amma mig och sin lilla niggerunge. Det är en linje här rakt över hennes tumme. Vad beror det på?» Och Tom räckte glasskivan åt Wilson.

»Det är vanligt nog», sade den utråkade mannen. »Ärr efter att hon skurit sig eller en rispa, vanligen.» Och han tog likgiltigt glasskivan samt lyfte den mot lampan.

Allt blod sjönk plötsligt från hans ansikte, hans hand darrade, och han stirrade på den blanka ytan framför sig med en lika glasartad blick som ett liks.

»Vad i himlens namn fattas det er, Wilson? Håller ni på att svimma?»

Tom skyndade efter ett glas vatten och räckte honom det, men Wilson ryggade darrande tillbaka från honom och sade: »Nej — nej — tag bort det!» Hans bröst föll och sjönk,

och han rörde på huvudet på ett slött och meningslöst sätt, som en person, vilken blivit bedövad av ett slag. Därpå sade han: »Jag kommer att må bättre, när jag kommer till sängs; jag har överansträngt mig i dag — ja, under många dagar.»

»Då skall jag gå och låta er gå till vila. God natt, gubben!» Men som Tom höll på att gå, kunde han ej hålla sig från en liten avskedsglosa: »Tag det inte så hårt; man kan inte vinna jämt; ni kommer nog att hänga någon än, om ni får leva.»

Wilson mumlade för sig själv: »Det vore lögn att säga, att jag är ledsen över att nödgas taga itu med dig, hur erbarmligt kräk du än är!»

Han styrkte sig med ett glas kall whisky och tog i med arbetet igen. Han jämförde ej de nya fingeravtryck, som Tom ett par minuter förut oavsiktligt lämnat på Roxys glas, med märkena på dolkskaftet, ty det behövdes icke (för hans övade öga), utan sysselsatte sig med en annan sak, under det han litet emellanåt mumlade för sig själv: »En sådan idiot jag har varit! Ingenting annat än en flicka kunde duga för mig — tanken på en man i kvinnokläder föll mig aldrig in.» Först letade han rätt på plattan med Toms fingeravtryck, då han var tolv år gammal, och lade den åt sidan; sedan tog han fram märkena efter Toms barnsliga fingrar, då han var ett dibarn på sju månader och lade dessa två plattor bredvid den, som bar samma individs nyss — och omedvetet — gjorde avtryck.

»Nu är serien komplett», sade han med tillfredsställelse och satte sig ned att granska dessa föremål och njuta av dem.

Men den fröjden blev kort. Han stirrade en lång stund på de tre bitarna och tycktes förlamad av förvåning. Slutligen lade han dem ifrån sig och sade: »Jag kan inte alls reda ut det. Fördömt, barnets stämmer ej överens med de två andra!»

Han gick av och an på golvet en halvtimme, grubblande över sin gåta; därpå letade han rätt på två andra glasplattor.

Han satte sig ned och begrundade dessa saker en god stund, alltjämt mumlande: »Det tjänar ingenting till — jag kan inte begripa det. De stämma ej överens, och likväl kan jag svära på att namn och data äro riktiga, och alltså skulle de naturligtvis stämma. Jag har aldrig slarvat med

etiketterna på de här sakerna i hela mitt liv. Här finnes någon alldeles utomordentlig hemlighet inunder.»

Nu var han uttröttad, och hans uppfattning började förslöas. Han sade, att han skulle sova sig till krafter och sedan se, vad han kunde göra åt denna gåta. Han sov en orolig och föga uppfriskande sömn en timme, så började medvetandet återkomma, och nu reste han sig långsamt i sittande ställning. »Vad i all världen var det jag drömde?» sade han och försökte minnas det. »Vad var det för en dröm? Den tycktes lösa den där gå — — —»

Han kom ned mitt på golvet med ett språng, utan att fullborda meningen, sprang fram och skruvade upp ljuset och fick fatt på sina »tryck». Han kastade ett enda hastigt ögonkast på dem och utbrast:

»Så är det! Himmel, vilket avslöjande! Och under tjugutre år har ingen människa ens misstänkt det!»

*

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Han är värdelös på jordens yta; han borde finnas inunder den, inspirerande kålplantorna. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

1 april. — Detta är den dag, på vilken vi erinras om, vad vi äro under årets övriga trehundrasextiofyra. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Wilson satte på sig tillräckligt med kläder för att kunna arbeta och tog i med sin undersökning med ångan högt uppe. Han var alldeles klarvaken. All känsla av trötthet hade sopats bort under det stärkande och uppfriskande intrycket av den stora och hoppgivande upptäckt, han gjort, Han gjorde fina och noggranna reproduktioner av ett antal av sina »tryck» och förstorade dem sedan i skalan tio till en med sin förstoringsapparat. Han gjorde dessa förstoringar på ark av vit kartong och lät varje enskild linje i den förvirrade massan av snirklar och kurvor eller öglor, vilka etiketterna på de här sakerna i hela mitt liv. Här finnes någon alldeles utomordentlig hemlighet inunder.»

Nu var han uttröttad, och hans uppfattning började förslöas. Han sade, att han skulle sova sig till krafter och sedan se, vad han kunde göra åt denna gåta. Han sov en orolig och föga uppfriskande sömn en timme, så började medvetandet återkomma, och nu reste han sig långsamt i sittande ställning. »Vad i all världen var det jag drömde?» sade han och försökte minnas det. »Vad var det för en dröm? Den tycktes lösa den där gå — — —»

Han kom ned mitt på golvet med ett språng, utan att fullborda meningen, sprang fram och skruvade upp ljuset och fick fatt på sina »tryck». Han kastade ett enda hastigt ögonkast på dem och utbrast:

»Så är det! Himmel, vilket avslöjande! Och under tjugutre år har ingen människa ens misstänkt det!»

*

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Han är värdelös på jordens yta; han borde finnas inunder den, inspirerande kålplantorna. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

1 april. — Detta är den dag, på vilken vi erinras om, vad vi äro under årets övriga trehundrasextiofyra. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Wilson satte på sig tillräckligt med kläder för att kunna arbeta och tog i med sin undersökning med ångan högt uppe. Han var alldeles klarvaken. All känsla av trötthet hade sopats bort under det stärkande och uppfriskande intrycket av den stora och hoppgivande upptäckt, han gjort, Han gjorde fina och noggranna reproduktioner av ett antal av sina »tryck» och förstorade dem sedan i skalan tio till en med sin förstoringsapparat. Han gjorde dessa förstoringar på ark av vit kartong och lät varje enskild linje i den förvirrade massan av snirklar och kurvor eller öglor, vilkautgjorde »mönstret» i ett »tryck», framträda tydligt och svart genom att förstärka dem med bläck. För ett oövat öga föreföllo dessa ömtåliga originalbilder, gjorda av människofingrar på glasplattorna, tämligen lika, men då de förstorades tio gånger liknade de ådrorna på ett träblock, som sågats tvärs över stammen, och det slöaste öga kunde vid första ögonkastet och på många fots avstånd upptäcka, att det ej fanns två bland mönstren, som voro lika. När Wilson till sist blivit färdig med sitt tröttsamma och svåra arbete, ordnade han resultaten efter en plan, i vilken fortskridande ordning nedifrån uppåt — efter ålder räknat — var huvuddraget; sedan lade han till bunten åtskilliga förstoringar, som han tid efter annan gjort av andra fingeravtryck.

Natten hade flytt och dagen fortskridit ett gott stycke vid det laget. Då han smakat en bit mat till frukost, var klockan redan nio och domstolen redo att börja sina förhandlingar. Tolv minuter senare var han på sin plats,

bärande på sina »tryck».

Tom Driscoll fick se en skymt av »trycken» och stötte på sin närmaste vän och granne med orden: »Pundhuvud har ett utmärkt sinne för reklam — tycker att eftersom han inte kan vinna sitt mål, är det i alla fall ett extra fint tillfälle att annonsera sina slottsfönsterdekorationer utan kostnad.» Wilson underrättades, att hans vittnen blivit försenade, men strax skulle komma, men han reste sig och sade, att han antagligen icke skulle få anledning att begagna sig av deras vittnesmål. (Ett roat mummel gick genom rummet — »Det är en tydlig reträtt! Han giver upp saken utan att slå ett slag för den!») Wilson fortsatte: »Jag har ett annat vittnesbörd — och ett, som är bättre.» (Detta framtvang intresse och väckte ett mummel av överraskning, vari man kunde spåra ett inslag av missräkning.) »Om det kan förefalla, som om jag ville överrumpla rätten med denna bevisning, ber jag att få till mitt rättfärdigande anföra, att jag ej upptäckte dess existens förrän sent i går kväll och alltsedan dess varit sysselsatt med att undersöka och klassificera densamma, intill för en halvtimme sedan. Jag skall nu framlägga detsamma, men först anhåller jag att få säga några förberedande ord.

Som rätten behagade finna, har det påstående, som åklagaren givit främsta rummet i sin bevisning, det påstående, som han mest orubbligt vidhållit, som han med största iver och jag torde även kunna säga mest aggressivt och gent emot försvaret utmanande framhållit, varit detta — att den person, vars händer lämnat de blodiga fingeravtrycken på den indiska knivens skaft, är den person, som begått brottet.» Wilson tystnade och väntade några ögonblick för att giva eftertryck åt vad han ville säga, och tillade därpå lugnt: »Vi medgiva detta påståendes riktighet.»

Det var en elektrisk överraskning. Ingen var beredd på ett sådant medgivande. Ett sorl av häpnad hördes från alla håll, och folk hördes viska, att den överansträngde lagkarlen förlorat förståndet. Till och med den erfarne domaren, hur van han än var vid juridiska bakhåll och maskerade batterier i kriminalprocesser, var icke säker på att hans öron ej bedragit honom, och frågade försvarsadvokaten, vad han hade sagt. Howards orörliga anletsdrag förrådde ej ett tecken, men hans hållning och uppträdande förlorade ett ögonblick något av sitt vårdslösa självförtroende. Wilson återtog:

»Vi ej blott medgiva detta, utan vi fastslå det gärna och instämma på det livligaste däri. I det vi för närvarande lämna detta ämne, skola vi nu fortgå till andra punkter i försvaret, vilka vi ännu fastslå medelst bevis, och skola återkomma till den här berörda saken på dess givna plats.»

Han hade beslutat sig för att försöka ett par djärva gissningar, under det han utvecklade sin teori om upphovet och motivet till mordet — gissningar, som voro avsedda att utfylla vissa luckor i densamma — gissningar, som kunde bli till gagn, om de slogo in, och antagligen ej skulle skada saken, om de ej gjorde det.

»Enligt min uppfattning synas vissa omständigheter i den föreliggande saken antyda ett motiv för mordet av helt annan art än åklagaren framhållit. Det är min övertygelse, att motivet icke var hämnd, utan stöld. Det har hävdats, att närvaron av de anklagade bröderna i det olycksaliga rummet, just sedan de fått kännedom om att en av dem måste taga domaren Driscolls liv eller förlora sitt eget så snart parterna råkades, tydligen skulle vittna om att den naturliga självbevarelsedriften förmått mina klienter att i hemlighet smyga sig dit och rädda greve Luigi genom att tillintetgöra hans motståndare.

Men varför stannade de då kvar där, sedan gärningen utförts? Mrs Pratt hann, oaktat hon ej hört nödropet, utan vaknade några ögonblick senare, springa till det rummet — och där fann hon dessa män stående utan att göra något försök att undkomma. Om de voro skyldiga, borde de hava sprungit ut ur huset under samma tid som hon använde för att springa till rummet i fråga. Om de hade en så stark självbevarelseinstinkt, att den förmådde dem att döda denne obeväpnade man, vart hade den nu tagit vägen, då den borde hava varit mera på sin vakt än någonsin? Skulle någon av oss hava stannat kvar där i deras ställe? Må vi ej förtala vårt eget förstånd till denna grad.

Mycken vikt har lagts på det faktum, att de anklagade utlovat en stor belöning för återfående av den kniv, varmed mordet förövats; att ingen tjuv kom fram för att göra anspråk på denna utomordentliga belöning; att detta

senare faktum var ett indicium på att påståendet om att kniven blivit stulen var lögn och bedrägeri, att dessa detaljer, sedda i sammanhang med det minnesvärda och till synes profetiska uttalande, den bortgångne haft om denna samma kniv, och den slutliga upptäckten av kniven på mordplatsen, där ingen annan levande fanns närvarande tillsammans med den mördade än knivens ägare och dennes broder, att dessa detaljer, säger jag, skulle bilda en oförstörbar beviskedja som fastslår brottet som begånget av dessa olyckliga främlingar.

Men jag skall om en stund begära att bli hörd på ed och vittna, att en stor belöning fanns utlovad för gripande av tjuven också, att den utlovades i hemlighet och icke annonserades; att detta faktum oförsiktigt nog omtalades — eller åtminstone tyst medgavs — under vad som kunde förmodas vara betryggande omständigheter, men måhända ej var det. Tjuven kan själv ha varit närvarande.» (Tom Driscoll hade suttit och stirrat på talaren, men sänkte sin blick vid de orden.) »I så fall skulle han behålla kniven i sin ägo och ej våga bjuda ut den till salu eller belåna den hos en pantlånare.» (Här märktes flera åhörare nicka med huvudet som ett tecken till medgivande, att detta ej var något dåligt drag.) »Jag skall till juryns fulla övertygelse bevisa, att det fanns en person i rummet flera minuter innan de anklagade inträdde däri.» (Detta framkallade stark rörelse; den sista slöfocken iåhörareskaran vaknade nu upp och beredde sig på att lyssna.) »Om det kommer att bli nödvändigt, skall jag med fröknarna Clarksons vittnesmål bevisa, att de mötte en beslöjad person — till synes en kvinna — kommande ut genom bakporten några minuter sedan nödropet hörts. Den personen var ingen kvinna, utan en man, klädd i kvinnokläder.» (Ny sensation. Wilson hade blicken fästad på Tom, då han vågade denna gissning, för att se, vilken verkan den skulle framkalla. Han var belåten med resultatet och sade för sig själv: »Det lyckades — han är träffad!»)

»Ändamålet med denna persons besök i huset var stöld, icke mord. Det är sant, att kassaskåpet ej var öppnat, men där stod en vanlig kassalåda på bordet med tretusen dollars inneliggande. Det är lätt att antaga, att tjuven var dold i huset, att han kände till detta kassaskrin och ägarens vana att räkna dess innehåll och göra upp sina räkenskaper varje kväll — om han hade vanan, vilket jag emellertid naturligtvis ej vill påstå; att han försökte taga skrinet medan dess ägare sov, men gjorde ett buller och blev gripen samt nödgades använda kniven för att rädda sig från att bli tillfångatagen, och att han flydde utan sitt byte, emedan han hörde hjälp nalkas.

Nu har jag utvecklat min teori och skall övergå till den bevisning, varmed jag ämnar söka ådagalägga dess riktighet.» Wilson tog upp flera av sina glasskivor. Då auditoriet igenkände dessa välbekanta prov på Pundhuvuds forna barnsliga fantasier och »tillställningar», försvann det spända och gravallvarliga uttrycket ur deras ansikten, och församlingen brast ut i befriande och uppfriskande skrattsalvor; Tom själv flinade till och deltog i det allmänna löjet, men Wilson lät sig synbarligen icke störa. Han ordnade sina »tryck» på bordet framför sig och sade:

»Jag ber rätten hava tålamod, medan jag gör några anmärkningar till förklaring av en del av den bevisning, jag står i begrepp att framlägga, och vilken jag senare skall anhålla att få edfästa vid vittnesskranket. Varje mänsklig varelse bär med sig från vaggan till graven vissa kroppsliga märken, vilka aldrig ändra karaktär och genom vilka han alltid kan identifieras — och detta utan skuggan av tvekan eller tvivel. Dessa märken äro hans signatur, hans fysiologiska namnteckning, så att säga, och denna namnteckning kan icke förfalskas, ej heller kan han förändra eller gömma undan den, ej heller blir den oläslig genom tidens nötning och förändringar. Denna signatur är ej hans ansikte — åldern kan förändra det till oigenkännlighet; det är icke hans hår, ty det kan falla av; det är ej hans kroppslängd, ty av den finnas dublikat, det är ej hans gestalt, ty dublikat finnas även av den, under det att denna signatur är varje människas egen — det finnes ingen duplett av den bland alla de otaliga miljonerna av jordens befolkning!» (Åhörarna började åter bli intresserade.)

»Denna namnteckning består av de fina streck eller veck, varmed naturen märker insidan av händerna och fotsulorna. Om ni vilja betrakta edra fingertoppar, de bland er, som hava god syn, skola ni lägga märke till att dessa fint böjda linjer ligga tätt intill varandra, liknande de streck, som på kartor pläga utmärka havens gränser mot land, och att de bilda olika tydligt utmärkta mönster, sådana som bågar, cirklar, långa kurvor, snackvindlingar o. s. v., och att dessa mönster på de olika fingrarna äro varandra olika.» (Varenda människa i

rummet höll nu upp sin hand mot ljuset och huvudet böjt åt ena sidan samt höll på med att noga granska sina fingertoppar; det viskades utrop sådana som: »Sannerligen är det inte så — det har jag aldrig märkt förut!») »Mönstren på högra handen äro ej samma som på den vänstra.» (Utrop av: »Ja, så är det!») »Om man tar finger efter finger, så äro edra mönster olika er grannes.» (Jämförelser gjordes överallt; till och med domaren och juryn upptogos med denna underliga sysselsättning.) »Mönstren på en tvillings högra hand äro ej desamma som på hans vänstra. Den ena tvillingens mönster äro aldrig desamma som hans tvillingsbrors eller -systers — juryn kan förvissa sig om, att de anklagades fingertoppar följa denna regel.» (En undersökning av tvillingarnas händer började genast.) »Ni ha ofta hört talas om tvillingar, som varit så precis lika, att när de varit klädda på samma sätt ej ens deras föräldrar kunnat känna dem åtskils. Likväl har det aldrig fötts en tvilling till världen, som ej från sin födelse till sin död haft på sig ett säkert och särskiljande igenkänningstecken i denna hemlighetsfulla och underbara, medfödda autograf. Då ni en gång lärt känna igen denna,

kan hans tvilling aldrig uppträda och föreställa honom, så att ni blir förd bakom ljuset.»

Wilson stannade och stod tyst. Ouppmärksamhet dör en snabb och säker död, så snart en talare gör detta. Tystnaden förebådar, att någonting skall komma. Alla handflator och fingertoppar kommo ned, alla böjda figurer rätade på sig, alla huvuden lyftes och alla blickar häftades vid Wilsons ansikte. Han väntade ytterligare en, två, tre ögonblick för att göra sin paus komplett och låta den fullborda sin verkan på åhörarna; sedan, då han mitt igenom den djupa tystnaden kunde höra väggklockans tickande, räckte han ut sin hand och fattade den indiska dolken vid bladet och höll den upp i luften, så att alla kunde se de mörka fläckarna på dess elfenbensskaft; därpå sade han med lugn, lidelsefri röst:

»På detta knivskaft står lönnmördarens medfödda autograf skriven med den värnlöse gamle mans blod, som älskade er och som ni alla älskade. Det finns blott en man i hela världen, vars hand kan lämna duplikat till detta blodröda märke» — här stannade han och lyfte blicken mot väggklockans pendel, som svängde fram öch tillbaka — »och om Gud vill, skola vi framställa denne man i detta rum innan klockan slår tolv!»

Bedövade, förvirrade, omedvetna om sina egna rörelser reste sig hälften av åhörarna, som om de väntat att få se mördaren träda in genom dörren, och en bris av frammumlade utrop gick genom rummet. »Ordning inför rätten! Sitt ned!» Detta från sheriffen. Han åtlyddes, och lugn rådde åter. Wilson kastade en förstulen blick på Tom och sade för sig själv: »Han hissar nödsignalen nu; till och med folk, som ej känna honom, visa medömkan med honom; de tycka, att det är en hård prövning för en ung man, som genom ett så grymt slag förlorat sin välgörare — och de ha rätt.» Han återtog sitt anförande:

»Under mer än tjugu år har jag under min ofrivilliga ledighet roat mig med att samla dessa egendomliga fysiska signaturer här i staden. Hemma hos mig har jag hundraden på hundraden. Var och en är etiketterad med namn och datum, icke försedd med sin etikett dagen därpå, eller ens timmen därpå, utan i samma ögonblick som fingeravtrycket togs. Då jag träder inför vittnesskranket skall jag under ed upprepa, vad jag nu säger. Jag har fingeravtryck avdomaren, sheriffen och varenda medlem i juryn. Det finnes knappt en person har i salen, vit eller svart, vars födelsesignatur jag ej kan framvisa, och det finnes ej en bland dem, som skulle kunna förkläda sig så, att jag ej skulle kunna leta rätt på honom ur en mängd av hans medmänniskor och utan misstag identifiera med tillhjälp av hans händer. Och om han och jag skulle leva i hundra år, kan jag fortfarande göra det!» (Åhörarnas intresse fördjupades nu för varje ögonblick.)

»Jag har studerat några av dessa signaturer så länge, att jag känner dem lika väl som bankkassören känner sin äldste kunds namnteckning. Medan jag nu vänder ryggen till, ber jag att några personer ville ha godheten att stryka fingrarna genom håret och sedan trycka dem mot en av fönsterrutorna nära juryn, och att de anklagade sätta sina fingeravtryck bland deras. Jag ber också, att samma personer eller andra ville sätta sina fingeravtryck på en annan ruta och låta de anklagade göra sammaledes, men icke i samma ordning som på den andra rutan — ty man kunde ju tänka sig, att det funnes en möjlighet på en miljon att en person skulle kunna hitta på det rätta avtrycket av en slump *en* gång; därför önskar jag bli prövad två gånger.»

Han vände ryggen till, och de två fönsterrutorna betäcktes hastigt med finlinjiga ovala fläckar, vilka voro synliga

endast för åskådare, som kunde få en mörk bakgrund för dem — lövverket på ett träd utanför till exempel. Därpå, sedan det förklarats färdigt, gick Wilson fram till fönstret, gjorde sin undersökning och sade:

»Detta är greve Luigis högra hand; detta, tre signaturer inunder, är hans vänstra hand. Detta är greve Angelos högra hand, här nere är hans vänstra. Låt oss nu se på den andra rutan; här är greve Luigis, här och här hans brors.» Han vände sig om. »Har jag rätt?»

En bedövande applåd var svaret. Rättens ordförande förklarade: »Detta stöter sannerligen på underverk!»

Wilson vände sig mot fönstret igen och fortsatte, i det han pekade med fingret: »Detta är fredsdomare Robinsons signatur.» (Applåd.) »Detta, stadsfiskal Blakes.» (Applåd.) »Detta, John Masons, juryman.» (Applåd.) »Här är sheriffens.» (Applåd.) »Jag kan ej namngiva de andra nu menjag har dem allesammans hemma, med namn och datum, och skulle kunna identifiera dem alla med mitt fingeravtrycksregister.»

Han återvände till sin plats under en storm av handklappningar — vilka sheriffen hejdade, samtidigt som han tillsade folket att sitta ned, ty de stodo alla och sträckte på; sig för att kunna se, naturligtvis. Domstol, jury, sheriff och de alla hade varit alltför upptagna av att iakttaga Wilsons uppvisning för att lägga märke därtill tidigare.

»Nåväl», återtog Wilson, »jag har här fingeravtryck av två barn; avtrycken äro förstorade tio gånger med pantagraf för att envar skall kunna se att särskilja dem med ett ögonkast. Vi kunna kalla barnen A och B. Här är A:s fingeravtryck, taget vid fem månaders ålder. Här är det åter, taget vid sju månaders ålder.» (Tom ryckte till). »De äro likadana, som ni se. Här är B :s vid fem månader och likaledes vid sju månader. De avbilda också fullkomligt varandra, men mönstren äro helt andra än hos A, som ni se. Jag skall återkomma till dessa om en stund, men nu lägga vi dem upp- och nedvända.

Här ha vi fingeravtryck, tio gånger förstorade, av de två personer, som stå inför eder, anklagade för att hava mördat domaren Driscoll. Jag gjorde dessa pantagrafförstoringar i natt och skall taga det på min ed, när jag avlägger mitt vittnesmål. Jag ber juryn att jämföra dem med de anklagades fingeravtryck på fönsterrutan och säga domstolen, om de äro desamma.»

Han lämnade ett kraftigt förstoringsglas åt juryns ordförande.

Den ene jurymannen efter den andre tog kartongen och glaset samt jämförde. Därpå anmälde ordföranden för domaren. »Ers nåd, vi äro alla överens om att de äro identiska.»

Wilson sade till ordföranden:

»Var god och vänd den där kartongen upp och ned och tag sedan denna samt jämför den noga, med förstoringsglasets hjälp, med det ödesdigra märket på knivskaftet, och meddela, vad ni ser till rätten.»

Åter gjorde juryn en noggrann undersökning och åter anmäldes det för domaren: »Vi finna dem vara absolut lika, ers nåd.»

Wilson vände sig mot allmänna åklagaren, och det klingade en ton av lättfattlig varning i hans röst, då han sade:

»Som rätten behagade fastslå, har åklagaren ivrigt och ihärdigt påstått, att de blodiga fingeravtrycken på detta knivskaft lämnats där av domaren Driscolls mördare. Ni hava hört oss medgiva riktigheten av detta påstående och välkomna det.» Han vände sig till juryn. »Jämför de anklagades fingeravtryck med de avtryck, som mördaren lämnat på kniven — och säg eder mening.»

Jämförelsen började. Under det att den fortskred, upphörde varje rörelse och varje ljud, och den djupa tystnad som en fängslad, spänd väntan framkallar, rådde i salen, och när till slut de orden kommo: »De likna ej ens varandra», följde en dundersalva av handklappningar, och hela salen reste sig, men förmåddes ögonblickligen att sätta sig och iakttaga ordning igen. Tom ändrade ställning varannan minut nu, men ingen förändring gav honom vila eller ens en smula bekvämlighet. När åhörarnas uppmärksamhet än en gång blivit samlad, sade Wilson allvarligt, visande med en åtbörd på tvillingarna:

»Dessa män äro oskyldiga. Jag har ej vidare att anföra å deras vägnar.» (Åter följde en storm av handklappningar, som genast nedtystades). »Vi skola nu fortsätta för att finna den skyldige.» (Toms ögon höllo på att tränga ut ur sina hålor. Ja, det var en grym dag för den sörjande ynglingen, tänkte var och en.) »Vi skola återvända till våra barnautografer av A och B. Jag får bedja juryn att taga dessa stora facsimileförstoringar av A:s fingeravtryck, tagna vid fem och sju månader. Stämma de överens?»

Ordföranden svarade: »Fullkomligt.»

»Granska nu denna pantagraf, tagen vid åtta månader, och likaledes märkt med A. Stämmer den med de andra?»

Det förvånade svaret var: »Nej — de äro vitt skilda från varandra.»

»Ni har alldeles rätt. Tag nu dessa två pantagrafer av B:s fingeravtryck, tagna vid fem och sju månader. Stämma de med varandra?»

»Ja — fullkomligt.»

»Tag denna tredje pantagraf, märkt B., åtta månader. Stämmer den med B:s två andra?»

»Inte alls.»

»Kan ni förklara dessa underliga förändringar? Jag skall göra det. Av ett syfte, som vi ej känna, men som antagligen var själviskt, förbytte någon dessa barn i vaggan.»

Detta framkallade naturligtvis en oerhörd rörelse. Roxana häpnade över den beundransvärda gissningen, men oroades ej av den. Att gissa sig till förväxlingen var en sak, att gissa vem som gjorde den en annan. Pundjhuvud-Wilson kunde utan tvivel göra underbara saker, men omöjligheter kunde han icke utföra. Lugn? Hon var alldeles trygg. Hon log för sig själv.

»Mellan åldern av sju månader och åtta månader byttes dessa barn i vaggan» — han gjorde en av sina effektsamlande pauser och fortsatte: — »och den person, som gjorde det, befinner sig här i salen.»

Roxys hjärta upphörde att slå! Åhörarna skälvde till som vid en elektrisk stöt och folket till hälften reste sig upp som för att försöka få se en skymt av den person, som gjort detta utbyte. Tom hade förlorat förmågan att röra sig; det var, som om livet droppade ur honom. Wilson fortsatte:

»A lades i B :s vagga i barnkammaren; B flyttades till köket och uppfostrades som neger och slav» — (Rörelse — ett oredigt larm av vredgade utrop) — »men inom en kvarts timme skall han stå inför eder som en vit man och fri!» (Utbrott av applåder, nedtystade av ordningsmakten.) »Från sju månaders ålder tills nu har A alltjämt varit en inkräktare, och i mitt register över fingeravtrycken bär han B:s namn. Här är en förstoring av hans fingeravtryck vid tolv års ålder. Jämför den med mördarens märke på knivhandtaget. Stämma de överens?»

Juryns ordförande svarade: »I minsta detalj!»

Wilson sade högtidligt: »Den, som mördat er vän och min — York Driscoll med den ädelmodiga handen och det varma hjärtat — sitter mitt ibland er. Valet de Chambers, neger och slav, falskeligen kallad Thomas à Becket Driscoll — träd fram och gör på fönsterrutan det fingeravtryck, som kommer att hänga dig!»

Tom vände sitt askfärgade ansikte mot talaren, gjorde några hjälplösa rörelser med sina vita läppar och sjönk sedan sanslös till golvet.

Wilson bröt den skrämselfyllda tystnaden med orden: »Det behövs icke. Han har bekänt.»

Roxy kastade sig på knä, betäckte sitt ansikte med händerna, och mellan hennes snyftnimgar trängde sig de orden fram:

»Må Herren förbarma sig över mig, fattiga eländiga synderska som jag är!»

Klockan slog tolv.

Domstolen reste sig; fången fördes bort, slagen i handbojor.

*

SLUTORD.

Det är ofta så, att den som inte kan ljuga själv, tror att han bäst kan bedöma en lögn. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

12 oktober. — Årsdagen av Amerikas upptäckt. Det underbaraste att finna Amerika, men skulle ha varit ändå mer underbart att icke finna det. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Hela staden satt uppe hela natten för att diskutera dagens häpnadsväckande tilldragelser och utbyta gissningar om tiden för Toms rannsakning. Den ena truppen av medborgare efter den andra kom för att hylla Wilson med serenad och begära ett tal och skrika sig hesa vid varje mening, som föll från hans läppar — ty allt, vad han sade, var guld nu, allt var märkvärdigt. Hans långa kamp mot motgångar och fördomar var slutad; han var nu på allvar en man, vars lycka var gjord.

Och för vartenda ett av dessa hurrande följen som marscherade i väg, kunde man få höra någon ångerfull medlem därav höja sin röst och säga:

»Och det är den mannen, som vi och våra likar under mer än tjugu år kallat ett pundhuvud! Han har avgått från den platsen nu, vänner.»

»Ja, men den är inte ledig — vi ha blivit valda i stället.»

Wilson bröt den skrämselfyllda tystnaden med orden: »Det behövs icke. Han har bekänt.»

Roxy kastade sig på knä, betäckte sitt ansikte med händerna, och mellan hennes snyftnimgar trängde sig de orden fram:

»Må Herren förbarma sig över mig, fattiga eländiga synderska som jag är!»

Klockan slog tolv.

Domstolen reste sig; fången fördes bort, slagen i handbojor.

*

SLUTORD.

Det är ofta så, att den som inte kan ljuga själv, tror att han bäst kan bedöma en lögn. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

12 oktober. — Årsdagen av Amerikas upptäckt. Det underbaraste att finna Amerika, men skulle ha varit ändå mer underbart att icke finna det. — Ur Pundhuvud-Wilsons tänkebok.

Hela staden satt uppe hela natten för att diskutera dagens häpnadsväckande tilldragelser och utbyta gissningar om tiden för Toms rannsakning. Den ena truppen av medborgare efter den andra kom för att hylla Wilson med serenad och begära ett tal och skrika sig hesa vid varje mening, som föll från hans läppar — ty allt, vad han sade, var guld nu, allt var märkvärdigt. Hans långa kamp mot motgångar och fördomar var slutad; han var nu på allvar en man, vars lycka var gjord.

Och för vartenda ett av dessa hurrande följen som marscherade i väg, kunde man få höra någon ångerfull medlem därav höja sin röst och säga:

»Och det är den mannen, som vi och våra likar under mer än tjugu år kallat ett pundhuvud! Han har avgått från

den platsen nu, vänner.»

»Ja, men den är inte ledig — vi ha blivit valda i stället.»

Tvillingarna voro romanhjältar nu med återställd popularitet. Men hade fått nog av äventyr i Västern och reste direkt tillbaka till Europa.

Roxys hjärta var krossat. Den unge man, som hon dömt till tjugutre års slaveri, lät henne få behålla den pension av trettiofem dollars i månaden, som den falske arvingen givit henne, men hennes sår voro för djupa för att kunna helas med penningar. Själen i hennes ögon var borta, med den försvann hennes martialiska hållning, och ljudet av hennes skratt hördes ej mera i landet. Sin egen tröst fann hon i sin kyrka och dess angelägenheter.

Den verklige arvtagaren fann sig plötsligt vara en rik och fri man i en mycket förlägen ställning. Han kunde varken läsa eller skriva, och hans språk var negerkvarterets lägsta slang. Hans gång, hans hållning, hans åtbörder, hans uppträdande, hans skratt — allt var grovt och rått; hans sätt och seder voro en slavs. Penningar och fina kläder kunde ej bota dessa brister eller skyla dem, de gjorde dem blott mera himmelsskriande — och mera rörande. Den stackars karlen kunde ej uthärda fasorna i den vite mannens förmak och kände sig ingenstädes hemma och i frid utom i köket. Familjebänken i kyrkan var en skräck för honom, men likväl kunde han aldrig mer få komma in i »niggerläktarens» vederkvickande skydd — den var stängd för honom för tid och evighet. Men vi kunna ej följa hans underliga öde längre — det skulle bli en lång historia.

Den falske arvtagaren avgav en fullständig bekännelse och dömdes till livstids fängelse. Men nu uppkom det en komplikation. När Percy Driscoll dog, befann sig hans bo i så graverat skick, att det ej räckte till mer än sextio procent av de stora skulderna, som fingo taga så mycket i ackord. Nu kommo emellertid fordringsägarna fram och klagade över att genom ett misstag, varför de icke buro ansvaret, den falske arvingen icke i bouppteckningen på sin tid blivit upptagen bland tillgångarna, varigenom stor orätt och förlust tillfogats dem. Med allt fog hävdade de, att »Tom» var deras lagliga egendom och varit det i åtta år; att de förlorat tillräckligt mycket genom att ha varit berövade hans tjänster under denna långa tid och att man ej borde begära av dem att lägga något ytterligare till förlusten; att om han överlämnats åt dem

på rätt tid, skulle de hava sålt honom och han icke kunna hava mördat domaren Driscoll; därför var det ej han, som begått mordet; felet låg hos den felaktiga bouppteckningen. Var och en insåg det berättigade häri. Var och en medgav, att om »Tom» vore vit och fri, skulle det otvivelaktigt vara rätt och riktigt att straffa honom — det skulle ej medföra förlust för någon; men att stänga in en värdefull slav för livstiden — det var något helt annat.

Så snart guvernören fått sakens sammanhang klart för sig, benådade han genast Tom, och fordringsägarna sålde honom nedåt floden.

*

Digitaliserad av Projekt Runeberg och publicerad på http://runeberg.org/mtedn/.

Konverterad till .pdf, .epub, .mobi och .txt av Arkivkopia och publicerad på https://arkivkopia.se/sak/runeberg-mtedn.

Filen skapad 2018-12-17 12:10:06.795503